

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קנ"ו | פרשת חיי שרה | תשפ"ד

לונדון	ניו יורק	בני ברק	ירושלים	זמני כניסת ויציאת שבת קודש:
בגמ"ח 17:31	בגמ"ח 17:53	בגמ"ח 17:56	בגמ"ח 18:00	
איאת השבת 17:10	איאת השבת 17:31	איאת השבת 17:22	איאת השבת 17:21	
כניסת השבת 16:03	כניסת השבת 16:24	כניסת השבת 16:22	כניסת השבת 16:07	

חשיפה: קידושי רבקה היו בחג הסוכות ולכן ביקש ללון בתוך הסוכה | עמ' א'
סגולה: סגולה נפלאה לאריכות ימים | עמ' ב'
אקטואליה: האם מותר לכהנים להיכנס למערת המכפלה | עמ' י"ג

השבוע בגליון:

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

אליעזר היה חסיד של אברהם אבינו יתר על המידה

ועשה חסד עם אדני אברהם (כד, יב).
 לאחר פטירת הרבי ר' העניך מאלכסנדר ז"ע (י"ח אדר תר"ל), התמהמה השפת אמת ז"ע מלקבל על עצמו את ההנהגה, ולא קיבל חסידים וכדו'. בעיר טיקטין היו כמה חסידים חריפים שהחליטו להיכנס לרבי, ולשאול האם מקבל את ההנהגה, או שעליהם לחפש רבי אחר... משנכנסו לקודש פנימה בטרם שאלו שאלתם, פתח השפת אמת ואמר:

נאמר בפסוק שאליעזר אברהם ביקש: 'ועשה חסד עם אדוני אברהם'. ואמרו במדרש (ס, ב) 'אף אברהם שהחמד מתגלגל בשבילו בעולם נצרך לחסד'. ותמוה, הרי אליעזר היה עבדו של אברהם, וידע את גודל צדקותו, מדוע אם כן ביקש בדרך חסד, ולא תלה במעשיו הטובים של רבו?!

התירוץ הוא – אמר השפת אמת – אליעזר היה חסיד של אברהם אבינו יתר על המידה, וכיון ששמע איך אברהם אבינו אומר על עצמו תמיד 'ואנכי עפר ואפר', האמין לזה בתמימות, לכן ביקש 'ועשה חסד עם אדוני אברהם'... כשמעו זאת הבינו מיד כוונתו, ויצאו ללא אומר ודברים (מפי החסיד ר' יהושע ארנר'יק ז"ל המכונה ר' יהושע קעלצער', ששמע מפי החסיד רבי אברהם טיקטין'ער ז"ל).

שיח הפרשה (ח"א עמ' עא)

קידושי רבקה היו בחג הסוכות ולכן ביקש ללון בתוך הסוכה

ויאמר ברוך ה' אלקי אברהם אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם אדני וגו' (כד, כז).

נראה לדעת, כי קידושי רבקה היו ביום א' דסוכות, שאז הוא אושפיזא דאברהם, בחינת חסד. והוא כי נודע מדברי חז"ל שהעקדה היתה ביום כפור, ביר"ד לחודש תשרי (עיין בילקוט ראובני בראשית כב יד על הפסוק 'אשר יאמר היום בהר ד' יראה, מובא בכלי יקר ויקרא טז, ג), נמצא כי בעת שבא אברהם לביתו מהר המוריה היה י"ב לחודש, כיון שהדרך היה מרחק ג' ימים, כמו שנאמר בקרא ויהי ביום השלישי

כז. וגם השליח שבא להגיד לשרה שנזדמן בנה לשחיטה ועל ידי זה פרחת נשמתה, היה גם כן ביום י"ב לחודש, לאשר הדרך היה מרחק ג' ימים וכנ"ל. והנה מיד כאשר בא אברהם לביתו ומתה שרה, אז נתבשר לו שגולדה רבקה, הרי כי רבקה נולדה ב"ב לחודש תשרי. ומבואר (בפרקי דרבי אליעזר) [בסוף מסכת סופרים פרק כא משנה ט] שבעת שנתקדשה רבקה היתה בת ג' שנים וג' ימים, ממילא מגיע שבט"ו לחודש תשרי היו הקידושיין. והיה אז אושפיזא דאברהם.

וזהו שאמר 'ברוך אדני אלקי אדוני אברהם' דייקא, 'אשר לא עזב חסדו', שהוא בבחינת חסד. ולאשר בא בחג הסוכות שאל את רבקה אם יש לאביה סוכה לקיים מצות סוכה, וזהו ה'יש בית

מסר אור החיים הקדוש לפרשת השבוע עמ' כ"ד

פניני אביר יעקב עמ' ו'

שדכן זה מוצא חן בעיני

ההצליח ה' דרכו וגו' (כד, כא).

סיפר אחד שנכנס אל הקודש פנימה אל הרה"ק המהר"א מבעלזא ז"ע לשאול חוות דעתו על איזה שידוך, והרה"ק אמר לו שבבעלזא היתה קפידא שלא להתערב בשידוכים [כידוע שעל ג' דברים לא היה עונה: על ניתוחים, על שינוי מקום מעיר לעיר, ועל שידוך], אבל שאלו, מי הם השדכנים, והשיב הלה אחד מהשדכנים הוא הטשיבינער ראש ישיבה.

אזי נענה הרה"ק: "אין אוה"ח הק' פרשת חיי שרה (כד, יב) זעהו מיר אז א שדכן קען קאליע מאכן, דער שדכן געפעלט מיר (= באוה"ח הק' מבואר ששדכן יכול לקלקל... שדכן זה מוצא חן בעיני).

בקדושתו של אהרן (ח"א עמ' תקטז)

(להלן פסוק טז) "וישקל אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר באזני בני חת", ולא הוזכרה נוכחותם.

אומר על כך בספר תורת רפאל לרבי רפאל ויכסלבוים, בתחילה כשהעמיד עפרון פני נדיב, הוא עשה זאת בקול רעש גדול, הוא כינס את כל באי שער העיר שישמעו את גודל נדיבותו, אבל לאחר שהתחרט על פזיזות נדיבותו, המשיך לנהל את המשא ומתן עם אברהם בצנעה ע"י שליחים (ראה אוה"ח הק') ששלחם לסכם עמו את העניין בלי פרסום.

לכן נאמר בהמשך "ויען עפרון את אברהם לאמר לו" - לאחזני בלבד.

טללי אורות - מהדורת שניים מקרא (ח"א עמ' רמח)

אביך מקום ללין, לקיים מצות שינה בסוכה, ורמוז בדבריו 'בת מי את הגידי נא לי, אשר תיבת נ"א ל"י מספר סוכ"ה. ועל זה באה תשובתה 'גם תבן גם מספוא', כי הסוכה היא מפסולת גורן ויקב, שהוא תבן ומספוא.

עטרת ישועה על מועדים - יום א' דסוכות, אושפיזא דאברהם

התחיל את המו"מ בפרסום, ולאחר מכן בצנעה

ויען עפרון החתי את אברהם באזני בני חת לכל באי שער עירו לאמר (כג, י).

בתחילת המשא ומתן בין אברהם לעפרון, מצינו כי הוא התנהל באזני בני חת לכל באי שער עירו, אך כאשר שילם אברהם לעפרון נאמר

סגולת השבוע

סגולה נפלאה לאריכות ימים

ידוע מה שאמר הרה"ק רבי שמעון מיערסלוב זצ"ל, דהסיבה שזכה להאריך ימים (נפטר זקן ושבוע ימים), כי לא היה מהרהר מעולם אחר מידותיו של הקדוש ברוך הוא, דהיה ירא שאם יהיה לו קושיות על הנהגת הבורא, יאמרו לו 'שמעונו' עלה השמימה ותראה שהכל הוא לטובתך, וכיון שלא רציתי לעלות השמימה לא הקשיתי כלל עכ"ד.

ובזה פירש הגה"צ רבי צבי הירש מייזליש אבד"ק ווייצען הפסוק בריש פרשתנו "ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה" ופירש רש"י: "שני חיי שרה - כולן שווים לטובה", היינו שקבלה הכל לטובה. וזהו שאמרו (שם) במדרש הדא הוא דכתיב "יודע ה' ימי תמימים" - מי שידע השם, דהיינו שמאמין שהקב"ה יודע הכל, "ימי תמימים" זה הוא הגורם אריכות ימים של אנשים תמימים, שמקיימים 'תמים תהיה עם ה' אלקיך'.

ומעיד (בספרו זר זהב בפרשתנו) הגה"צ אבד"ק ווייצען: "והייתי רגיל באושוויץ (במחנות ההשמדה הנוראים במלחמת העולם השנייה) לפרש הפסוק (תהלים א) "כי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד" דעיקר היא להתחזק בביטחון בהשם יתברך ולהאמין שהכל בהשגחתו יתברך שמו, ואף שאין לנו שום השגה בגודל הסתרת פנים ואין אנו יודעים ומבינים כלל מה זה ועל מה זה, עם כל זאת צריכים לחזק בזה שהקב"ה יודע הכל, ומסתמא צריך להיות כן.

וממשיך בעדות אישית: "וראינו הרבה פעמים באושוויץ שמי שנפל ממידת הביטחון ואמר שאנחנו אבודים ולא נצא עוד משם בחיים ח"ו, לא היה לו סוף טוב רח"ל..."

ובזה פירשתי "כי יודע השם" - שהקב"ה יודע הכל, הוא "דרך צדיקים" שאף אם הם אינם יודעים ומשיגים, אבל דרכם להאמין שה' יודע הכל, אכן "דרך רשעים" הוא לומר "תאבד" שאנחנו אבודים ח"ו."

ומסיים במה שנאמר להלן בפרשתנו "ואברהם זקן בא בימים" ואיתא במדרש הדא הוא דכתיב "אנכי ה' אלקיך". - ורומז להנ"ל, שאף שאברהם אבינו עברו עליו הרבה הרפתקאות ועשרה ניסיונות, עם כל זאת זכה לאריכות ימים ונעשה לזקן, ועל זה מפרש המדרש הדא הוא דכתיב "אנכי השם אלקיך" - היינו שאברהם אבינו לא הרהר מעולם על הנהגת השי"ת, והאמין שהכל הוא חסד ורחמים מהשי"ת ולכן זכה לאריכות ימים עכ"ד.

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

לדיני ממונות הקש 1 | לענייני גיטין קידושין וענייני יוחסין הקש 2 | לשאר עניינים הקש 3

העשירים שלהם, אשר דחו את בקשתם בבזו ובלעג. 'בחרתם לכם דרך משלכם' – נאמר להם, 'תתמודדו עם התוצאות!' והם אכן התמודדו – אבל לא מתוך צער וכאב, אלא מתוך גבורה יהודית ואמונה בטוחה, בוטחים בה ומייחלים לישועתו.

באחד הימים, החליט ר' אהרן שבשלה השעה לעשות השתדלות לפרנסה. הוא לא העלה על דעתו לשנות את אורה חייו, אלא להקדיש מדי יום זמן כדי להשתדל לפרנס בכבוד. הוא זכר שבנעוריו החל לעסוק בתיווך, וגמר אומר – לנסות שנית לעסוק במקצוע הזה...

הוא לא קיווה להצלחה חריגה, ולא חלם להתעשר. הוא רק רצה לעשות קצת השתדלות, לפתוח לעצמו את שער השפע קמעא. הוא לא שאף ליותר ולא ציפה להצלחה מסחררת – רק חיפש משהו להתחיל לעסוק בו...

אחד מחבריו סיפר לו על מבנה ענק בלב הפועם של מנהטן, שיושיו מבקשים למוכרו. 'אינני יודע אם זה חכם להתחיל ככה, בכזה סדר גדול', אמר החבר, והוסיף: 'הם רוצים עבור הנכס 40 מיליון דולר. 40 מיליון. כבר

שנים הם תקועים עם הנכס, איש לא מוכן לשלם עליו סכום כזה. הם לבטח יסכימו לשלם דמי תיווך הגונים אם תמצא קונה!'

ר' אהרן הלך לשוחח עם בעלי הנכס, והם אישרו את הפרטים וגם נאותו לשלם שכר הגון. עד כאן אין זה מפתיע, העניין

הוא שצריך למצוא מישהו שירכוש נכס כזה... ר' אהרן בטוח בה, באמונה תמימה הוא מתקשר לעיתון מקומי ומבקש להכניס מודעה על נכס למכירה, לרציניים בלבד...

המזכירה בעיתון המקומי נאותה להכניס את המודעה, למרות שגיחכה בליבה. מדובר בנכס יקר מאוד, כזה הנמכר בידי

אצולת המתווכים, בין אצולת משקיעי הגדול. לא משהו שיימכר ממודעה קטנה בעיתון מקומי. את מחשבותיה שמרה לעצמה, הכניסה את המודעה לעיתון, ר'

אהרן שילם כמה דולרים עבור הפרסום ובכך תם העניין.

המודעה פורסמה, והפלא ופלא – בשעת ערב, מישהו מתקשר לר' אהרן. הוא מזדהה

כבעל חברה נכבדה העוסקת בגדלן, ומתעניין אודות הנכס המדובר. ר' אהרן משווה לקולו ארשת חשיבות, ומסביר כי עליו לבוא לפגישה כדי שיוכל להציג את הנכס ומעלותיו...

לא חלפו כמה ימים, והעיסקה הגדולה נחתמה. בעל החברה רכש את הנכס

שהבחין בקיומו במודעה קטנה בעיתון מקומי, וחתם את החוזה במשרדי עורך דין מוכר ויוקרתי בלב מנהטן. עם חתימת העיסקה, שילם כל צד למתווך אחוז וחצי מדמי העיסקה, ור' אהרן קיבל בבת אחת לחשבונו מיליון ומאתיים אלף דולר!

כשהתפרסם שהנכס היקר נמכר, הכל שאלו מי הוא המתווך המוצלח שהצליח למכור נכס שכזה... ר' אהרן הפך לכתובת של משקיעי גדלן, אלו מוכרים ואלו קונים, והוא לוקח אחוזים בדרך... קרנו הלכה ועלתה, הוא הוסיף לעסוק בתורה ובמצוות – כשהוא מקדיש זמן מועט מדי יום להשתדלות לפרנסה – בסגירת עסקאות תיווך מוצלחות, שמגיבות לו הון רב...

את הסיפור סיפר הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א מפי בעל המעשה, והחידוש הגדול שבו אינו דווקא בכך שר' אהרן האמין ובטח בה וגושע, אלא שעד היום – מתוך עושר וגדולתו – הוא מוסיף ללמוד 'שער הביטחון' בקביעות, מוסיף לבטוח בה ולהאמין רק בו, והוא אכן זוכה לעשירות מופלגת...

(פניני פרשת השבוע)

סופו לקימה מעֵשֶׂר:

חזר בתשובה, הקים בית לתפארת - על אֲדְנֵי התורה והיראה, תחילתו היה בעוני וסופו בעושר ואושר, הסכיתו ושמעו:

הבית הצעיר שבנו, כגודל חוזקו באמונה - כך חולשתו הגשמית. הזוג הצעיר התקיים בתנאי דוחק כלכלי קשה, ור' אהרן הרגיש שהדבר קשה עבורו מאוד. הוא נועץ בחבריו ובידידיו, ובהמלצתם קיבל על עצמו ללמוד עם רעייתו מדי יום שיעור ב'שער הביטחון' שבספר 'חובת הלבבות', כדי להתחזק באמונה וביטחון בה.'

שנים קשות חלפו עליהם, שנות דוחק כלכלי כבד. נולדו להם כמה ילדים, ומצוקת הפרנסה הלכה והחריפה. אולם הם לא נבהלו ולא נפלו ברוחם, אחת היא להם: לומדים 'שער הביטחון', בוטחים בה - אבא הטוב שבשמים...

בעיצומה של התקופה, שניהם עשו נסיונות לפנות לעזרת בני המשפחה העשירים שלהם, אשר דחו את בקשתם בבזו ובלעג. 'בחרתם לכם דרך משלכם' - נאמר להם, 'תתמודדו עם התוצאות!' והם אכן התמודדו - אבל לא מתוך צער וכאב, אלא מתוך גבורה יהודית ואמונה בטוחה, בוטחים בה ומייחלים לישועתו.

רוני היה בחור צעיר לימים, כשהניצוץ היהודי שבקרבו התעורר והתלהט. הוא לא חונך על ברכי התורה והמצוות, הוריו שלחו אותו ללימודים באוניברסיטה וגם עודדו אותו לעסוק בתיווך מקרקעין, אולם לבו נפשו כספו למשהו אחר, לחזות בנעוץ ה' ולבקר בהיכלו. באחד הימים גילה סמינר לבעלי תשובה שנוערך בניו גרזי שבארה"ב – מקום מגוריו, ומאז – נפשו נכספה ונסתפה לדבוק בה, והוא זנח את כל תאוות העולם הזה מאחוריו.

בתנאים כלכליים קשים למדי עלה ונתעלה במעלות התורה בישיבה לבעלי תשובה, וברבות הימים הוצע לו שידוך מתאים: נערה יהודיה, גיורת, בתו של איל הון נודע בארצות הברית. אמרו על אביה שהוא מיליארדר, אולם מהרגע שבתו ביקשה להיכנס תחת כנפי השכינה – הוא סירב לקבל את השינוי שהתחולל בה, ואסר עליה ליהנות מכספו. העושר שלה היה נחלת העבר, האושר שלה – היה נחלת ההווה ותקוות העתיד.

היא גילתה את ה' יתברך, עברה גיור כהלכה והפכה לחלק מהעם היהודי. ערב אחד הועמדה החופה של הגיורת הצעירה עם רוני שהפך לאהרן, כאשר בני המשפחה משני הצדדים נעדרים מהשמחה. הם בנו את ביתם מתוך מצוקה כלכלית, אולם מתוך אמונה בוערת ודבקות מוחלטת בדרך ה'.

הבית הצעיר שבנו, כגודל חוזקו באמונה – כך חולשתו הגשמית. הזוג הצעיר התקיים בתנאי דוחק כלכלי קשה, ור' אהרן הרגיש שהדבר קשה עבורו מאוד. הוא נועץ בחבריו ובידידיו, ובהמלצתם קיבל על עצמו ללמוד עם רעייתו מדי יום שיעור ב'שער הביטחון' שבספר 'חובת הלבבות', כדי להתחזק באמונה וביטחון בה.'

שנים קשות חלפו עליהם, שנות דוחק כלכלי כבד. נולדו להם כמה ילדים, ומצוקת הפרנסה הלכה והחריפה. אולם הם לא נבהלו ולא נפלו ברוחם, אחת היא להם: לומדים 'שער הביטחון', בוטחים בה – אבא הטוב שבשמים. למרות הלחץ הכספי – מעולם לא התלוננו ומעודם לא התאוננו על מצבם, אלא חיזקו את עצמם באמונה וביטחון בבורא עולם, הון ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כינים.

בעיצומה של התקופה, שניהם עשו נסיונות לפנות לעזרת בני המשפחה

כשהתפרסם שהנכס היקר נמכר, הכל שאלו מי הוא המתווך המוצלח שהצליח למכור נכס שכזה... ר' אהרן הפך לכתובת של משקיעי גדלן, אלו מוכרים ואלו קונים, והוא לוקח אחוזים בדרך... קרנו הלכה ועלתה, הוא הוסיף לעסוק בתורה ובמצוות - כשהוא מקדיש זמן מועט מדי

עולם מלא,

המשיך "באמת שאני לא יודע מה גורם לי לתת לך את כל הסכום, אבל דחף פנימי עמוק גרם לי למכור את הרכב של אשתי ולתת לך את כל הכסף במזומן.

קח את הכסף וה' יהיה בעזרך, ונתפלל שתחזור לארץ בריא ושלם". מיכאל לא ידע האם לצחוק או לבכות מרוב התרגשות, ובמשך שעה ארוכה בירך את העשיר בכל הברכות שרק יכל לברך.

יצא מיכאל מביתו של העשיר כשליבו מתרוגן בשמחה. הוא הזמין תור אצל הפרופסור באנגליה, והחל להתכונן לטיסה.

היה זה בתחילת חודש כסלו. יומיים לפני הטיסה, הלך מיכאל לחנות לכלי כסף, וקנה את החנוכיה הכי מפוארת שהיתה בחנות. שילם עליה, וביקש שישלחו זאת לכתובתו של העשיר בימים הקרובים, עד לחג החנוכה. כתב לו גם מיכאל מכתב תודה מרגש, בו הוא מודה לו מקרב לב על התרומה הנכבדה שתציל את חייו, בעזרת ה'.

יום לאחר שנחת מידענו באנגליה, יצא השליח של החנות לכלי כסף לביתו של העשיר, שהתגורר בשכונה יוקרתית בתל אביב. היה זה בשעות הערב, שעה שאמור העשיר להיות בביתו. הגיע השליח לביתו של העשיר, החל לדפוק בדלת, אבל – אין קול ואין עונה.

דופק יותר חזק, מצלצל בפעמון, ופתאום הוא שומע גניחות חזקות מתוך הבית. הוא מטה אוזן, ומבין שיש בתוך הבית מישהו שניקלע למצוקה קשה. השליח לא מאבד זמן, מזעיק שכן נוסף, וביחד הם מחליטים לפרוץ את הדלת, בעזרת כמה כלי עבודה.

הם מצליחים לפרוץ, ומוצאים את העשיר, חיים שמו, שוכב על הרצפה לאחר התקפת לב קשה, כשאין עוד אף אחד מלבדו בבית שיכל להזעיק עזרה. מיד התקשרו לשירותי ההצלה, כשבמקביל אותו שכן, שהיה לו ידע בסיסי ברפואה, מבצע בו הנשמה ותרגילי החייאה. לאחר כמה דקות הצליח להחזיר אותו לנשימה סדירה, כשכוחות ההצלה שבאו לדירה ממשיכים בהחייאה ומפנים אותו לבית החולים תל-השומר.

השליח התלווה אליו לבית החולים, כשהשכן טורח לעדכן את בני משפחתו של חיים שאביהם נמצא בבית החולים. הם מיהרו כמובן להגיע אליו.

לאחר כמה שעות, כשהתאווש חיים פנה לשליח והודה לו במילים נרגשות מאוד על כך שהצילו ממות, ושברוך ה' ידע להגיע בזמן הנכון. אמר לו השליח: "אני רק שליח (תרת' משמע...), את התודה אתה צריך לתת למיכאל, שקנה את החנוכיה הזו ושילח אותי להביאה אליך".

הבין חיים מה היה המניע שלו לתרום למיכאל, וסיפר לשליח את כל הסיפור, כשהוא מסיים: "אשרי רבותינו שאמרו 'וצדקה תציל ממות', וכעת אני רואה שאדם שמציל נפש מעם ישראל, לבסוף ייצא, שהוא מציל את עצמו. אין מקרה בעולם. השי"ת גלגל שאני אתרום לאותו יהודי ועל ידי כך אני בעצמי אנצל".

(גל' קבלת שבת)

כִּי עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם אֲדֹנָי:

**תרם סך עתק לחולה במחלה נדירה...
השליח שבא להביא מכתב תודה הציל את
הנותן ממות בטוח...**

**הלך אליו מיכאל בהרגשה של אדם של אדם שחרב
עליו עולמו. קיבל אותו העשיר בסבר פנים יפות,
הכניסו לביתו והגיש לו לשתות. שולף העשיר פנקס
צ'קים, ושואל עניינית: "מה עלות הניתוח?"**

**משיב לו מיכאל: "שישים אלף דולר, כשבינתיים יש
לי פחות מהעשירית מהסכום". להפתעתו הרבה,
רשם העשיר על הצ'ק סך של שישים אלף דולר,
והגישו למיכאל, כשהוא אומר: "כל המציל נפש אחת
מישראל, כאילו הציל עולם מלא", והמשיך "באמת
שאני לא יודע מה גורם לי לתת לך את כל הסכום, אבל
דחף פנימי עמוק גרם לי למכור את הרכב של אשתי
ולתת לך את כל הכסף במזומן.**

**קח את הכסף וה' יהיה בעזרך, ונתפלל שתחזור לארץ
בריא ושלם". מיכאל לא ידע האם לצחוק או לבכות
מרוב התרגשות, ובמשך שעה ארוכה בירך את העשיר
בכל הברכות שרק יכל לברך.**

ביום מן הימים הלך מיכאל, תושב המרכז, לבדיקה שגרתית אצל הרופא בקופת חולים. הרופא בדק והבחין בכאבים מוזרים בגופו של מיכאל. הוא שלח אותו בדחיפות לבדיקות סי.טי. לתדהמתו הרבה, בבדיקות התגלה שהוא חולה במחלה נדירה ל"ע, שבשביל להתרפאות ממנה צריך לטוס לאנגליה, שם יש פרופסור מיוחד שיודע לעשות כאלה ניתוחים.

והמחיר – בהתאם. לאחר בירור קצר שערך מיכאל התברר לו שעלות הניתוח מגיעה לשישים אלף דולר, בעוד שכסף לכרטיס טיסה אין לו. ערך מיכאל מגבית אצל ידידיו וקרוביו, והצליח להשיג כסף עבור הכרטיס טיסה. אבל עדיין, שישים אלף דולר עבור הניתוח מנין?

בצר לו פנה מיכאל לקרן צדקה שעורכת מגביות עבור מקרים כאלו, ולאחר מאמצים מרובים הם הצליחו להשיג כחמש אלף דולר, סכום נחמד... אבל עדיין, לא מתקרב לשישים אלף דולר.

פנה אליו מנהל הארגון צדקה הנ"ל, ואמר לו: "תשמע, זה מה שהצלחנו להשיג. המצב הכלכלי היום קשה. אבל יש עשיר אחד, שאמר שהוא רוצה לתרום לך סכום נכבד אך הוא לא היה מעוניין למסור את מספר הכרטיס אשראי שלו דרך הטלפון, וביקש שתגיע לביתו ושם הוא יעביר לך את התרומה".

אמר מיכאל לעצמו: "מה הוא כבר ייתן לי, מאתים דולר? אבל להפסיד אין לי מה להפסיד. אלך אליו וה' יעזור".

הלך אליו מיכאל בהרגשה של אדם של אדם שחרב עליו עולמו. קיבל אותו העשיר בסבר פנים יפות, הכניסו לביתו והגיש לו לשתות. שולף העשיר פנקס צ'קים, ושואל עניינית: "מה עלות הניתוח?"

משיב לו מיכאל: "שישים אלף דולר, כשבינתיים יש לי פחות מהעשירית מהסכום". להפתעתו הרבה, רשם העשיר על הצ'ק סך של שישים אלף דולר, והגישו למיכאל, כשהוא אומר: "כל המציל נפש אחת מישראל, כאילו הציל

מה יצא הדבר:

התפילין שהצילו את הנער בימי השואה ולאחריו, פעם אחר פעם בדרך השגחה מופלאה...

דווקא עכשיו, כשכל אימי המלחמה כבר מאחוריו - התפילין אבדו. דמעות זלגו מעיניו. "ארד מן הרכבת ואלך לחפש את המזודה", אמר בנחישות לחברו. "יצאת מדעתך?", ניסה הלה להניא אותו מן הרעיון, אך לשווא. בתחנה הקרובה ירד הירשל מן הרכבת והחל לצעוד על המסילה בדרך ההפוכה.

זמן רב צעד, אך הוא לא חש כלל את העייפות. ופתאום הבחין במזוודתו בשולי הדרך. בשמחה גדולה מיהר לפותחה, ולא היה קץ לאושרו כשנשק לתפילין היקרות. הירשל פנה לשוב לתחנת הרכבת. כעת היו צעדיו קלילים יותר. בתוך כמה ימים הגיע לגרוסוורדיין, ומשם התעתד להמשיך את מסעו לבוקרסט.

העיקול היה חד. גלגלי הרכבת הנוסעת במלוא המהירות חרקה, והקרונ נטה הצדה מעט. חפצים החלו ליפול. צבי-אלימלך שונפלד, המכונה הירשל, הרים את מבטו לעבר המזודה שלו בדיוק ברגע שזו החלה לנוע ממקומה. הוא זינק לעברה, אך זה היה מאוחר מדי. המזודה התעופפה היישר לעבר החלון הפתוח ונפלה החוצה.

"התפילין!", נמלטה זעקה מפיו. "התפילין שלי במזודה!".

אלה היו הימים שאחרי מלחמת העולם השנייה. הירשל התנער מן הגיהנום שעבר בשנות המלחמה והחל לפעול למען יתומי המלחמה ששרדו. הוא וחבריו אספו ילדים יהודים שגותרו בחיים והביאו אותם לבוקרסט, בירת רומניה. עתה ליווה קבוצת ילדים יהודים מדרבצן שבהונגריה לגרוסוורדיין שברומניה.

מה עושים עכשיו? התפילין! הוא שמר עליהן מכל משמר, במאמצים על-אנושיים, גם בשעות הקשות ביותר. עתה פתאום נלקחו ממנו בדרך מטופשת כל-כך.

הוא זכר היטב את הרגע שבו נכרתה ברית בינו ובין התפילין שלו. זה היה כאשר גויס למחנה כפייה. הוא וכמה מחבריו החליטו שלא להכניס לפיהם מאכלי טרפה. בקושי רב הצליחו לשרוד, על-ידי שהחליפו את מנות המרק הדלוח במעט לחם. או-אז גמלה בלבו ההחלטה שלא לעזוב את התפילין ולו לרגע אחד. לעיתים, כששמע על ביקורת מתקרבת, הטמין אותן בשלג. כל פרידה כזו מילאה אותו חרדה ששוב לא ימצאן. אך בדרך נס התפילין תמיד המתינו לו. רבים זכו להניח אותן בהיחבא, במסירות נפש ממש.

עם התמורות במצב הלחימה נשלחו הירשל וחבריו לחזית. שם אולצו לכרות שוחות, לפרק מוקשים ולהציב מכשולים נגד טנקים. הם היו בין הפטיש ובין הסדן. מולם הרוסים היודים לעברם, ומאחוריהם קלגסי השטן הנאצי, המשגיחים עליהם בשבע עיניים לבל יברחו. גם אז לא נפרדו הירשל והתפילין. הוא התזיק אותן על גופו, בכיס אחד תפילין של יד ובכיס השני תפילין של ראש.

בחורף תש"ד הגבירו הגרמנים את קצב משלוחי המוות של היהודים האומללים. הירשל וחבריו, שהיו עתה בהרי הקרפטים, החליטו להימלט. יום אחד ניצלו רגע של היסח הדעת וברחו ליערות. שם חפרו מחפורות מוסוות והסתתרו. בלילות היו מסתננים אל הכפרים הסמוכים, מתחננים לעזרת האיכרים ומבקשים מעט לחם או תפוחי אדמה כדי להחיות את נפשם. הללו ריחמו על האסירים הנמלטים, נמנעו מלהסגירם לידי מבקשי נפשם והעניקו להם מזון.

הימים חלפו בדריכות גדולה. הגרמנים סיירו ללא הרף ביערות במאמץ ללכוד את היהודים הנמלטים. בוקר אחד, כשסיים הירשל את תפילתו והעביר

את התפילין לידי אחד מחבריו, נשמעה נביחה. המסתתרים בבונקר קפאו בפחד. אחרי הנביחה נשמעו פסיעות מתקרבות. כעבור רגעים שמעו את פסיעות הגרמנים מעל ראשיהם. הם כלאו את נשימותיהם והתפללו בלחש.

ופתאום פרץ כלב לתוך המחילה. היהודים נסוגו בבעתה לאחור, מביטים בחיה מטילת האימה, שאומנה לשסע בני-אדם לגורים. זהו, בא קיצם.

לתדהמתם, הכלב לא השמיע קול. הוא עמד מולם כמשותק, לא הגיע איבר. ולפתע הסב את ראשו כמחפש את פתח היציאה. הירשל סימן לחבריו והללו הצטופפו כדי לאפשר לכלב לזהות את דרכו. כעבור רגע כבר לא היה שם. דקות ארוכות עוד ישבו קפואים, עד שצעדי הגרמנים נדמו. רק אז קלטו את גודל הנס. "זה בזכות התפילין", אמרו זה לזה.

והנה, דווקא עכשיו, כשכל אימי המלחמה כבר מאחוריו - התפילין אבדו. דמעות זלגו מעיניו. "ארד מן הרכבת ואלך לחפש את המזודה", אמר בנחישות לחברו. "יצאת מדעתך?", ניסה הלה להניא אותו מן הרעיון, אך לשווא. בתחנה הקרובה ירד הירשל מן הרכבת והחל לצעוד על המסילה בדרך ההפוכה.

זמן רב צעד, אך הוא לא חש כלל את העייפות. ופתאום הבחין במזוודתו בשולי הדרך. בשמחה גדולה מיהר לפותחה, ולא היה קץ לאושרו כשנשק לתפילין היקרות. הירשל פנה לשוב לתחנת הרכבת. כעת היו צעדיו קלילים יותר. בתוך כמה ימים הגיע לגרוסוורדיין, ומשם התעתד להמשיך את מסעו לבוקרסט.

כמעט עלה לרכבת הנוסעת לבירה, ופתאום חש מישהו אווז בו מאחור. "הירשל", שמע לחישה, "אל תעלה אל הרכבת!". הוא הסב את פניו וראה מולו אחד מחבריו הצעירים. הלה היה נסער. "השלטון הקומוניסטי, שהשתלט על רומניה, החל לרדוף אותנו. סוכני חרש ממתנינים ליד דירתך. כמה מחברינו כבר נתפסו".

"אני לא מאמין", מלמל הירשל, "התפילין הצילו את חיי פעם נוספת!". הוא סיפר לביקש החבר הנרגש להניח את התפילין. "בשמחה", השיב הירשל.

כעבור זמן מה חזר הצעיר ועיניו לחות מדמעות. "אני מוכרח להתוודות לפניך", אמר להירשל. "מאז המלחמה לא הנחתי תפילין, אבל מהיום והלאה אני מקבל עליי שלא להחסיר יום אחד בלי להניח תפילין!".

כמעט עלה לרכבת הנוסעת לבירה, ופתאום חש מישהו אווז בו מאחור. "הירשל", שמע לחישה, "אל תעלה אל הרכבת!". הוא הסב את פניו וראה מולו אחד מחבריו הצעירים. הלה היה נסער. "השלטון הקומוניסטי, שהשתלט על רומניה, החל לרדוף אותנו. סוכני חרש ממתנינים ליד דירתך. כמה מחברינו כבר נתפסו". "אני לא מאמין", מלמל הירשל, "התפילין הצילו את חיי פעם נוספת!". הוא סיפר לחברו מדוע ירד מן הרכבת. כשסיים, ביקש החבר הנרגש להניח את התפילין. "בשמחה", השיב הירשל

הירשל היגר לארה"ב והקים משפחה גדולה. הוא נפטר בשנת תשע"ג, בהיותו בן 98.

(גליון שיחת השבוע)

פניני אביר יעקב

מחברים לתורתו של המקובל האלוקי רבי יעקב אבוחצירא זי"ע

פנינים על הפרשה:

רצונות הנשמה והגוף בעולם הזה

ויקם אברהם מעל פני מתו, וידבר אל בני חת לאמר. גר ותושב אנכי עמכם וגו' (בראשית כג ג-ד). אפשר לפרש הפסוקים האלו בדרך רמז על הנשמה והגוף, דידוע דהנשמה נקראת בשם איש והגוף בשם אשה. והנה הנשמה כל חשקה ותאוה הוא באותו עולם, ואין לה תאוה וחפץ בכל מה שעושה אדם לצרכי גופו בזה העולם (קה"ר ו ז), רק במה שמסגל בתורה ובמצוות ובמעשים טובים. והנה אין ספק שאין אדם יכול להשיג מעלת התורה ומעשים טובים אם לא המית עצמו בעולם הזה, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות סג:) על פסוק (במדבר יט יד) 'אדם כי ימות באהל'. וכשמישים אדם עצמו כמת בעולם הזה, בזה נצל מיצר הרע ומתאוותיו (תמיד לב), וכמו שאנו מתפללים בכל יום ונפשי כעפר לכל תהיה, וזהו חשקה של הנשמה, אם משים הגוף עצמו מת, דבזה יכול להרויח תורה ומעשים טובים:

ומטעם זה הרשעים אפלו בחייהם קרואים מתים (ברכות יח:), משום דהנשמה אינה שורה אלא במי שמישים עצמו מת בעולם הזה ומבקש כי אם העולם הבא, והרשעים שמבקשים תאוות העולם הזה וחייהם שלהם לצרכי גופם, הנשמה בורחת מהם, ולפיכך נקראים מתים אפלו בחייהם. נמצא שני פעמים נקראים מתים, חד בעודם חיים וחד לאחר המיתה:

הנשמה מבקשת מהאברים שיחשיבו את עצמם כמתים

והנה הנשמה יש לה מנוחה ושקמה כשהגוף שומע לעצתה וחושב עצמו מת כדי לעבד ה' בתמימות. וזהו שאמר ויקם אברהם, היא הנשמה, מעל פני מתו, כלומר, קדם מיתתה, בעודה בחיים בעולם הזה, מיום בואה לאדם היא חושבת עצמה כאלו היא מתה. ואם האברים נשמעים לה, היא נותנת להם עצה שיחשבו לה כאלו היא מתה וגם הם כאלו הם מתים, ובזה ירויחו תורה ומעשים טובים. וזהו וידבר אל בני חת לאמר, הם האברים, אם יש בהם חתת אלהים ויראת ה' ושומעים לעצת הנשמה, וזהו בני חת, האברים שיש בהם חתת ה':

ומסבירה לגוף שטובתו היא שיחשב כמת

[גר ותושב אנכי עמכם תנו לי אחזת קבר עמכם ואקברה מתי מלפני]. ומה אומר להם, גר ותושב אנכי עמכם, כלומר גר ותושב אני ואתם. פרוש, אפלו אנו נראים תושבים בזה העולם, גרים אנו, כי היום כאן ומחר בקבר, וכיון שכן הוא, אין לו תקנה, כי אם כשנחשב עצמו מעכשיו, מחיים, מתים, בזה נסלק עצמו מהנאות זה העולם ונמצא לסגל מצות ומעשים טובים. וזהו תנו לי אחזת קבר עמכם, כלומר, מעכשיו מחיים נהג בעצמו ירשת הקבר כאלו אנו מתים ונקברנו, וזהו ואקברה מתי מלפני, דהינו מלפני מותנו נחשב כאלו מתנו ונקברנו:

(פיתוחי חותם פרשת חיי שרה)

עצות וסגולות:

ענייני לימוד התורה (ה')

הלומד בעת צרה, זכותו גדולה יותר

והתורה שלומד האדם בעת צרות, גדולה זכותה הרבה, כמו שדרשו רבותינו ז"ל (קה"ר ב ט) על מה שאמר שלמה המלך עליו השלום (קהלת ב ט) 'אף חכמתי עמדה לי', 'חכמתי' שלמתי ב'אף' היא ש'עמדה לי', דהינו שלמד חכמה אף על פי שהיה בחרון אף וצרה גדולה. מכאן אתה למד, שגדול כח זכות הלומד תורה מתוך צרה, ללומדה מתוך מנוחה. (אלף בינה אות כ"ף ג)

אם יכול ללמוד הרבה - חייב לעשות כך

כתב רש"י ז"ל על פסוק (תהלים קיט) 'עת לעשות לה' הפרו תורתך'. דהעושה חק התורה שלא ילמד בכל יום רק חק קצוב ולא יוסיף עליו, נקרא מפר תורה, רק חובה עליו ללמד כל היום אם יש לו פנאי (ר"ן נדרים ה. ד"ה הא קמ"ל).

(אלף בינה אות ס"ך א)

כשמראה אדם את רצונו בתורה - היא פותחת לו

תורתנו הקדושה, בתחלה קדם שילמד האדם הדלת סגורה, וכשמבקש אנה יוכל לראות היא מזכרת לו ברזו, וכשחוקר ברזו הוא לידע אותו על בריו מלב ומנפש אז רואה התורה הקדושה שחשקו בה, פותחת לו ומגלית לו כל רזיה וסודותיה (סנהדרין צט: וברש"י שם).

כשוראה התורה שהוא מתאוה ומשתוקק לדבריה, קוראה לו אדון ומכבדתו ומרוממתו ומלמדתו בלי טרח (מגילה ו: מדרש תהלים כז ב).

(פיתוחי חותם, פרשת חיי שרה)

העוסק בתורה צריך ליזהר יותר שלא לשקר

לא יוציא דבר שקר מפיו לעולם, אפלו במלי דעלמא, שאין לך דבר מגנה יותר מן השקר (סנהדרין צב. סוטה מב:). ובפרט מי שעוסק בתורת ה' תמימה, תורת אמת, ראוי לו להזהר הרבה שלא להוציא מפיו שום דבר שקר, כי איך מלאכתו בלה אמת והוא מוציא מפיו דבר שקר, נמצא בונה מצד זה וסותר מצד זה.

(אלף בינה, אות ו"ו ג)

בלימוד התורה מעוררים הסוד שבה

כל התורה בלה שמוותיו של הקדוש ברוך הוא (זוהר ח"ב ככד:), וכל אותיותיה צורתם ונקודתם וטעמיהם סוד, וכשהתניקות קוראים מעוררים כח הסוד הרמוז בקריאתם למעלה.

(דורש טוב, דרוש א' למתן תורה)

יודה לה' על שזכה לעסוק בתורה

כשיזכה האדם ויהיה חלקו מיושבי בית המדרש, צריך לתת הודאה להקדוש ברוך הוא שנתן חלקו מיושבי בית המדרש ולא מיושבי קרנות, כתפלת רבי נחוניא בן הקנה (ברכות כח:). 'מוזדה אני לפניך ה' אלהי, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא מיושבי קרנות, שאני משכים והם משכימים, אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים וכו'.

(פיתוחי חותם פרשת בראשית, ד"ה ושם אחיו)

יודה לה' על שאינו מיושבי קרנות

צריך האדם הזה שזכה להיות מיושבי בית המדרש, לתת הודאה להקדוש ברוך הוא ששם חלקו מיושבי בית המדרש וברא לו מלאך שמובילו לבית המדרש. כי הלא תראה, יש בני אדם דומים לו והם מיושבי קרנות, ומי גרם להם זה, ההליכה שהלכו למקום קרנות, נברא ממנה מלאך רע שמוביל אותם למקום שחוק וקלות ראש. לפיכך האדם שזכה בחלק טוב צריך לתת הודאה ושבח להקדוש ברוך הוא.

(פיתוחי חותם פרשת בראשית, ד"ה ושם אחיו)

פניני אביר יעקב

מחברים לתורתו של המקובל האלוף רבי יעקב אבוחצירא ז"ע

התורה והמצוות, דהבא לטהר מסיני אותו (יומא לח:):

(אלף בינה, תהלים קיט אות ג)

הצדיק משבר את כח היצר

ועפרון ישיב בתוך בני חת ויען עפרון החתי את אברהם באזני בני חת לכל באי שער עירו לאמר (בראשית כג י). בא לרמוז, דהצדיק המתגבר על יצרו ואבריו נכנעים ונשברים מחמת ויראת ה' ושומעים לעצת הנשמה, גם תאוה המתגברת נשברת ונכנעת ושומעת לנשמה ומודה לה. וזהו ועפרון, שהיא התאוה המתגברת, יושבת בתוך בני חת, הם האברים שהם חתים ונשברים לעבודת ה'. ויען עפרון החתי, גם עכשו התאוה נשברת, כיון שהאברים נשברים והדוד לנשמה גם התאוה נשברה והודית לנשמה. לפיכך קראו השתא עפרון החתי, מה שאין כן בתחלה קראו 'עפרון בן צחר' כמו שרמזנו לעיל, ועכשו נכנעה התאוה והודית לנשמה עם כל האברים. ויען עפרון החתי את אברהם שהיא הנשמה, באזני בני חת הם האברים שחתו ונכנעו, והם כגון העינים והאזנים והפה והידיים והרגלים, שיש כח בכל אחד מאלו לעשות פעולה, ושאר אברים המחברים בגוף, כלם בהסכמה אחת לשבירת התאוה:

(פיתוחי חותם פרשת חיי שרה)

הרב גומל חסד עם תלמידיו, וגם הם גומלים עמו חסד

ותכל להשקתו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשתת (בראשית כד יט). ותכל להשקתו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשתת. ותכל מלשון תאוה, כמו 'כלתה לתשועתך נפשי' (תהלים קיט פא), ובא לרמוז, כמו שהוא נתאוה ללמד, גם היא מתאוה ומשתוקקת ומלמדתו. ותאמר גם לגמליך אשאב, הם התלמידים, וגמליך מלשון גמילות חסדים, שהרב גומל חסד עם התלמידים והם גם הם גומלים עמו חסד, הוא גומל עמהם חסד בלמדם דעת ויראת ה', והם גומלים עמו חסד בעולם הזה ובעולם הבא. בעולם הזה כמו שנקאמר (שם פסוק צט) 'מכל מלמדי השכלתי, ובעולם הבא כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (ב"מ פה). כל המלמד בן חברו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה. וזהו גם לגמליך שהם תלמידיו, אפתח לבם ויבינו עד אם כלו לשתת, כלומר ככל אשר התאוה לידע:

(פיתוחי חותם פרשת חיי שרה)

לחדש ולזרע ולקצר בשפי והשקט. ומה שאמר בקצה, כלומר השוטה חושב שהעולם שדהו ומחזק בו, ואינו אלא בקצהו, חוץ ממנו, כי ימיו כצל עובר (תהלים קמד ד), נאבד הוא מן השדה והשדה נשאר במקומו:

בזה הנשמה תזכה לעוה"ב והגוף יזכה לתחיית המתים

לפיכך כשיתבונן בתאוות העולם הזה ימצא שהם יסוד נופל אין בו ממש, והעקר הוא עולם הבא והנאותיו וכסופיו, ולפיכך אמר בכסף מלא יתנה לי, כלומר בכסופא והנאה שלמה שבאותו עולם, בשבילה יעבד, ויסיר תאוות זה העולם וימסרנה בידי דבאותו עולם, כל מעלה וגדלה שתשיג הנשמה, גם הגוף משיג חלוץ עצמים וקיימה בתחית המתים, כמו שנקאמר (ישעיה נח יא) 'והשביע בצחצחות נפשך ועצמתוך יחליף', הרי בהדיא כתיבי צחצוח הנפש וחלוץ עצמים. וכיון שיש לו הנאות וכסופים באותו עולם, לפיכך תאוות זה העולם יקברנה ויתנהג לי, תחת עצתי. בתוככם לאחזת קבר, כשאר אברים הנקברים מהנאות העולם הזה, גם תאוה המתגברת תקבר. זהו עקר העבודה השלמה:

(פיתוחי חותם פרשת חיי שרה)

המואס בהבלי העוה"ז - חסייעים בידו

גר אנכי בארץ אל תסתר ממני מצותיך (תהלים קיט יט). מה שאמר גר אנכי בארץ, כונתו כיון דימי אדם קצובים, מעט ורעים, ואין אמונה בחיים, דהיום כאן ומחר בקבר. משום הכי קאמר, כיון דגר אנכי ולא אדע יום נסיעתי דשמא קרוב הוא, לכך אני מבקש ושואל מקר מעתה ומעכשו אל תסתר ממני מצותיך, יפה שעה אחת קדם:

כיון שמואס בחיי העולם הזה יבקש לידע השגות התורה

אי נמי, כונתו בזה, דהאדם הרודף אחר הבלי העולם הזה וחושב העולם הזה עקר, ואינו חושש בקיום התורה והמצוות, פשוט הוא דמן השמים מעלימין ממנו המצוות וטעמיהן, דכיון דאינו רוצה בקיומם, דבדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו (מכות י). אבל האדם המואס בהבלי העולם, ורודף אחר התורה והמצוות, ובכל יום מחשב ביום הדין, מן השמים מורים לו דרך טובה וישרה ודרך

תפקיד האדם בעולם לשמוע לעצת הנשמה

ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת. וידבר אתם לאמר אם יש את נפשכם וגו' (בראשית כג ח-ז). הנה הנשמה, בר אותה שהאברים שמעו לעצתה וקבלו לחשב עצמם מתיים וסלקו עצמם מהנאות זה העולם, אז היא שמחה ומשתתה להם, לפי שעל ידם תשיג מעלה גדולה באותו עולם. ומוספת ונותנת להם עצה להיות חזקים ועומדים בפרץ לכבש התאוה המתגברת, שעל ידה באה כל רעה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, וכמו שכתוב בזהר הקדוש (ח"א קט): על רמז שתי בנות לוט:

וזהו וידבר אל בני חת, הם האברים שיש בהם חתת ה'. ומה אמרה להם, אם יש את נפשכם לקבר את מתי מלפני, דהינו אם רוצים לקנות השלמות הגמורה ותעשו קיום לנפשכם, כי גם כשהמותו ישאר בכם הבלא דגרמי, היא הנפש החופפת על העצמות, ורוצים אתם עכשו להמית עצמכם עמי בחיים, וזהו לקבר את מתי מלפני, אני ואתם נקבר עצמנו מלפני מותנו, תבית את לרבות האברים. התקון לזה הוא, שמעוני ופגעו לי בעפרון בן צחר, דהינו עמדו נגד התאוה המתגברת בכח גדול ופגעו בה במלחמה לדחותה, כי היא הגורמת כל רע ובה שולט יצר הרע על האדם. ועפרון מלשון תגברת, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (ילקוט רמז תשסו) על הפסוק (במדבר כג י) 'מי מנה עפר יעקב', אלו עפרים שבישראל, שהם הבחורים שהגיעו לעונת אשה וכובשים יצדם מלחטא, נמצא עפרון מלשון כח והתגברת, והיא תאוה המתגברת: בן צחר אותיות 'רוצה', שהוא יצר הרע שהוא מלאך המות רוצה של עולם, ועוד נקרא 'רוצה' גם על זה העולם בשומו לאדם רשע דאפלו בחייו נקרא מת. וזאת התאוה המתגברת שרשה מיצר הרע, נמצא שהוא אביה. לכן העקר הוא חזקו ואמצו ועמדו לנגד תאוה הזאת, כי היא המטרדת האדם מן העולם הזה ומן העולם הבא. כי אם ירדף אדם אחריה, נמצא מת בעולם הזה ומת בעולם הבא:

השומע לעצת הנשמה ניצל ממיתה בשני עולמות

[ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו בכסף מלא יתנה לי בתוככם לאחזת קבר]. וזהו ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו, כלומר, כי על ידי תאוה זו נעשה אדם רשע ונקרא מת בעולם הזה ומת בעולם הבא, וכאלו נקבר שני קברים, אחת בעודו בחיים ואחת לאחר מותו. והכונה היא דאותה התאוה תכנע ותהיה תחת משלתי ועצתי, וממילא לא יהיה לך שתי קבורות אחת בעודך בחיים ואחת לאחר מיתך, דברדפו אחר התאוה נקרא מת גם מחיים כדכתבנו:

וזהו ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו, התאוה שיש לו הגורמת לו קבורה כפולה, יתנה תחת משלתי, דהינו ימנע ממנו תאוות העולם הזה ויתאוה כי אם תאוות העולם הבא כמו שאני מתאוה. ומה שאמר אשר בקצה שדהו, לפי שהעולם הזה נקרא 'שדה', מלשון חרבה, והעושה העולם הזה עקר, מחשב כאלו מחזק בשדהו

ישועות יעקב
דקה מתורתו של ה'אביר יעקב'
לשמיעת השיעורים 02-803-9999

אוצרותיהם של מגידים

...אחרון ההולכים על הגשר באותה שעה היה בחור מבוגר כבן שלושים שנה, שלדאבון לב עדיין לא מצא עד אותה שעה את זיווגו. הלה הרגיש כי הגשר מתנועע ונדמה בעיניו כי מתרחשת תחת רגליו 'רעידת אדמה', על כן נשא את רגליו והחל נס ונמלט מן הגשר והמשיך במרוצתו לאורך הכביש כשהוא מתרחק מרחק אדיר מהגשר - ללא כל סיבה.

באותה שעה עבר יהודי נכבד והנה הוא רואה בחור רץ בכוחותיו האחרונים... עצר אותו ושאלו לפרש מרוצתו ומנוסתו, סיפר לו הבחור כשהוא נושם בקושי גדול את אשר ראו עיניו... לאותו יהודי הייתה אחות בוגרת שכבר מלאו לה עשרים ושמונה שנים ועדיין לא באה בקשרי אירוסין - והבחור מצא חן בעיניו, ומשם הייתה הדרך קצרה לגמר השידוך עם הבחור הנמלט.

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: כבר אמר מחותן אחד בעת נישואי בנו ה-15 "את כל בני העמדת תחת החופה ובכל זה לא עזרני הבורא במאומה..." כל צאצאי האב הדרשן נשתוממו שמא אירע לאב איזה חולי בראשו - להוציא מפיו דיבורים כגון דא... שחק האב והסביר להם: "וכי הקב"ה עזר לי... הרי הוא עשה את הכל... אל תאמרו ח"ו שאני עשיתי והוא סייע ועזר לי, אלא את הכל בכל עשה הבורא בכבודו ובעצמו."

והבין שעתה עליו לחזור לשיבה בכוחות עצמו. אך כיוון שלא הייתה הפרוטה מצויה בכיסו הלך לביתו של אחד מתושבי מירון, סיפר לו מעשה שהיה וביקש שילווחו סכום מעות להוצאות הדרך, ואמר לו, דהגם שהוא אינו מכירך אך בידו להתקשר לראש הישיבה שלו המכירך והוא בוודאי ימליץ להלוות לו סכום זה, ובהזדמנות ישלח לו את סכום ההלוואה. בעה"ב שוחח עמו על דא ועל הא למשך זמן-מה ולאחר מכן הלווה לו כפי בקשתו ונפטרו לשלום.

יהודי שהתפעל מאוד מאצילותו של הבחור מיהר להתקשר לראש ישיבתו וסיפר לו שכך וכך היה מעשה, ובידו אצלו 'מה טיב' של הבחור כי בת יש לו שהגיעה לפרקה ועל כן ברצונו לברר אצלו מה טיבו. למותר לציין שראש הישיבה הרבה והפליג בשבחיו של הבחור בתורה ובמידות טובות, ואכן מיד שלח הלה שדכן שידבר עם אבי הבחור להציע את השידוך, וכעבור יומיים שברו צלחת בשמחת התנאים בשעה טובה ומוצלחת בבית אבי הכלה בעיה"ק מירון, ונתברר למפרע שתפילתו במוצאי יום מנוחה הרקיעה שחקים ועל ידה זכה לישועה הגדולה, ולא עוד, אלא אף בעיני בשר ראה דבגלל שהאריך בתפילתו באותה שעה זכה לראות בישועתו, שהרי איחורו גרם לו לפגוש את חותנו לעתיד, וע"ז באו בברית האירוסין ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

***

כבר אמר פעם מחותן חשוב בגמר השבע ברכות של בנו החמישה-עשר, אחר שכולם נישאו אחד אחד בעתו ובזמנו והקימו בתים נאמנים לה לשם ולתפארת, ויען ויאמר: "את כל בני העמדת תחת החופה ובכל זה לא עזרני הבורא במאומה...". כל צאצאי האב הדרשן

עם בנייתו של הגשר נבנה גם ביתו - מיד נפתחו לו השערים...

***

מעשה בבחור בן טובים וירא שמים שלמד באחת מהישיבות המפורסמות בארץ ישראל, אך משום-מה לא הצליח למצוא את זיווגו, וכך עברו הימים מיום ליום ומחודש לחודש כשלווה נשבר בקרבו מחמת מצבו הקשה.

לקראת שבת אחת החליטו בני הישיבה לשבות בשב"ק במירון סמוך ונראה לציון המצוינת של רשב"י. אותו בחור הצטרף ונסע עמהם, אך במשך כל השבת הסתגר בחדרו כשהוא שקוע בצער ולא עלה לציון אפילו פעם אחת. רק במוצאי שבת נתעורר בו רצון לפקוד את הציון בטרם יחזור לשיבה. ואכן, בהגיעו אצל הציון פתח באמירת תהילים בהשתפכות הנפש ובדבקות עצומה, עד שלאחר כמה שעות גמר את כל הספר מרישא ועד גמירא. כאשר סיים תפילתו הביט לאחוריו ולא מצא את חבריו שכבר חזרו בצוותא לשיבה,

ה' אלקי השמים... הוא ישלח מלאכו לפניך (כד, ז).

מעשה שהיה, בשני בשבת בעשרים ושניים לחודש מנחם-אב בשנת תשע"ז לבריאת העולם (כ"ב אב תשע"ז) פגע נהג 'משאית' (truck) בגשר המיועד להולכי רגל שמעל כביש גהה (Geha Road) - הסמוך לעיה"ת בני ברק והפילו. והנה אחרון ההולכים על הגשר באותה שעה היה בחור מבוגר כבן שלושים שנה, שלדאבון לב עדיין לא מצא עד אותה שעה את זיווגו. הלה הרגיש כי הגשר מתנועע ונדמה בעיניו כי מתרחשת תחת רגליו 'רעידת אדמה', על כן נשא את רגליו והחל נס ונמלט מן הגשר והמשיך במרוצתו לאורך הכביש כשהוא מתרחק מרחק אדיר מהגשר - ללא כל סיבה.

באותה שעה עבר יהודי נכבד והנה הוא רואה בחור רץ בכוחותיו האחרונים... עצר אותו ושאלו לפרש מרוצתו ומנוסתו, סיפר לו הבחור כשהוא נושם בקושי גדול את אשר ראו עיניו... לאותו יהודי הייתה אחות בוגרת שכבר מלאו לה עשרים ושמונה שנים ועדיין לא באה בקשרי אירוסין - והבחור מצא חן בעיניו, ומשם הייתה הדרך קצרה לגמר השידוך עם הבחור הנמלט.

ביום רביעי כ"ו חשוון תשע"ח נערכה שמחת הנישואין ברוב פאר והדר, ויהיה בחזרם הביתה הייתה דרכם דרך אותו 'כביש גהה' ובבואם למקום הגשר מצאו שהכביש סגור הואיל ובאותו הלילה החלו ההכנות לתיקון הגשר. החתן שאצה לו דרכו ביקש מהשוטר שיפתח לו את הדרך באישור מיוחד, אך הלה לא הסכים. גם לאחר הפצרות לא הסכים עד שהחתן הבטיח לו שבפיו דבר מעניין עד מאוד הקשור לנעשה עתה עם הגשר, כי כל השידוך נעשה בזכות קריסת הגשר הלו - ועתה

אוצרותיהם של מגידים

יעשה הבורא... רק בבואו לפני לבן ובתואל שלא היו 'היימשיע' (מן הידאים לדבר ה') להם אמר אליעזר שאברהם אמר לו (ה' ישלח מלאכו אתך', כלומר שאתה תעשה והקב"ה יעזור.
(הנה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א - באר הפרשה)

ביסוד זה ביארו מה שאמר אברהם אבינו לאליעזר (בפרשתן כד, ז), "ה' אלוקי השמים... הוא ישלח מלאכו לפניך", כי אליעזר חשש שמא לא מצליח בשליחותו, אמר לו אברהם: הסר דאגה מלבך כי יבוא מלאך מן השמים והוא יהלך לפניך לעשות הכל, ואתה תבוא אל המוכן, כלומר, לא שאתה תעשה והקב"ה יעזור לך, אלא את הכל

נשתוממו שמא אירע לאב איזה חולי בראשו - להוציא מפיו דיבורים כגון דא... שחק האב והסביר להם: "וכי הקב"ה עזר לי... הרי הוא עשה את הכל... אל תאמרו ח"ו שאני עשיתי והוא סייע ועזר לי, אלא את הכל בכל עשה הבורא בכבודו ובעצמו".

**בסעודת שבת מפזם היה נעימה עליזה. "מהו שיר זה", שאלה הרעיה, ולא ידע לענות. "סבי שר זאת בליל שבת", אמר, "אני זוכר רק את מילות הפתיחה".
האישה הסתקרנה. "היהודים הדתיים בבורו פארק ודאי ידעו מה המלים", אמרה. נסעו לשכונה היהודית ונכנסו לחנות ספרים. הוא פנה למוכר: "אני מחפש שיר, שמתחיל במילים איישסחייל מיימצה", אמר, והתחיל לפזם את הנעימה. המוכר לא הכיר את המנגינה, אבל הבין במה המדובר. פתח לפניו סידור המכיל תרגום אנגלי, והאישה קראה את הקטע בדממה. בסיומו, אמרה: "אם כך מתייחסת היהדות לאישה - רצוני להכירה!"**

**הגאון רבי שלום מאיר וולך שליט"א: ידוע כי "איש ואישה, זכו - שכנה ביניהם".
גדול ועיקרי, מרכזי ומכריע הוא חלקה של האישה בהשראת שכנה זו, וכבר רמז לנו מן החיד"א זצ"ל שעל פי תורת הקבלה רומזת האישה לשכינה הקדושה! מה גדולה זכותה, ומה רבה אחריותה להמשכת אור השבת ונועם הרוחניות לבית, והכוונתו לתורה ולנועם המצוות!**

כבה. אבל, יתר על כן: יש כאן המשכיות של נר השבת - השבת, יום מנוחה וקדושה. השבת, יום קדוש הוא מבוא ועד צאתו. אבל לבסוף יוצאת השבת, ובאים ימי המעשה. אבי המשפחה טרוד בעבודתו, בעמל יומו.

האם היא המשרה בבית אוירת מנוחה וקדושה, כל ימות השבוע! ממשיכה את השפעת השבת, את הרוגע והשלווה, הרוחניות והקדושה! היא המחנכת לחיי תורה, והיא העוקבת אחר התנהגות הילדים. וכבר אמר מרן החזון איש זצ"ל לאחד מראשי הישיבות: "עליך להתייחס לכל בחור בכבוד - לעולם אין לדעת מהיכן יצמח גדול הדור הבא: מתפילה של אמו, או מדמעה של סבתו!"

ובנוסף, הברכה שגשגתלחה בעיסה. להבנתה, יש לצטט פסוק מ"אשת חיל": "דרשה צמר ופשתים, ותעש בחפץ כפיה". האשה נוטלת חומרי גלם, ותחת ידיה הופכים הם לתוצר מוגמר. הבעל מביא משכורת, האם הוא אוכל את השטרות? האם אין האישה עורכת קניות בחכמה, והופכת את חומרי הגלם למעדנים? האין היא מכבסת ומייבשת, מגהצת ומקפלת, ממיינת ומאכסנת - מנקה ושוטפת, מתחזקת ומנהלת? והעולה על הכל, תוצאת הכל - הענן קשור על האוהל! הענן - סמל השראת השכינה, הן במשכן והן בבית המקדש! הענן שריחף מעל הר המוריה בפרשה שעברת ואפף את הר סיני.

וכבר השמיענו רבינו הרמב"ן שבהקמת המשכן

היהודית ונכנסו לחנות ספרים. הוא פנה למוכר: "אני מחפש שיר, שמתחיל במילים איישסחייל מיימצה", אמר, והתחיל לפזם את הנעימה. המוכר לא הכיר את המנגינה, אבל הבין במה המדובר. פתח לפניו סידור המכיל תרגום אנגלי, והאישה קראה את הקטע בדממה. בסיומו, אמרה: "אם כך מתייחסת היהדות לאישה - רצוני להכירה!"

הם נרשמו לסמינר "ערכים" - ושבו לאמונת אבותיהם!

באספקלריה זו נתבונן במשמעות הברכות להן זכו אימותינו הקדושות, והמביעות את ההוקרה לאם היהודיה, עקרת הבית. הראשונה - הנר הדלוק מערב שבת לערב שבת. היה כאן כעין הנס שבמנורת בית המקדש, הנר המערבי שלא

בפרשתנו מסופר על מבחן החסד אותו עברה רבקה אמנו, להוכיח שראויה היא להיות אשה ליצחק. "ויספר העבד - אליעזר עבד אברהם - ליצחק את כל הדברים אשר עשה", גילה לו ניסים שונעשו לו, שקפצה לו הארץ, ושנזדמנה לו רבקה בתפלתו, "ויביאה יצחק האוהלה שרה אמו". פירש רש"י: הביאה לאוהל, ונעשית כדוגמת שרה אמו. שכל זמן ששרה קיימת, היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת, וברכה מצויה בעיסה, וענן קשור על האוהל. ומשמחה שרה, פסקו. וכשבאה רבקה, חזרו.

כמה עומק יש בדברי חז"ל, עולם מלא כללו במלים ספורות! נפתח בספור מעשה שהיה.

צעיר יהודי בארצות הברית, בן להורים מתבוללים, נהג בילדותו לפקוד את בית סבו הדתי. יותר מכל אהב לבקר בליל שבת, לסעודת השבת. ונעימה אחת נחרטה במוחו, שיר "אשת חיל". לימים נפטר הסב. הנכד גדל, והקים ביתו עם נערה לא דתית - רק דבר אחד ביקש: שביום שישי בערב יהיה השולחן מכוסה מפה צחורה ויאכלו סעודה חגיגית לאור נרות.

בסעודה מפזם היה נעימה עליזה. "מהו שיר זה", שאלה הרעיה, ולא ידע לענות. "סבי שר זאת בליל שבת", אמר, "אני זוכר רק את מילות הפתיחה".

האישה הסתקרנה. "היהודים הדתיים בבורו פארק ודאי ידעו מה המלים", אמרה. נסעו לשכונה

אוצרותיהם של מגידים

אור השבת ונועם הרוחניות לבית, והכוונתו לתורה ולנועם המצוות.
(הג"ר שלום מאיר וולך שליט"א - וקראת לשבת עונג)

מרכזי ומכריע הוא חלקה של האישה בהשראת שכינה זו, וכבר רמז לנו מרן החיד"א זצ"ל שעל פי תורת הקבלה רומזת האישה לשכינה הקדושה: מה גדולה זכותה, ומה רבה אחריותה להמשכת

"שבו ישראל למעלות אבותם, שהיה סוד אלוה עלי אהליהם!" המשכן, והשראת השכינה בו, היו כעין (!) אוהלם של האבות והאמהות! הן ידוע כי "איש ואישה, זכו - שכינה ביניהם". גדול ועיקרי,

אמרתי בליבי: אם מכל תושבי העיר ייצא לך לפגוש בדיוק את אותו יהודי שמצוי עימו בשלום ובשלווה, הרי זה סימן מובהק מהשמים שזהו השידוך הראוי לך. אולם אם זה אינו השידוך הראוי לך, הרי שבוודאי יסובבו מהשמים שתפגוש אחד מתוך רוב יהודי העיירה שבוודאי ידברו בו סרה וכך תדע לא לעשות את השידוך. כעת, משיודע אתה כי אכן משמים הוליכו את אדם לפגוש אותך ולספר לך על מעלותיו של מחותנך, בוודאי יכול אתה להיות סמוך ובטוח כי זהו השידוך שנגזר עליך ממרומים.

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א: ההשגחה הפרטית הנראית בשידוכים היא דבר נפלא ביותר. כאשר מגיע השידוך עליו הוכרז מהשמים 'בת פלוני לפלוני' הרי שהשידוך הזה יקום ויהיה ולא יהיה מי שיקלקלו. כשילכו לברר ימצאו דווקא את הידידים והחברים שיאמרו דברי שבח וקילוסין על המדובר...

שזהו השידוך הראוי לך. אולם אם זה אינו השידוך הראוי לך, הרי שבוודאי יסובבו מהשמים שתפגוש אחד מתוך רוב יהודי העיירה שבוודאי ידברו בו סרה וכך תדע לא לעשות את השידוך. כעת, משיודע אתה כי אכן משמים הוליכו את אדם לפגוש אותך ולספר לך על מעלותיו של מחותנך, בוודאי יכול אתה להיות סמוך ובטוח כי זהו השידוך שנגזר עליך ממרומים.

***

שח הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל: ההשגחה הפרטית הנראית בשידוכים היא דבר נפלא ביותר. כאשר מגיע השידוך עליו הוכרז מהשמים 'בת פלוני לפלוני' הרי שהשידוך הזה יקום ויהיה ולא יהיה מי שיקלקלו. כשילכו לברר ימצאו דווקא את הידידים והחברים שיאמרו דברי שבח וקילוסין על המדובר או על המדוברת ועל משפחתה, ולא יפגשו את אלה שעונים צרה בהם, כך שגם אם יש להם שונאים ואויבים לרוב ימצא המתעניין דווקא את אותם מתי מספר שכן אוהבים אותם והם יספרו בשבחם. ואילו בשידוך שלא נגזר מהשמים, יכולים לעשות השתדלויות לרוב כהנה וכהנה, והשידוך לא ייצא לפועל. גם אם רוב ככל אנשי עירם אוהבים אותם ביותר, עדיין המתעניין עליהם ימצא בדיוק את אותו יחיד ומיוחד שעדיין אותם והוא יספר בגנותם.

והוסיף הג"ח קנייבסקי וסיפר את אשר שמע מאמו, הרבנית פעשא מרים, אשת חבר של הגאון בעל 'קהילות יעקב' זצ"ל, אחותו של הגאון בעל 'חזון איש' זצ"ל, [בני הגאון רבי שמריהו יוסף קרליץ זצ"ל, רבה של קוסובובה]. פעם אחת נכנס ובא החזון איש אל אחותו וסיפר לה 'דבר נפלא' אשר התרחש עמו: אדם פלוני שהיה גר בשכונת

אדם שלא ידע כי הוא המחותן שלו הסביר לו בהרחבה את טיבו של האיש, את רוע מעלליו, ואת העובדה שכל בני העיירה מאד לא מחבבים את האיש. חשכו עיניו של האיש והחליט לנסוע תיכף ומיד אל האמרי אמת ולשאול בעצתו, מה כעת עליו לעשות.

כשנכנס האיש אל האמרי אמת, הוא פרץ בבכי גדול וסיפר לפניו את כל הסיפור, איך שבעצת הרבי נסע לעיירה ושמע מאדם אחד שבחים עליו, ומחמת כך הוא אכן השתדך איתו, והנה מתברר כי זהו מקח טעות גמור. נענה הרבי ואמר לו: הסכת ושמע, ידעתי בני ידעתי שאדם זה שעליו שאלת אותי מצוי במדינה עמוקה עם כל בני העיירה, אבל גם ידעתי שיש עדיין יהודי אחד ויחד שאיתו הוא עדיין לא מתקוטט.

אמרתי בליבי: אם מכל תושבי העיר ייצא לך לפגוש בדיוק את אותו יהודי שמצוי עימו בשלום ובשלווה, הרי זה סימן מובהק מהשמים

אל הרה"ק האמרי אמת זיע"א הגיע יהודי אחד לשאול ולהתייעץ אודות הצעת שידוך שהציעו לו עם בתו של איזה יהודי מאחת העיירות שבפולין והוא אינו יודע האם להתקדם בזה ולומר לדבק טוב. אמר לו האמרי אמת: קום וסע לאותה עיירה בה מתגורר אותו יהודי, תברר שם אודותיו, ולפי זה תקבל את ההחלטה על השידוך. ציית היהודי לדברי הרבי ונסע לאותה העיירה. עם הכנסו לעיירה הוא רואה מולו את אחד התושבים בעיירה מהלך אנה ואנה. חשב היהודי: מה לי להתעכב כאן, אשאל את אותו יהודי מה הוות דעתו על ההצעה ועל משפחת האיש, ונדע את אשר לפנינו. הנשאל נענה לשאלה בסבר פנים יפות ובמשך דקות ארוכות עמד והפליג במעלת האיש ומשפחתו. הוא הסביר לו כי מדובר באיש טוב ומטיב, אדם נפלא ומיוחס. גם בשבח משפחתו הפליג, ולא גמר את ההלל על המדוברת בעצמה, שכלילת המעלות היא. סוף דבר, סיכם האיש את הגיונו, שבוודאי כדאי לך להשתדך עמו, והרי זה כענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל. כיון שכן, החליט האיש שלזו הייתה כוונת האמרי אמת בעצתו לנסוע לעיירה, והוא הודיע לשדכן כי הוא מוכן ומזומן להתקדם בשידוך על הצד היותר טוב.

אחר סגירת השידוך, שהתקיים באותה עיירה בה גרו הכלה ומשפחתה, נותר האיש ללון שם בלילה, אלא שלמחרת בבוקר, כשהלך לבית הכנסת בעיירה, נפל ליבו בקרבו: מכל עבר הוא שמע את כל התושבים, ללא יוצא מהכלל, מקללים את המחותן שלו, מחרפים ומגדפים אותו בכל מיני קללות שבעולם. בתדהמתו כי רבה הוא פתח בשיחה עם אחד האנשים שהיו שם, ואותו

אוצרותיהם של מגידים

תפקיד ראש הקהל הוא קיבל במרמה, והיות ואין אף אחד שמעוניין להתקוטט עימו בריש גלי, מחשש שמא ירד לחייו, לפיכך הוא מחזיק בתואר זה. וכך היה בעל האכסניה מפליג ומספר ארוכות על מעלליו של אותו מחותן, עד שהרב הבין היטב את אשר לפניו והחליט לחזור על עקבותיו עד אשר יתבררו ויתלבנו הדברים.

קרא הרב לבנו וסיפר לו את כל אשר שמע אותו ואמר לו כי אין להם ברירה אלא לעצור בשלב זה ולא להתקדם הלאה עד אשר ידע אם דברי בעל האכסניה נכונים, כי למיחש מיבעי, ואנו סבורים שכבדו וחשדו. כיון שכן הוסיף הרב ואמר לבנו: עתה גם נתבאר לי להפליא דברי הפסוק בפרשת השבוע (בראשית כד מב): 'וְאָבָא הַיּוֹם אֶל הָעֵץ וְפִירַשׁ רֵשׁוֹ: וְאָבָא הַיּוֹם - הַיּוֹם יֵצְאֵתִי וְהַיּוֹם בָּאתִי, מִכָּאן שִׁקְפָה לֹא הָאָרֶץ. וּלְכַאוּרָה קֵשָׁה, קְפִיצַת הַדָּרָךְ זֶה עַל שׁוֹם מֵהָאָרֶץ. בָּאָה, וְכִי זָמְנִי שֶׁל אֲלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם הָיָה דוֹחֵק עָלָיו, וּמִפְנֵי מֵה לֹא יוֹכֵל הָיָה לְהֵלֵךְ כְּדָרָךְ שְׁבָנֵי אִדָּם הוֹלְכִים מִבְּלֵי הַזֹּדֵק לְקִפִּיצַת הַדָּרָךְ.'

אלא הסביר הרב לבנו: עתה התבררו לי הדברים להפליא. אילו היה אליעזר מהלך כדרכו, בוודאי שהיה נזקק לאכסניה על אם הדרך, ושם כבר היה בעל האכסניה מסביר לו היטב את טיבם של לבן הארמי ובתואל, מחותניו העתידיים, שכן הסתם היו ידועים בכל האיזור כנגבים ורמאים שפלים, ומשהיה אליעזר שומע את טיבם של אנשים אלו, בוודאי שהיה מסרב להשתדך עמם והיה חוזר לאברהם וליצחק בידיים ריקות. לכן היה צורך שתקפוץ לו הדרך וכך לא יפגוש באנשים שיספרו לו אודותם, וכך יוכל הצאת השידוך להתקיים על הצד היותר טוב כאשר רצו מהשמים.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מגדל פומרנץ שליט"א)

מהחזון איש את כוונתו ואילו כאן משמים סובבו שיבין איך שהבין בכדי שהשידוך ייצא לפועל (קונטרס 'את שמע' ח אות מז).

***

אחד הרבנים נסע פעם ביחד עם משפחתו לעיר רחוקה כדי לחנוג שם את אירוסי בנם, שהיה מופלג בתורה ובכל מידה נכונה, עם הכלה המהוללה, בתו של ראש הקהל באותה עיר. צד הכלה הבטיח כהנה וכהנה עבור החתן, בית מלא ספרים והחזקת הזוג על שולחנו לאורך שנים. גם שמעה הטוב של הכלה יצא למרחקים, ומשפחת החתן החליטה כי אכן שווה הטרחה הגדולה כדי להוציא שידוך מופלא שכזה מהכוח אל הפועל. משארכה הנסיעה נכנסה המשפחה אל פונדק יהודי שהיה על אם הדרך כדי ללון בו את הלילה, ולאחר מכן להמשיך בדרכם. בעל האכסניה שראה את המשפחה המכובדת נוסעת בהרכב מלא כשכולם לבושים מחלצות חגיגיות, התעניין לדעת את סיבת נסיעתם, והרב לא חשב שיש מה להסתיר כאן והוא סיפר לו שהגיע עת דודים לבנו החתן וכי דיברו בו נכבדות בעשיר פלוני הגר בעיר זו וזו, והוא שם ראש הקהל ואדם נכבד מאוד.

רק שמע בעל האכסניה את דברי הרב ופניו החווירו ביותר. הרב הבחין מיד בשינוי צורתו והתעקש לברר על מה חרד את החרדה הגדולה הזו ומדוע הוא נבהל כל כך. לאחר מסכת שכנועיים פתח בעל האכסניה את פיו בחכמה והחל לספר לרב כי הוא מכיר היטב את אותו מחותן עתידי שלהם, ואין הוא אלא אדם רמאי וגנב, רע מעללים ומאוס על הבריות. זו הסיבה, הסביר להם בעל האכסניה, שאין הוא מסוגל לעשות שידוך בכל סביבותיו, שכן כולם מכירים אותו ומתרחקים ממנו כמו מנחש ועקרב. גם את

לחזון איש נכנס אליו ואמר לו שמציעים לו לקחת לחתן בחור מסוים, והיות ובחור זה גם היה גר בשכנות לחזון איש, והוא יודע שהחזון איש מכירו, לכן הוא בא להתעניין אצלו מה מעמדו של הבחור בלימוד התורה. נענה החזון איש ואמר לו: "עם מעג זיין בעסער" [-מותר לו להיות טוב יותר].

הוסיף האיש ושאל: ומה טיבו של הבחור ביראת שמים, וגם על זה נענה החזון איש באותו מטבע לשון, שמוותר לו להיות טוב יותר. המשיך האיש וחקר: ומה מצבו של הבחור במידות טובות, וגם על זה ענה החזון איש, שמוותר היה לו להיות טוב יותר.

המשיך החזון איש ואמר לאחותו הרבנית קנייבסקי: רמזתי לאותו אדם בצורה ברורה ביותר שאותו בחור אינו ראוי ואינו מתאים להיות חתן אצלו, וכי עליו למצוא חתן טוב יותר עבור בתו, אך ההוא לא נרמז ולא כלום. למרות היותו אדם בר דעת, הוא החליט לעשות את השידוך. סיים החזון איש ואמר לאחותו: הרי לך מפורשות ששידוך שנגזר מהשמים - יקום ויהיה, ואין עצה ואין חכמה ואין תבונה נגד ה'.

סיפור זה סיפרה הרבנית קנייבסקי לבנה הגר"ח והוסיפה ואמרה לו: כאשר אותו אדם סיים את שאלותיו אצל החזון איש הוא פנה אלי וסיפר לי את כל אשר שאל את החזון איש וכל אשר נענה החזון איש, ובמקום להבין את הכוונה האמיתית בדברי החזון איש, הרי שהוא הבין שכוונת החזון איש היא דווקא לטובה, שהוא אכן בחור טוב בתורה, ביראת שמים ובמידות טובות, אלא שהחזון איש ציין בפניו שלטוב אין גבולות וכי כל אחד יכול להיות טוב יותר וכל אחד צריך לשאוף להיות טוב יותר. אין ספק שאלו הם דברים נכונים, אולם כל אדם היה מביין תיכף

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב
תמצית עשרה ממדורי הביאור 'מאורי אור' וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור באומנות בינות המילים
'אור תורה' | 'זרות חיים'
הערות, ציורים ומקורות
עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר
10 כרכים של מתיקות נצחית:
הביאור המקיף על כל ספר האור החיים הק
'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד
'מאורי החיים' - מקורות מחדל
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

ארה"ב: 437-0054 (718) | אידיש: 0176-8806-44-20
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

בשידוך ששמות המחותנים זהים אם לחשוש לצוואת רבי יהודה החסיד | כניסת כהנים למערת המכפלה | תפילה מול מראה | תפילת הדרך לשלוחי מצוה | חיוב ציצית כשמתעטף במגבת | ציצית בסוודר עם רוכסן לכל אורכו

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
ראב"ד העדה החרדית מח"ס תשובות והנהגות

ב) שם החתן כשם אביה - אם הוא ת"ח או כשהזיווג עמה לש"ש לבד אין להקפיד, דשומר מצוה לא ידע דבר רע, וכמוש"כ הגוב"י והחת"ס הנ"ל, ואם עוד חוששין יש עצה שהכלה תקרא את שמו בהברה אחרת באופן ניכר או בכנוי ואז אין לחשוש. (הגר"י קנייבסקי זצ"ל).

ומיהו בספר פת"ש על אה"ע סימן ב' סק"ז הביא מש"כ ליקוטי ב"ח בסוף חלק חמישי דף קט שמביא עובדא מרבינו הח"ס זצ"ל כשהשתדך עם בתו, שלא זכה להכניסה לחופה בחייו, שם החתן היה משה, ואמר שאינו חושש בזה לצוואת רבי יהודה החסיד, ומהיות טוב ביקש לשנות ולהוסיף עוד שם ועשה כן, אבל בעוה"ר סבל החתן הזה בכל דרכיו ועניניו, וחמירא סכנתא ואין לחפש בזה היתרים, עיין ב"דברי ישראל" (אהע"ז סימן י"ב) שמביא כהנ"ל, אבל יש חולקין ומציעים המעשה אצל הח"ס זצ"ל באופן אחר ואכמ"ל.

ג) בשמות המחותנים שוה כשאין לו מנהג ידוע אין להחמיר כלל, ואם קפיד או חושש ישאל רבו ויקיים עצתו.

ידעתי שיש בזה מנהגים שונים, אבל בדרום אפריקא נשאלתי מאנשים שמוצאם הוא מליטא ע"כ אין מקום להחמיר יותר ממה שהבאנו לעיל, ומ"מ ראוי לכל אחד כשיש איזה דגוד ספק לבקש הסכמה וברכה מגדולים וצדיקים וכשם שמתדיין למטה כך מורים למעלה.

שכתב כיו"ב החת"ס אה"ע ס"ס קט"ז) וישאל אצל רב אחד שבקי במנהגים אלו ולא רצה למעשה להקל עוד, (ויש באחרונים המקילים באופן שההורים המחתנים (אבני צדק אהע"ז 1) או אחד מהם אינו בחיים (שלחן העזר) וכן אם הוא ת"ח (הפלאגי ברוח חיים בשו"ת רוח חיים ס"ב) וכן אם יש לאדם שם נוסף, או שהבחור מבוגר.

למעשה נראה הדרך לנהוג כך היא: א) אם שם האשה כשם אמו אין לגמור השידוך, ושמה לענין זה אינו תלוי בשם שנקראה בו בשעת הלידה אלא היאך נקראת כיום שזהו שמה, וכן שמעתי בשם רבינו החזו"א זצ"ל.

בשידוך ששמות המחותנים זהים אם לחשוש לצוואת רבי יהודה החסיד

שאלה: בשידוך ששמות המחותנים ועוד שמות זהים אם לחשוש לצוואת רבי יהודה החסיד שלא לגמור השידוך.

תשובה: שאלה זו שאלתי את כ"ק רבינו האדמו"ר מגור רבי ישראל אלתר זצ"ל [בעל הבית ישראל] והשיב "אצלינו אין מקפידים בזה", וכנראה טעמו שהצוואה היתה רק לזרעו ולא לכל ישראל, אבל אם שם האשה כשם אם החתן מבואר בשם הקדוש האריז"ל דיש להקפיד ע"ז, וכמש"כ בשו"ת צמח צדק אה"ע סי' קמ"ג בשם בעל התניא שיע"ז הקפיד ביותר, וכ"כ במזמור לדוד הובא בשדי חמד ח"ז מערכת חתן וכלה, ועובדות שמענו שלא הקפידו גם בזה ונענשו, ושוב שאלתי פי האדמו"ר זצ"ל שהשאלה היא במשפחה שהם מצאצאי המהרש"א שאמר על עצמו שהוא מזרע רבי יהודה החסיד, ואם כן יש להקפיד אצלם גם שלא יהיו שמות החותנים שוה, שלזרעו נאמר הצוואה ואסור כה"ג, ולא שינה דעתו וחזר ואמר שלא נהגו להקפיד, ואין להקפיד גם בזה, וכשראה שעדיין מהססים לקבל את דבריו הוסיף "אולי דקפיד קפדינן בהדיה, (וכמו

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי אשר וייס שליט"א

בעל מנחת אשר

ראש בית המדרש 'דרכי תורה' ואב בית דין 'דרכי הוראה'

אמנם אף דחזינן דיש בזה ספק, כיון דבדאורייתא עסקינן ספיקא דאורייתא לחומרא ואין להקל כלל בטומאת כהנים בזה"ז, אלא דכשיש צירופים נוספים יש לצרף שיטה זו לס"ס כנ"ל.

קברי האבות אם מטמאין באהל

ולגבי קברי האבות אם מטמאין באהל, הנה נחלקו הראשונים אם האבות דין ישראל היה להם או דין בני נח. דעת רש"י בעב"ז ג' ע"א דדין ב"ג היה להם, וכן במפרש בניזר נ"ד ע"א, וכך משמע מדברי התוס' בב"מ ע"א ע"א שכתבו דגוי המקבל על עצמו שלא להלוות ברבית מקיים מצוה כמו שמצינו באברהם אבינו שקיים כה"ת עד שלא נותנה. ומדלמדו הלכה זו בגוים שבכל דור ודור מן האבות הקדושים בהכרח דדין ב"ג היה להם.

ומאיך כתב הרמב"ן עה"ת (ויקרא כ"ד י') דדין ישראל היה להם וכן משמע קצת גם מדברי התוס' בחגיגה ג' ע"א שכתבו דאברהם נקרא תחילה לגרים מפני שנצטוו על המילה, ומשמע קצת דמילת אברהם מילת גירות היתה, וע"כ דדין ישראל היה להם. (אך פשוטות כונת התוס' לא לדין גירות ממש אלא משום שראשון היה שנצטוו על המילה נקרא תחילה לגרים, וד"ק).

ולגבי קברי נכרים נחלקו ביבמות ס"א דל"ך שמעון אינם מטמאין באהל ולכחמים מטמאין. והראשונים נחלקו הלכה כמאן. דעת הרמב"ם (פ"א מטומאת מת ה"ג) דעכו"ם אינו מטמא באהל, ודעת ר"ת בתוס' ב"מ ק"ד ע"ב שאין הלכה כר"ש וקברי עכו"ם מטמאין באהל ע"ש.

דעת רוב הראשונים כשיטת הרמב"ם דאין טומאת אהל בגוי כמבואר ברמב"ן, ברשב"א, בריטב"א ובנימוקי יוסף ביבמות שם.

ובשו"ע י"ד שע"ב סעיף ב' כתב 'קברי עובדי כוכבים נכון להיזהר הכהן מליח עליהם'. וגם מדבריו משמע דמעיקר הדין יש מקום להקל בזה, אך מידי ספק לא יצאנו ומשו"כ 'נכון להיזהר'.

ורבים מן האחרונים נטו להקל טובא בספק זה עיין ברכי יוסף ב"ד שם, חכמת אדם (כלל קמ"ה), שו"ת הגרעק"א תניינא סימן י"ח שכתב דיש לצרף ספק נוסף אף שהיה דעת מיעוט להקל בזה. ולכאורה נראה לפי כ"ז דיש מקום גדול להקל בני"ד.

אך באמת עדיין בספק אנו עומדים דשם דין האבות כדין ישראל ולא כדין ב"ג, ועוד דאפשר

הראב"ד לס"ס, אך שוב חזר בו וכתב דאף לשיטת הראב"ד יש בזה איסור אלא דאינו לוקה ואפשר דהוי אפילו איסור תורה וכל כונת הראב"ד דאין בזה מלקות ע"ש. ובשו"ת חת"ס י"ד ס' של"ח העיד שהיה נוכח כאשר רבו הגה"ק ר' נתן אדלר פגש את הנודע ביהודה והוכיח לו שאף לשיטת הראב"ד יש בזה איסור תורה אלא שאינו לוקה והביא שכן מפורש בשו"ת תמים דעים (סימן רל"ו) ומתוך כך חזר בו ע"ש, אמנם החת"ס סתם דברי עצמו בס' של"ט שם נקט דלדעת הראב"ד אין בזה איסור כלל ע"ש וצ"ע.

ואכן י"א דלדעת הראב"ד אין בו איסור כלל וכן מוכח מדברי הפוסקים לגבי המבואר ב"ד בס' שע"ג סעיף ז' דכתב שם המחבר דאסור לכהן להטמא למתים אף בשעה שהוא מתעסק בקרובו ומשום כך צריך לקבור כהנים בסוף בית הקברות, אך בספר שלחן גבוה ב"ד שם כתב דמנהג ירושלים וסלוניקי שהכהנים נכנסים לתוך ביה"ק לקבור קרוביהם ולא חששו להטמא למתים אחרים, ומנהג זה מושתת על שיטת הראב"ד ע"ש. וע"ע במשל"מ שם דנקט דלשיטת הראב"ד מותר אף לכתחלה להטמא למת וגם בשו"ת רעק"א תניינא ס' י"ח הוכיח בעליל דאין בזה איסור כלל לשיטתו ע"ש.

ומ"מ יש בזה ספק בזמנינו דכולנו טמאי מתים ולשיטת הראב"ד וסייעתיה אין איסור טומאה ואפשר שנטמא אף בו ביום ובכה"ג י"א שאין בו איסור כלל. (וע"ע באבנ"ז ב"ד ח"ב ס' תס"ו ס' תס"ט וסימן ת"ע שחידש דבזמננו דאין לנו אפר חטאת ופרה אדומה לעולם הוי כאילו כבר נטמא בו ביום דאין נפ"מ בטומאה שניה ולשיטתו יש להקל בזה טפי ע"ש).

כניסת כהנים למערת המכפלה

שאלה: במה ששאל אם מותר לכהנים ליכנס למערת המכפלה כדי לשפוך שיח בקברי האבות.

תשובה: לא אוכל לומר בזה דבר ברור מכיון שלא נתברר לי בירור גמור פירטי המבנה.

אך זאת ידעתי שיש קומה שלימה מתחת לקומה שבה מתפללים. למיטב ידיעתי יש שני פתחים בין הקומה התחתונה לקומת המתפללים. פתח קטן הקרוי פתח הנרות משום שדרכו היו משלשלים נרות למערת המצבות, ופתח נוסף. שני הפתחים נמצאים באהל יצחק שבו מתפללים המוסלמים ואין בידנו לדעת האם ומתי פתחים אלה נפתחים.

כל עוד נדע בבירור שפתחים אלה סגורים אין הטומאה עוברת לקומה שניה, ומכיון שחלל הקומה הראשונה גבוה אין הטומאה בוקעת ועולה, דאין טומאה בוקעת ועולה א"כ אין שם פתח טפה, ומשור"כ אילו יודעים היינו שפתחים אלה נעולים אין כלל חשש בכניסת כהנים, אך כיון שאין בידנו לדעת לכאורה הוי ספק טומאה. ועל סמך ידיעות אלה אכתוב בקיצור מה שנראה לדון, אך חזר אני ומדגיש שאין בידי לפסוק מכיון שלא נתבררו לי הפרטים על בודיים. הנה ספק טומאה ברה"ד טהור ולכאורה יש להקל בני"ד, דבדואי אין כאן אלא ספק טומאה, אך משאר סיבות יש עדיין לדון ולפקפק ואכמ"ל.

טומאת כהנים בזה"ז

הנה שיטת הראב"ד בפרק ה' מנזירות ה"ז דכהן טמא אין עליו איסור לחזור ולהיטמא. והראב"ד חזר על משנתו בפ"ג מהלכות אבל ה"ז וכו"ה שיטת ר"ת כמובא בהלכות קטנות לרא"ש הלכות טומאה ס' ז' וכן דעת הלכות גדולות כמבואר בשלטי גבורים על הרי"ף הלכות טומאה דף א' ע"ב אות ד', ובלח"מ הלכות נזירות שם כתב דכן היא שיטת רש"י במסכת נזיר. ובשו"ת אבני נזר י"ד ס' תס"ו וס' ת"ע הוסיף עוד דכן מבואר גם בסמ"ג (עשין מצוה רל"א) בשם רבינו יעקב, וכבר תמה החת"ס בשו"ת י"ד סימן של"ט על המשנה למלך שכתב בפ"ג מהלכות אבל ה"א דהראב"ד יחיד הוא ע"ש, ובדגול מרבבה י"ד ס' שע"ב סעיף ב' כתב בתחילת דבריו דיש לצרף שיטה זו כספק לספק ספיקא להקל בדין טומאת כהנים והביא מן הפוסקים שאכן צירפו שיטת

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

מאיזה טעם שיהיה או משום שדינו דין ישראל, או משום דאברהם אבינו מטמא באהל משום דנקרא אדם, אך מ"מ מבואר להדיא שיש טומאת אהל בקברו.

ומש"כ מע"כ לחוש דשמא כל הקומה התחתונה דין קבר עליה משום עדותן של אלה שירדו לקומה זו בשנת תש"מ והעידו שראו שם עצמות, תמה אני דאם באנו לחוש שכל הקומה דין קבר עליה וממילא היא כאילו הכהנים מאהילים ע"ג קבר, הלא יש לאסור לכל אדם ליכנס למערה דהלא אסור לעמוד ע"ג קבר משום איסור הנאה מן הקבר, ומשום בזיון קברים, וגם אסור להתפלל ולומר דברי תורה ע"ג קברים, וע"כ דאין אנו חוששין כלל ליתן דין קבר במקום זה דבית לעולם אין דינו כקבר, ואין להאריך בזה כלל.

והנה לגבי קברי צדיקים אם מטמאין באהל הארכתי במק"א ומסקנת דברינו דאין להקל כלל בטומאת כהנים לגבי קברי צדיקים.

סוף דבר מצד עצם טומאת מת בנוגע לקברי אבותינו הקדושים יש להחמיר. דממ"נ אם דין ישראל היה להם אין להקל מצד קברי צדיקים, ואם דין ב"נ היה להם, הלא להלכה יש להחמיר אף בקברי עכו"ם כמבואר בשו"ע ובפרט בקברי האבות שלפי דברי התוס' בנזיר חמירי טפ.

אך באמת אין בזה ספק כלל דהלא מבואר בב"ב (נ"ח ע"א) דרב בנאה היה מציין מערות קבורה "כי מטא למערתא דאברהם, אשכחיה לאליעזר עבד אברהם דקאי קמי בבא וכו'".

הרי דקבר דאברהם אבינו מטמא באהל, יהיה

דאף אם ב"נ היו לענין טומאת מת שאני.

דהנה בנזיר נ"ד ע"א מבואר דאף קבר שלפני מתן תורה מטמא טומאת מת, וברש"י (המפרש) שם כתב דמירי בטומאת מגע אבל טומאת אהל אין שהרי קברי עכו"ם אינם מטמאין באהל, והתוס' שם כתבו דזה תלוי במה שנחלקי רשב"י וחכמים בימות ס"א ע"א ע"ש. והקשו מרב בנאה שציין את קברי האבות שבשדה המכפלה ובתירוץ אחד כתבו דשאני אברהם אבינו שקראוהו האדם הגדול בענקים הרי שהוא קרוי אדם ואין לומר עליו "אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם". הרי לך דאף אם דין ב"נ היה להם לגבי טומאת מת אין למעט את אברהם אבינו, ודו"ק בכ"ז.

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א אב"ד ק"ק באר ישראל

מקורות להרחבה: בגמרא פסחים (ה:): כתוב דשלוחי מצוה אינן ניזוקין והיכא דשכיח היזקא שאני. בספר מעשה בצלאל על הריקאנטי כתב דצ"ע בשלוחי מצוה שאינן ניזוקין אם יפטרו מתפילת הדרך, וכתב שם דאם עיקר תפילת הדרך הוא מחמת סכנה צ"ל דסכנת דרכים חשיב היזקא דחוששין גם בשלוחי מצוה כדאיתא בגמרא בפסחים שם.

וכתב בספר עלי תמר ברכות פרק ד' ה"ד ד"ה רשב"א ששמע בשם האמרי אמת זצ"ל מגור שהעיר דהולך לדבר מצוה לא יהיה צריך להתפלל תפילת הדרך שהרי א"צ להמלך בקונו, וכתב שבכל זאת צריך לומר תפילת הדרך אף בהולך לדבר מצוה, יען שיתכן שאינה מצוה גמורה או שאינה עושה המצוה לשמה.

ובספר תורת היולדת להגר"י זילברשטיין (פרק כב הערה א) מביא ששמע שאומרים ששלוחי מצוה פטור מתפילת הדרך דשלוחי מצוה אינם ניזוקים, ודבר זה לא מצאנו בפוסקים, אלא אדרבה מלשון הגמרא במסכת ברכות (כט:): משמע שתפילת הדרך זה נטילת רשות מהקב"ה לצאת, וכפי שבמלחמה ביקשו רשות לצאת אף שזה מצוה, גם שלוחי מצוה יבקשו רשות (תפילת הדרך) לפני שיוצא.

בש"ת אור לציון ח"ב עמוד סד דמותר אם עוצם את עיניו או מטה את עצמו מעט, ובספר שארית יוסף ח"ב עמוד שיכז כתב דאביו הגר"ע יוסף זצוק"ל היה מסיט הוילון כשהתפלל מול חלון המשקף בבואתו.

לכן טוב שלא להתפלל מול חלון המשקף בבואתו, ואם עוצם עיניו או מתפלל מתוך סידור ואינו מוציא עיניו מן הסידור מותר. ואם יש וילון, עדיף לסגור אותו. לכתחילה נכון לתת שימת לב שלא יהיו דברים מעין אלו בעמוד הש"ץ ובכותל נגד פני המתפללים.

אמנם בחלון שאינו משתקף כמו מראה, אין חשש.

תפילת הדרך לשלוחי מצוה

שאלה: מחר בבוקר אני צריך לנסוע מחוץ לעיר לצורך מצות פדיון שבויים, האם עלי לומר תפילת הדרך בשם ומלכות כמנהגנו, או שנאמר 'שלוחי מצוה אינם ניזוקין' ושוב אין חיוב?

תשובה: גם היוצא מחוץ לעיר לצורך מצוה יאמר תפילת הדרך בשם ובמלכות משום שבשכיח היזקא גם שלוחי מצוה ניזוקים, ותפילת הדרך מהני לשכיח היזקא.

תפילה מול מראה

שאלה: האם מותר להתפלל מול מראה? ומה הדין מול זכוכית משתקפת.

תשובה: מול מראה אסור להתפלל, משום שנראה כמשתחוה לבבואה שלו. האיסור הוא אף בעיניים עצומות, כי בעיניים פתוחות בלאו הכי אסור משום ביטול כוונה.

ומול חלון זכוכית שמשתקפת בבואתו, אם עוצם את עיניו או מטה את עצמו מעט, יש להקל. ומכל מקום, טוב שלא להתפלל מול חלון המשקף בבואתו. וזהו דוקא באופן שדמותו משתקפת מעין מראה. אך אם אין נראה ממש כמו מראה, יכול להתפלל.

מקורות להרחבה: הרדב"ז ח"ד סימן אלף קע"ח כתב דאין להתפלל מול מראה משום שנראה כמשתחוה לבבואה שלו, וראה באליה רבה אורח חיים סימן צ' ס"ק כ"ח, באר היטב סימן צ' ס"ק ל'. ומוסיף במשנה ברורה בסימן צ' ס"ק ע"א דאסור אף בעצימת עיניים דבפתוחות בלאו הכי אסור משום ביטול כוונה, וכתב בשערי המצוינים בהלכה סימן ר"א ס"ק ב' שזהו הטעם שמכסים את המראה בבית האבל רח"ל.

בחלון זכוכית שמשתקפת בבואתו, כתב

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

תשובה: כיון שמצוות ציצית לכתחילה כשמסדרם שניים מלפניו ושניים לאחוריו (אורח חיים ה, א) וכאן שכל ארבע הכנפות מלפניו, השו"ע והרמ"א (י, יב) פטרו מציצית, אך המשנה ברורה הביא מהמגן אברהם שירא שמיים יחמיד לעגל את אחת הכנפות.

וכשאין הבגד עשוי מצמר יש יותר מקום להקל כיון שלדעת חלק מהראשונים חיובו רק מדרבנן (משנה ברורה ט, ה). אמנם אם עשוי מפוליאסטר, שמקורו בנפט ואינו מקבל טומאה (רמב"ם כלים א, ג) שוב לא נידון כבגד ופטור מציצית (קובץ תשובות א, א). אך נראה שאין בגד המיוצר אך ורק מפוליאסטר, ומאחר שנתוספו עוד מיני בד שונים, אף אם יש בו חוט אחד שאינו עשוי מניילון, שוב נידון כבגד המקבל טומאה וחיוב בציצית (כמבואר ברמב"ם שם).

ומעיל שהצווארון שבו נכפל כלפי חוץ, ויוצא שאין ארבע כנפות בצורה ישרה, למרות שדרך העולם ללבשו כך ואין זה נראה כארבע כנפות, יש מקום להדר ולחבר בתפירה אל הבגד את א' הכנפות, ולזה לא מספיק שיחברו על ידי תיק תק שיכול להיפתח, אלא דווקא בתפירה שעל ידה ייבטל הכנף לגמרי.

בה את ראשו ואזניו באקראי.

ציצית בסוודר עם רוכסן לכל אורכו

שאלה: האם חייבים להטיל ציציות בסוודר שנפתח לכל ארכו, ויוצא שיש לו ד' כנפות מלפניו.

חיוב ציצית כשמתעטף במגבת

שאלה: האם מתחייב בציצית כאשר מתעטף במגבת בדרך לבוש, כגון שרצונו להימנע מטלטול המגבת למקווה בשבת.

תשובה: כיון שאין זה בגד העשוי ללבישה למרות שמתעטף בה, פטור מציצית משום שלא נעשה מעיקרו לשם לבוש. כ"ג בשולחן ערוך (אורח חיים י, י) שמצנפת שמכסה בה את ראשו אם היא מכסה אף את הגוף, פטורה מציצית "כיון שעיקרה לכסות את הראש", כך מגבת שבוודאי לא נעשית לכסות את גופו כלל פטורה מציצית. אמנם נראה בדברי החזון איש (אורח חיים ג, לד) שיש לדמותה לכסות לילה שלובשו ביום, שאמנם לדעת רוב הראשונים פטור מציצית, אך ראוי לירא שמים להדר ולחוש לדעה המחמירה בזה.

ואכן במגבת שהניח רבינו ע"ג השטר"ימל כ"ל, אחת הקרנות היתה תפורה בעיגול וביטלה ממנה את ארבעת הכנפות. יש לציין כי היתה זו מגבת מיוחדת לשם כך וממילא נידונה כבגד העשוי לחמם את אזניו, ולא דומה לסתם מגבת שמכסה

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

נביאים וכתובים מאירים כבודו

מהדורת כ"ץ

מחבר: הרב אורי מאיר שמוחה

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

מסכת בבא קמא דף י-טז

עישון במקום ציבורי

בגמ': אחר שניהם לנזקין (בבא קמא י, א). בשו"ת אגרות משה (ח"מ ח"ב ס' יח) נשאל בדבר עישון סיגריות בביהמ"ד וביהכ"נ שלומדים ומתפללים כל חברי הכולל, ויש אברכים שאינם מסוגלים לסבול העשן, וגם ממש קשה להם לגוף שנהיים חולים מזה מחמת כאב ראש וכדומה, ואולי גם מקצר החיים, וידוע שהוא דבר המזיק להרבה אנשים, וממילא יש לחוש שיש כאלו שיוכלו לחלות גם מהעשן שאחרים מעשנים לא רחוק ממנו ומהעשן אשר נמצא בביהמ"ד, ונשאל אם יכולים למונעם מלעשן בביהמ"ד וביהכ"נ.

דעת השואל להקל בזה היות שכל אחד בפני עצמו אינו עושה נזק, אלא הצטרפות הרבים ביחד מביאה לנזק, וא"כ א"א לעכב על אחד מהם מלעשן שהרי עשנו לבד אינו מזיק.

אולם האגרות משה כתב שאין להתיר מחמת זה שאחד לבדו אינו מזיק, ואף שאחד המעשן לא היה מזיק כלום, משום שהיה מתבטל העשן בבית גדול כביהמ"ד, מ"מ כיון שכל מעשן יודע שיש עוד הרבה מעשנים, הרי יודע שעשנו יזיק כבר והרי הוא מזיק בידים, וכמו שמבואר בסוגייתנו ששנים שהזיקו יחד שניהם חייבים, ואין כל אחד נפטר בטענה שהוא לבדו אינו מזיק.

לאחר שהאר"ק לאסור בזה מצד הלכות שכנים, הוסיף שאמנם במה שהעלו צד לאיסור שגורם זה גם בטול תורה זה אינו, משום שיש בזה גם צד להיפך שאפשר שיאמרו המעשנים שמה שלא יניחום לעשן בביהמ"ד יהיה להם בטול תורה ומאי חזית, אבל הדין ברור ופשוט שאסור להמעשנים לעשן בביהמ"ד כשנמצא שם אפילו אחד שאינו מעשן שמצטער מזה, אף כשאינו ניזוק ונחלה, וכ"ש כשיש לחוש גם לחלות וליוזק מזה, אף אם לענין בטול תורה יהיה יותר בטול כשלא יניחו להמעשנים לעשן, בכל אופן אסור למעשנים לעשן בביהמ"ד, ובכל מקום שנמצאים אנשים שאינם מעשנים ואומרים שמזיק להם ואף אם רק מצטערים לבד.

תענית בכורות לתינוק בן יום

בגמ': בתוך ל' יום אין פודין אותו (בבא קמא יא, ב).

בשבות יעקב (ח"א ס' יז) נשאל בנידון בכור שנוולד בליל י"ד בניסן, אם האב חייב להתענות למחר או אינו מחויב, שהרי לא נולד קודם שנכנס ליל י"ד, א"כ לא נתחייב עכשיו בדבר, ומשום שחייב התענית נעשה בכניסת ליל י"ד.

ואחר שפלפל בזה כתב, שאותם שנוולדו אחר חצי הלילה אביהם פטור מלהתענות, כי על אלו שנוולדו אחר חצי הלילה לא נגזרה גזירת מיתה אף בכורי מצרים, ואותם שנוולדו לפני חצות כיון

בדבר ברור, יכול לחזור בו ולא אומרים שהוא שוויה אנפשיה חתיכא דאיסורא, ומכיון שכבר אסר שוב אינו יכול לחזור בו.

והנה בשו"ת משנה הלכות (ח"ד ס' קסט) נשאל בדבר בית דין שטעו בהוראה בבירור, האם יכול הבעל דין שניזוק מכך להזמין ולתבוע את הבי"ד הטועה לפני בי"ד אחר.

בתשובתו הכריע שאין צריך לומר אם לא קבלו הצדדים עליהם את הבי"ד הזה בין לדין בין לטעות, ודאי כיון שראינו שטעו א"כ דינם ממילא בטל. אלא אפילו קיבלו עליהם את הבי"ד גם על צד טעות מ"מ לא קבלו אלא שאם יטעו הבי"ד ויפסקו שלא כדיון לא יהיו בכלל גוזלי ממון חבריו, אבל פשוט שאין אדם מקבל על עצמו מי שבמזיד יעוות עליו את הדין דזה לא מקרי טעות אם עשה במזיד, ולכן אם מתברר באמת שטעו ודאי החיוב עליהם לחזור אפילו בקבלו עליהם לטעות.

ואם אינם רוצים לחזור צריכים לשלם, אלא דנסתפקו הפוסקים בכוננת הדברים אם אינם רוצים לחזור שחייבים לשלם אי הכוונה שאינם רוצים לחזור ששוותקים אבל אין אומרים להוציא אלא שבע"ד מוציא מעצמו ע"פ פסקם ואעפ"כ חייבים, או שהכוונה שהדיינים כופין לקיים פס"ד שלהם דווקא אז חייבים לשלם.

מודה בקנס דרבנן

בגמ': פרט למודה בקנס (בבא קמא יד, ב). בשו"ת יד יוסף (ס' ו) על דבר השאלה בקהילה שיש להם תקנות מקדם, ובתוך התקנות יש תקנה אחת, על מי שיעבור על התקנה יתן ח"י זהובים קנס לקופת הקהל. ואחד מאנשי הקהל נחשד שעבר על התקנה, אבל לא היה רק חשד בעלמא, בלי שום אומדנא דמוכח כלל. וכאשר

שניצלו ממכת בכורות שהיה בחצות הלילה, צריך להתענות עליהם.

בקרוב נתנאל (פסחים פ"י ס' יט אות פ) כתב, טעם אחר בזה שודאי אין האב צריך להתענות, שהרי כל שהבן אינו בן שלשים שייצא מחזקת נפל אין האב מתענה, כשם שלענין פדיון מבואר בסוגיין שכל שאינו בן ל' אין האב חייב לפדותו.

בברכי יוסף (או"ח ס' תע סק"ו) כתב להליץ בעד השבות יעקב שפדיון הבן דין אחר הוא, שכך אמרה תורה, כמפורש בכורות (מט.). שיפדהו רק לאחר שלושים יום, אמנם כאן מסתמא בכור מצרים שנוולד ערב פסח אף שהוא נפל ועתידי למות אח"כ, עכ"ז הוכה ומת ליל התקדש חג. וכיון שבכור כזה בכלל הגזרה היה, אף הוא בכלל התקנה שתקנו רבנן שהבכורות יתענו, משום שבכורי ישראל חיו בארץ מצרים, ונהגו שאביהם יתענה בקוטנן, דין הוא שאבי הבן הלזה גם יתענה, שבנו גם כן אילו היה שם כמותו במצרי עבר עליו כוס הגזרה ומת. ואין לחוש משום ניסן וערב יו"ט, שכן נהגו לפרסומי ניסא.

ובשערי תשובה (שם סק"א) נקט כדברי הברכי יוסף שאין ראייה מבכור, ורוב וולדות אינם נפלים, ולכן יש לו להתענות שהתענית יגן בעדו והוא זכר להצלת בכורי ישראל.

אולם בחקרי לב (ס' פט) דן בזה, והעלה שכל שנוולד אחר פורים פטור מלהתענות, כדברי הקרבן נתנאל.

דין תורה לבית דין שטעו

בגמ': הוה עובדא בפומבדיתא ואגביה רב חנא בר ביזנא, אמר להו ר"ג זילו אהדורו ואי לא מגבינן לכו לאפדניכו (בבא קמא יב, א).

בשו"ת מהר"ט (ח"א ס' לו בסופו) כתב שחכם שאסר איזה דבר, ואח"כ התברר שהוא טעה

בכסף משנה (אבל פ"ג ה"ט) הביא דברי התוס', ובשם הרמ"ה הביא עוד תירוץ שכיון שלכבוד המתים עושה כן, מותר. ובשם מהר"י אבוהב הביא שעל זה סמכו לומר פסוקים בבית הקברות ודרשה למתים, וכך הוא מנהג פשוט היום. וכך כתב גם הרדב"ז (ח"א סי' רכד) שכל שעושה זאת לכבוד המת, מותר.

להלכה כתב השו"ע (יו"ד סי' שדמ סי"ז), מותר לומר פסוקים ודרשה לכבוד המת, בתוך ארבע אמותיו או בבית הקברות.

ב"ט"ז (סק"ה) ביאר שאם אין זה לכבוד המת ודאי אסור, ולא כיש שמכוננים להראות מעלתם בדרוש שעל המת מה שאינו לכבודו, ואינם עושים כהוגן, ושמתתי הרבה גדולים היו מקפידים על דבר זה. ועיי"ש שפסק לאסור אפילו מחוץ לד' אמותיו של מת.

הנצי"ב בספר העמק שאלה (סי' יד אות ו) כתב, שמה שנהגו עכשיו להקל ללמוד ולהתפלל סמוך ממש לקבר, לפי שנהגו להעמיק הקבר יותר מעשרה טפחים ונחשב כרשות אחרת, ובימי חכמי התלמוד לא נהגו להעמיק הקבר כל כך.

ובשם הגדולים (גדולים מערכת א אות קצט) כתב, כמה שנים הייתי תמה על מנהג ישראל שמתפללים בזיהאר"ה [הליכה לקברים] אצל קברות הצדיקים, הרי אין לקרות ק"ש או להתפלל תוך ד' אמות של מת או בבית הקברות. עד שמצאתי בספר חסידים (סי' תתשכט) שכתב, רבינו הקדוש היה נראה בבגדי תמדות שהיה לובש בשבת ולא בתכריכין, ופותר בני ביתו מקידוש, כי הצדיקים נקראים חיים ולא כשאר מתים שהם חפשים מן המצות עכ"ל. ובזה תנוח דעתנו.

כיון שעל כל אלו החפצים כותבים שהוא מזיק, יש ללמד זכות על מה שמניחים בביתם דבר כזה. וכתב שקצת ראייה יש מדברי הגמ' לקמן (סט.). שאמרו, שהיו מציינים עצי ערלה בחרסית, לומר שהוא כחרסית, מה חרסית שאין הנאה מינה, אף זה אסור ליהנות ממנו וכו', והנה מבואר שמועיל לעשות לדבר המזיק היכר לעוברים ושבים, שאל"כ יצטרך לתקן גדר וכדו', אלא וודאי כל שצ"ע עליו בסימנא מילתא הוא, ולא צריך עוד. וא"כ י"ל שהוא הדין בענין הג"ל שמספיק לכתוב על החפצים שהם מסוכנים, ודי בזה.

ומיהו כל זה בחפצים, אבל לכלב רע ודאי שאין מועיל כתיבה בעלמא, שהרי כל שאינו קושרו, יכול הכלב לצאת החוצה, מחוץ למקום האזהרה, וא"א שלא יפתח לפעמים הבית ויצא לחוץ. אבל שלשלאות שמירה מספקת היא.

תפילות ושיעורי תורה בקברות הצדיקים

בגמ': וכבוד עשו לו במותו מלמד שהושיבו ישיבה על קברו (בבא קמא טז, ב).

ברש"י יבמות (קכב). כתב, שנוהגים לקבוע את היום שמת בו אדם גדול, לכבודו, ומדי שנה בשנה כשמיגיע יום זה מתקבצים ת"ח ובאים על קברו להושיב ישיבה.

והנה בסוגיין ביארו את הפסוק 'וכבוד עשו לו במותו' שהושיבו ישיבה על קברו של חזקיהו.

בתוס' (ד"ה שהושיבו) ביארו שלא למדו ממש על קברו, אלא בריחוק ארבע אמות שכך אין בזה חשש איסור משום לועג לרש.

עמדו מנהיגי הקהל לחקור אח"ז, העיזו נגדם והתפאר שכמה פעמים עבר על תקנת הקהילה, והמנהיגים רוצים לענשו בהודאת עצמו שיתן קנס הכתוב בתקנה הג"ל, ודעת רש"ל הובא בש"ך (ח"מ סי' שפו) דאפי' בקנס דרבנן אמרינן מודה בקנס פטור.

ובשיבת ציון (סי' קט) כתב שאין ביד הקהל לתבוע הקנס הנכתב בפנקס, אמנם יש ביד מנהיגי הקהל לקנסו מפני העזה וחוצפא נגד הפרנסים להיות כמתפאר ונקל בעינו לפרוץ נגד התקנות. והכל כפי ראות עיני ראשי העדה. אך יהיו מתונים בדין וילכו בדרך חכמה והשכל שלא יסתעף מזה מחלוקת, ואם יבקש זה העובר מחילה מפרנסים, יהיו רכים כקנה למחול לו אם יכניע עצמו נגדם ואל ימתחו החבל יותר מדאי עכ"ל. וע"ע בשו"ת אפרקסתא דעניא (ח"ד ח"מ סי' שיו) מה שכתב בזה.

באיסור גידול כלב רע והנחת מודעה לזהירות

בגמ': ובין כך ובין כך משמתינן ליה עד דמסלק הזיקא מדרכי נתן דתניא רבי נתן אומר מניין שלא יגדל אדם כלב רע בתוך ביתו ואל יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו ת"ל לא תשים דמים בביתך: (בבא קמא טו, ב).

בשו"ת משנה הלכות (ח"ה סי' רצז) נשאל, לדעת האוסרים לגדל כלב בלי שלשלאות בבית, אם יש היתר בזה אם בעל הכלב ישים אזהרה או מודעה בכניסה לחצרו שיש שם כלב רע. וכן יש להסתפק במי שיש לו סולם רעוע בביתו, אם מספיק שיכתבו עליו מודעה שהוא סכנה או לא.

וכתב לדייק מדברי הגמ' בסוגיין שאמרו מדו' נתן שמנדים אותו עד שיסלק את ההיזק, שמשמע לכאורה שאין לו תקנה אלא עם סילוק ההיזק, והנחת מודעה אינה מועילה.

וכמו כן יש לדייק מלשון הרמב"ם (רוצח פ"א ה"ד) שכתב בסולם ובור שצריך לתקן בתיקון גמור, ולא כתב שמספיק בכתיבת אזהרה, ומבואר לכאורה שצריך דוקא שיסלק ההיזק, ויעשה באופן שלא יזקק בו אדם. ומ"מ זה ברור שאף פעולה אחרת שעל ידה יסלק את ההיזק מועלת, וכגון אם יעשה גדר סביב הסולם, וכיוצא בו.

והוסיף, שיש לדון בזמן הזה שיש שמחזיקים בבתיהם מיני כלים עלקטרישע, וכן מיני אבקות וכיוצא בו, שהם מיני סם ומזיקין לבני אדם, והאיך מחזיקים אותם, והרי יש בזה לאו לא תשים דמים בביתך, וגם דבר זה גורם מכשולות, וכמה פעמים בני אדם נכשלו בהם. ואם נאמר שדי במה שכותבים עליו שהוא דבר המזיק, א"כ

פניני הדף היומי
מהדורה מיוחדת, תלמוד בבלי מנוקד בתוספת מדור שינון 21 כרכים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

הרה"ק רבי גדליה משה מזוועהיל זי"ע

כ"ד חשוון תש"י

על טעותה, ויצא להראות לה את כתובתו של הרבי מסטמר שגר בשכונתו. סיפורי ישועות רבים מסופרים אודותיו בהדרת קודש.

אהב ישראל בכל ליבו ונפשו, וחש את צרת האחר יותר מצרתו שלו. באישון ליל אמר לבני ביתו, "איך אפשר לישון, אם ר' אברהם ירד מנכסיו, הבה נאמר תהלים בשבילי".

ידוע חולי ומכאוב היה, עקב העינויים הקשים שהיו מנת חלקו בסיביר, ובשל צרות ישראל ששיברו את רוחו. כשהלך לנחם את בני הרה"ק האמרי אמת פנה אליהם, ואמר, אביכם הסתלק עבור כלל ישראל, ויש עוד יהודים המוכנים למסור נפשם למען עם ישראל. לפני הסתלקותו צוה להכניס לחדרו כסאות, לכבוד זקניו מעולם העליון.

קברו נכרה בבית החיים נגבעת רם, ונתפרסם כמקום ישועה פלאי לרבבות בית ישראל, הנוהרים אליו בכל ימות השנה.

בפקודת המרא דאתרא

אחד המיוחד שהצליח לגלות שכבות ממעטה הסתרתו של רבנו, היה רבה של ירושלים, מרן המהרי"ץ דושינסקיא זי"ע. גאון וקדוש ישראל זה, חדר במבט עיני הבדולה אל מתחת לכל הסתרים וההסתרה, וידע שאותו בנם של קדושים שמרבה לשגר את לשונו לומר: "איני רבי" הוא הוא ראש לכל הרבנים, קדוש ישראל אשר מהלכי הטבע קורסים מפניו כדונג הנמוג מפני האש.

ידוע ש"הרב דושינסקיא" – אנו מבקשים לשמוע – היה שולח לרבנו 'בגזירת מרא דאתרא' שיפעל ישועות עבור יהודים חוכי ישועות. מה תדעו ותזכרו משליחותיו מרטיטות אלה?

"זוגתו הרבנית של הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל, חלתה במחלה קשה עד שהרימו הרופאים את ידיהם ואמרו נואש. והימים ימי צר ומצוק, ימי המלחמה של שנת תש"ה, ימים בהם יראה ירושלים מאימת הפגזים המתפוצצים בסמטאותיה וגוברים נפשות יקרות מישראל. רבי חיים פנה אל המהרי"ץ דושינסקיא והזכיר את זוגתו הצריכה לרפואה. כאשר שמע רבה של ירושלים את חומרת המצב, הורה לו לרבי חיים שיפנה בשמו אל רבנו, שהיה אז בתחילת שבתו על כס ההנהגה, ויבקש מעמו לערוך 'שינוי השם' לחולנית.

"רבי חיים פקד את מעון רבנו, שטח בפניו את בקשתו, אולם נתקל בסיביר מוחלט. הוא הסביר בתקיפות שהרב דושינסקיא אמנם שלחו אליו מאחר והוא חושב שהוא אכן ממשיך את דרכו של אביו הקדוש אולם בפועל אין לו כל דעת ויכולת בנבכי שמיא. שב רבי חיים ברים זצ"ל אל

כי הדבר לא יתקבל על ידי השלטונות, אך במקום גזר דין מות ימירו במאסר, וגזר עליו שבע שנות גלות בסיביר.

שלוש פעמים נאסר בהתנכלויות שהתנכלו לו אנשי היבסקציה, באחת הפעמים הושלך לצינוק, לבור צר ועמוק שכמעט לא היה מקום לזוז בו, מחלק את המקום הצר עם רחשים ועכברושים שאכלו מבשרו.

שלושה ימים לא הוגש לו אוכל כלל, נראה היה שגמרו אומר לחסלו במיתת רעב, אך ביום השלישי אינו יודע כיצד ואיך, נחת עליו באורח פלא הישר לתוך פיו פרי מאכל, כאשר היה ממש בכלות הכוחות וללא חיות.

כאשר ביקרו הרבי משומרי אמונים, עלתה השיחה בענין נס ההצלה בדבר המאכל שנפל ברגע האחרון אל תוך בור הצינוק, והוא אמר שבודאי אליהו הנביא היה שליח ההשגחה, להצילו ברגע האחרון. נענה רבינו בענוותנותו היתירה, מסתבר יותר שחיללים שיחקו בחוץ, זרקו זה ליד זה, ונתגלגל אחד הפירות לתוך הבור. לימים התבטא, כי מעולם לא החסיר להניח תפילין ולא חילל שבת, בצל הבולשביקים.

בתום שבע שנים בסיביר, בהן סבל יסורים נוראים, התמנה לכהן כרב בעיירה סמוכה למוסקווא, בשנת תרצ"ז הצליח בחסדי שמים להילמט ממלתעות הרשע ולהגיע לאה"ק. עם הסתלקות אביו בכ"ו אייר תש"ה, הפצירו בו החסידים לקבל עליו עול ההנהגה, אך בהיותו שפל באמת בעיני עצמו, לא ניאות לכך. רק אחר שנימקו בפניו שאם לא יהיה המשך להנהגה, יכול להיגרם נזק לענייני השיבה שיסד אביו, נענה והסכים.

השתדל בכל יכולתו להילמט מהכבוד. כאשר דפקה אשה על פתח ביתו לקבלת ברכה, העמידה

אורו של רבנו זרה ביום כ"ו אייר, 'סוד שביסוד', תרמ"ז, בעיירה זוועהיל, בבית אביו הרה"ק רבי שלמה זיע"א. ונקרא על שם זקיניו, אבי השולשלת רבי משה בן רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב, ורבי גדליה מליניץ.

בימי נעורו זה לחסות בצל כנפי סבו הגדול, הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זיע"א, שחיבבו מאד ולקחו לישון בביתו, אחרי פטירת הרבנית.

כבר בצעירותו מילא כרסו בש"ס ופוסקים, סיפר ר' יוסף קזוליק ז"ל שבילדותו למד עימו בחברותא, ואחרי שסיימו מסכתא היה מבקש רבנו לבחננו, כשר' יוסף מניח אצבעו על הדף, ושואלו על הכתוב באותו מקום מספר דפים אחרי כן, ורבנו קולע לשערה מבלי להחטיא.

בהגיעו לפרקו לקחו דודו הרה"ק רבי דוד שלמה מקוברין זיע"א לחתן, חותנו החזיקו סמוך על שולחנו שנים מספר, כאן ישב על התורה ועל העבודה באין מפריע בימים אלה אף נתעטר בכתר הוראה מבית דינו של רבי חיים מבריסק זצ"ל, ומרבי מרדכי אשמינר זצ"ל שכתב עליו, "מובטחני בו שלא תצא תקלה אף פעם מתחת ידו והלכה כמוותו בכל מקום".

בשנת תרס"ט והוא אך בשנה הכ"ב לחייו, נתבקש לכהן כרבה של זוועהיל, ניהל את ענייני הקהילה ברמה ועל פיו יישק כל דבר, שם את כל כובד משקלו להשכיח שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחברו, כשהכל נשמעים לקולו.

בעיצומה של עבודתו הפוריה, נאסר באשמת ריגול, שיתוף פעולה עם מהפכנים שנתפסו במעבר הגבולות, והודו שקבלו אכסניה בביתו ושהו בביתו בשבועים ימים. שני האנשים שנתפסו לא עירבוהו במעשיהם, אך די היה בעבירה זו. הטיעון שכל מגמתו היתה לקיים מצות הכנסת אורחים ולא היה ביניהם מלבד זה, נדחה על הסף, כתב האישום הוגש, והתביעה דרשה משפט מות בגין מרידה.

בעת המשפט הקריא השופט בפניו את חומרת העבירה שבגינה עלול הוא להשפט למוות, רבינו הגיב, בשלות נפש שהדהימה את הנוכחים, 'להוי ידוע שאין אדם נוקף אצבעו למטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, הרבה יהודים חוסלו על ידי הכנפיות, ואולי עלי נגזר למוות על ידכם, אך אם לא נחרץ דיני בבית דין של מעלה, לא תוכלו ל'.

משפטו הועבר לזיטומיר לסמכות משפטית עליונה יותר, כאשר גליון האישום מוכח למעלה מכל ספק על ידי התביעה, אך בחסדי הש"ת היה השופט העליון מאלו שהיו קשורים מבית אבא עם שושלת זוועהיל. הוא גילה בפניו שידוע שכל האשמה נגדו אשמת שוא, אך לא יוכל לשחררו

הרב דושינסקיא שמייהר להחישו שוב אל מעון רבנו, בציינו: 'אמור לו שאני גוזר עליו בגזירת מרא דאתרא שיפעל עבורך מה שצריך'.

"אל מול גזירתא דאורייתא, כבר לא יכל רבנו לכבוש את מדרגותיו ואת הדעה אשר היתה לו בשמים. הוא ערך שינוי השם, ולאחר מכן ביקש מרבי חיים: 'אסוף אלי מאה חתימות מבני ירושלים, מאה אנשים אשר יחתמו שהם מעניקים חצי שנה משנות חייהם במתנה גמורה עבור זוגתך, למען תוכל להבריאה ולהאריך ימים'.

רבנו הוסיף והבטיח, כשהוא יוצא מגדרו: 'יכול אתה לומר בשמי, שכל מי שתורם מחצית השנה, מובטח לו שהוא יזכה לעבוד את אלה ימי המלחמה בשלום וכל רע לא יאונה לו. הבטחה שמיימית כזו בתקופה אפלה ומפחידה שכזו, שווה היתה בירושלים יותר ממכלית מלאה בנוזל זהב טהור. במהירות רבה שב רבי חיים אל מעון קדשו של רבנו ובידו האוצר – מאה חתימות השוות חמישים שנות חיים! רבנו בידך את החולנית שכבר ניצבה בשערי מוות ועד מהרה היא הבריאה

כליל והמשיכה לחיות חיי זוהר תורה. "כעבור יובל שנים, כאשר היא הלכה לבית עולמה, ובעלה, הגאון רבי חיים ברים זצוק"ל ישב 'שבעה', עליתי לנחמו סיפר אחד מהמנחמים את הסיפור המופלא – ושמעתי מפיו במדויק את הסיפור כלו, כשהוא מציין בהתפעלות רבה מאד: היום בו הלכה זוגתי ע"ה לבית עולמה, הוא בדיוק אותו היום בו מלאו חמישים שנה מאז נאספו החתימות בפקודת קדשו של רבנו!"

הרה"ק רבי מרדכי רוקח מבילגורייא זי"ע כ"ה חשוון תש"י

שקרא קריאת שמע שעל המיטה, היה מהר"ד שוטח קושיא בפני בנו, כדי שיעיין בה וירדם מתוך דברי תורה, ולמחרת בבוקר היה הרה"ק מבילגורייא מרצה לפני אביו את התירוץ שהגה ברעיונותיו.

אירע פעם שתור ארוך השתרך מאחורי דלת חדרו של הרה"ק מהר"ד, כשאנשים רבים צבאו על דלתות ביתו למלאות משאלות לבבם לטובה וקוויטלעך בידיהם, אך מהר"ד בושש מלבוא לחדרו. נכנס המש"ב"ק ר' אהרן יהושע גבאי לחדר הספרים וראה את מהר"ד ניצב ליד מיטת בנו והוא לוחש באזניו דברי תורה. העז הגבאי ואמר: הלא השעה מאוחרת ובחוץ מחכים חסידים רבים המבקשים להיכנס אל הקודש, ובין כה וכה הילד עיף ואינו קולט את הדברים.

הסב מהר"ד את פניו אל הגבאי ואמר אליו: אמנם עדיין מוחו רך ואינו קולט את כל אשר אני דובר, אולם אין דברי יוצאים ריקם ולכשיגדל יבין למפרע את כל מה שאמרתי לו. לאחר פטירת הרה"ק מבילגורייא, כשהספידו אחיו הגדול הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע"א הזכיר את אותה הנהגה והפטיר: לאבא זכרונו לברכה היה בהנהגה זו 'א רבישע ענין'.

(ספיד ויהלום ויצא פ"א – להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

סגולה לפרנסה

אמר הרה"ק רבי מרדכי מבילגורייא זי"ע"א: בפסוק (בראשית כד, סה) 'ותקח הצעיר ותתכס' מונח סוד הסייעתא דשמיא בענין פרנסה, שהוא תלוי בצניעות. והיינו בראשי תיבות 'צעיר', שהוא נוטריקון עמך ישראל צדיכים פרנסה, בא ללמדנו שאם מתנהגים בכיסוי ובצניעות זוכים לפרנסה טובה.

(שפה ברורה פרשת חיי שרה)

בפרט.

בשנת תש"ז הקים רבינו את ביתו מחדש עם הרבנית בת הרה"צ רבי צבי גליק טאטטאר חתן הגה"צ רבי יעקב יחזקי גרינוואלד מחוסט אחיו של בעל ערוגת הבושם.

בשלהי קיץ תש"י נסע לאירופא בשליחות אחיו המהר"א זצ"ל כדי לדרוש בשלום אחב"י שארית הפליטה לעודד רוחם ולהפיח בהם רוח חיים.

בין כסא לעשור תש"י חזר לאה"ק ומיד נפל על מיטת חוליו עליה השלים את נפשו הטהורה מתוך קבלת יסורים באהבה ביום כ"ה מרחשון והוא רק בן מ"ז שנים.

בינקותו ישן בחדר הספרים של אביו המהר"ד

הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע"א הורה שבנו הרה"ק רבי מרדכי מבילגורייא זי"ע"א ישן בינקותו בחדר הספרים שלו. וקביעות היתה לו ללמוד עמו בטרם יעלה על יצועו. מידי לילה, לאחר

הרה"ק רבי מרדכי רוקח מבילגורייא זי"ע נולד בשנת תרס"ב לאביו כ"ק האדמו"ר רבי ישכר דוב זי"ע מבעלזא, ולאמו הרבנית הצדקנית מרת חיה דבורה ע"ה בת הרה"ק רבי אברהם שמואל פטשעניק מברעזנא זי"ע, שהיה חתן של האדמו"ר רבי מרדכי מזוועהיל זי"ע.

בילדותו התנצר נער, וכמסופר שאביו קבע לו חדר שינתו בחדר הספרים שלו. אביו מרן זי"ע אמר שתורת רבינו מסייע לו בקריאת הקוויטלך. חיבה והערצה יתירה היתה נודעת לו מאביו הק'. וכפי שמסופר שפעם אחת יצא הרבי אל החסידים שנדחקו אצל פתח חדרו להיכנס אליו ואמר: "מה לכם להיחזק פה, הלא גם אצל מאטילע שלי תוכלו להיושע...".

אירע פעם ומאן דהוא נכנס וביקש מהמהר"ד ברכה שיוזכה לבנים טובים יראי השם, הצביע הרבי על בנו זה ואמר: "לא בנקל זכיתי לבנים כאלו, מדי יום ביומו נותן אני ח"י רייניש לקופת רבי מאיר בעל הנס, בכדי שבני יגדלו תלמידי חכמים ויראי השם".

בצעירותו יצא שמו לגאון עולם הבקי בכל מכמני התורה, פה מפיק מרגליות בחריפות ובסברה ישרה. עובד הש"ת בסילודין.

בימי הזעם והשוואה שלח אחריו אחיו מרן המהר"א שושה אז בפרעמישלאן – לקרוא לו שיצטרף אליו. רבינו נענה לכך מיד ושלה את ב"ב אל בית חותנו והצטרף אל אחיו. מני אז לא נפרדו דרכיהם של האחים הקדושים מה שהוכח לימים בעליל לטובתן של כל בית ישראל וכה עברו יחדיו כל ימי נדודיהם עד הגיעם בדרך רצופה נסים ונפלאות לארה"ק בט' שבט תש"ד.

אחר המלחמה לא קיבל עליו שום משרת רבנות כי אם שימש כיד ימינו של אחיו הק' כשכל חפצו ומאוויו להקים מעפר דל לבנות מחדש את מבצרי היהדות בכלל ולקומם הריסות חסידות בעלזא

הרה"ק רבי יעקב לייזער זי"ע

האדמו"ר מפּשעוואַרסק כ"ז חשוון תשנ"ט

רבינו נולד ביום ט' טבת תרס"ז לאביו הגה"ח רבי דוד יצחק לייזער מיאשליסק.

משחרר טל ילדותו למד אצל אביו, וטרם הגיע לעול המצוות, כבר ידע כמה מאות דפים גמרא בעל פה. כן למד מפי הגאון רבי יצחק זאב פיהער, שבא לכהן ברבנות העיריה בשנת תרע"ט לערך. לאחר מכן נתקבל בשיבתו של הגאון רבי דוד צבי זעהמאן, רבה של דוקלא.

רבו המובהק היה הרה"ק רבי חנה מקאלושיץ זיע"א, בו דבק בכל נימי נפשו, ובצל קדשו הסתופף משנת תרפ"ד עד פרץ המלחמה בשלהי תרצ"ט.

בשנת תרצ"א ועודנו בימי בחרותו, התקבל לשמש ברבנות יאשליסק והיה נערץ ביותר על ידי כל תושביה. בשנת תרצ"ה, היה לחתנו של הרה"ק רבי משה יצחק גורצמאן מפשעווארסק זיע"א, המכנה רבי איצקל, לאחר נשואיו עזב רבנו את עיר מולדתו יאשליסק בה כהן כרב, והתיישב על יד חותנו.

בראשית שנות המלחמה, הגלה רבנו עם חותנו לערבות סיביר, והיתה בכך הצלה להנצל מצרפי הרשעים ימ"ש, בתם המלחמה נותר יחיד מכל משפחת בית אביו, הי"ד.

לאחר המלחמה התיישב בעיר ברעסלוי, שם נתמנה לדין בעניני עגונות וכדומה, ולאחר תקופה קצרה נסע לגור במחצת חותנו בפאריז שבצרפת, בה הקים חותנו הקדוש את בית מדרשו ששמש כמגדלור של יהדות בדרך התורה והחסידות, שהפיץ אלמות אור לכל רחבי אירופה אחר שנות המלחמה הקשה.

בשנת תשי"ז עבר עם חותנו להשתקע באנטורפן שבבלגיה. ביום הכפורים תשל"ז עלה חותנו בסערה השמימה, ורבנו שבכל השנים לא מש מתוך אהלו הקדוש ולא זזה ידו מתחת ידו, הוכתר לממלא מקומו בהנהגת העדה, שדבקו בו בכל לבם ונפשם.

בראשית שנת תשמ"ו חלה קשות, ולמרות שהתאווש מחליו כעבור מספר חדשים, כוחותיו לא שבו אליו כבראשונה. במשך השנים חלו התדרדרויות נוספות במצב בריאותו, ובכל זאת המשיך בעבודתו הקדושה ופעל ישועות לרבבות בקרב הארץ. עד היום המר והנמהר, יום ב' לסדר 'הקול קול יעקב, ז"ך במרחשוון, בו השיב את נשמתו הטהורה לאדון כל.

מנוחתו כבוד באהל חותנו הקדוש, בעיר פיטע שבהולנד. נדפס ממנו הספר "ג אורות מספורי הקדש שספר, אסף מכתביו בשם כתבי קדש, ועוד קנטרסים רבים מדברי תורתו.

שז' תח' היא ב"ה בביתכם. הכי יש לך עבודה או מלאכה בעתים האלו ליבוש יקירי, אם יש לך פנאי ללמוד, ראשית תלמוד ש"ע או קיצור ש"ע או בסידור ר' יעב"ץ, ובסידור דרך החיים, כי מי שאין לו קצת ידיעה בהלכות השכיחים אינו מן הישוב, יה' חסיד או למדן, ולמה נקראת תורה, ע"ש שהיא מורה לנו הדרך אשר נלך בה (זוה"ק מצורע נג), ומי שיש לו פנאי במעת לעת ללמוד ב' או ג' שעות, ואינו לומד רק גמרא וספרי מוסר בודאי עתיד ליהן דין וחשבון על זה, והוא גרוע הרבה מדריגות מעם הארץ.

למשל, אם יבא עם הארץ לפני בית דין של מעלה ויה' בידו עשרים עבירות.

א. רקק בשבת בחצר והרוח נושא את הרוק (עיין או"ח סוף סימן שי"ט).

ב. עשה ציבאלעס בשבת קודם התפלה (עיין סימן שכ"א מנ"א ס"ק טו).

ג. שתה יין אחר אכילת דגים בסעודת יצחק ובירך בורא פרי הגפן (עיין ס' קע"ד סעיף ד').

ד. פעם אחת שאל משכינו בצלים בשבת ואמר לו הלוגי (עיין ס' ש"ז סעיף יא).

ה. לקח נוצות מהבגד בשבת (עיין ס' ש"ב מג"א ס"ק ד').

ו. ער האט אנגעריעסען 2-3 פעדערלעך פין דיא פולקיע בש"ק (עיין בטו"ז סוף סימן של"ו, ובסימן ש"מ במג"א ס"ק ג').

ז. אכל בסעודה עם שני בניו, ובן אחד שכח ובירך ולא המתין על זימון, ולא בירך עוד אביו ברכת זימון.

ח. טעה בתפלת ערבית מוצש"ק ולא אמר אתה חוננתנו, ושכח ואכל שיריים קודם הבדלה, ולא התפלל מעריב שנית.

ט. בסעודת המפסקת ערב ת"ב בירך ברכת זימון.

י. הקשר של ראש ה' בתוך הגומא.

יא. בחוה"מ לא הלך בבגדי יו"ט.

יב. ערב שבת חנוכה לא הדליק הנרות (כשיעור שיה' עד) חצי שעה אחר צאת הכוכבים.

יג. התפלל לכתחילה תפלת שחרית קודם הנץ החמה.

יד. כנגד הפתח לא שייר אמה על אמה בלא סיד.

טו. השפוד שצולין עלי' בשר כבד לא ליבן באש בין צלי' לצלי'.

טז. בבית הכנסת נשק לבניו הקטנים.

יז. הניח ספרים על המטה.

ג' התנאים למספרי סיפורי-צדיקים

האדמו"ר הרה"צ מה"ר יעקב מפשעווארסק זצ"ל אמר לי: למספר עובדות מצדיקים נצרך שלוש דברים: האחד – זכרון טוב, השני – שלא לשנות שום דבר, הנקרא 'באפיצין', השלישי – שייספר עם געשמאק.

(שיחתן של עבדי אבות, ח"ב עמ' רצה)

מכתב קודש עם נקודות חשובות

הנה מכתב נפלא מהרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זי"ע, בנוגע דרך הלימוד לבעה"ב ומה מוטל על האדם ללמוד ראשית.

ב"ה יום ג' ת"מ שנים עשר למנין שנת תשי"ב לפ"ק פה פאריז יע"א

רב של' וברכה לכבוד ידידי וחבירי החסיד המופלג הנכבד מוה"ר אר' ליבוש גרינבערג שליט"א ולכב"ב היקרים שליט"א

אחדשה"ט באהבה, את המעות קבלתי בחוה"מ והנני נותן לך ת"ח ויישר כח, ויה"ד שיה' לכם בריאות ופרנסה בריוח וחיי נחת, מה נשמע אצלכם בכלל ובפרט, זוגתך תח' אם היא בבריאות השלימה, ידידנו ר' יוסף שליט"א מבעלזא אמר לי בסעודת מלוה מלכה שכתבת לו

אין אדם לומד אלא מה שלבו הפיץ (ע"ז יט), זה דוקא בשניהם שוין, למשל הרב רוצה ללמוד מס' ברכות והתלמיד רוצה מס' שבת, ילמוד הרב מה שהתלמיד רוצה. אבל זה דבר פשוט הוא מהתלמוד ומשכל הישר, שמס' שבת הוא קודם וחיוב מצוה ללמוד וללמד, ממס' זבחים ומנחות.

***

כתבתי כל זה מפני שכל ישראל ערבים זה לזה (שבועות לט), אפשר שיזדמן אחד מחברי היקרים שליט"א וישמע לקול יעקב איש כפרי. והנני דושה"ט באה"ר מחכה לשמוע ממך בש"ט ידיך ואוהבך בלב ונפש - יעקב לייזער. (לקט דברים של טעם)

הזה נפטר מעונש והלך ישר לגן עדן... אבל מי שיודע ספר מה ישיב על שאלות כאלו?!

***

כמה פעמים אמרתי לאחיך היקר ירא שמים מרבים ר' חיים דוד שליט"א שאנכי הצעיר אינני ברשות עצמי ללמוד ש"ע א"ח כי בתואר רב הנני בעוונותינו הרבים, וצריך אני לעיין ביו"ד, ובספרי שו"ת ובספרי דרוש, אבל חיים דוד יקירי אינו רוצה להיות רב ולא מגיד, והנה הוא לומד במס"ג אחר כל העבודה שעבד ביום הוא לומד ב' או ג' שעות בלילה, ולמה הוא לומד מפני שהיא מצוה גדולה או תורה לשמה, אם כן איפוא ראשית והעיקר הוא ללמוד ש"ע א"ח, הלכות שבת, ברכת הנהנין, הלכות גדה, הגם שאמרו חז"ל

"ח. לא המתין שעה אחת אחר אכילת גבינה ואכל בשו".

"ט. כתיב בצדק תשפוט עמיתך והוא ה' דן לחבירו לכף חוב.

ל. שכח פעם אחת לומר רצה בשלש סעודות, וכן פעם אחת שכח יעלה ויבא בר"ח, ובירך בהמ"ז שנית.

***

אמר להם לב"ד של מעלה: הנה י"ט עבירות שאתם חושבים עלי, אין אני יודע אם האמת אתכם, אבל עבירה האחרונה שאתם חושבים זה הוא שקר, כי קבלתי מאבי, בגן עדן תהא מנוחתו, שאפילו אם אומר בר"ח 'מגדיל' ישועות מלכו צריך לחזור ולברך בהמ"ז... והנה בלי ספק שיע"ה

רבנו יונה מגירונדי זצ"ל בעל שערי תשובה כ"ח חשוון ה"א כ"ד

שערי תשובה

הוציא רבינו יונה גירונדי זצ"ל

פחת ספרים להפוך מחשבתו. למה הנאמן
בשמים. אהיה ואלים בדרך. להפוך לחיפזל בדרך.
לפני כל אלהים המלח לקנאו. חתומה חתומה חתומה
כאמ נבחר. לקבל וישמחו עם חוקיהם וקנין ידו.

באמצעות יצאת בארצות קיימים

הוא יודע מה הוא עושה

שאסור לגנוב דעת הבריות, ואפילו עכ"ם. והנה נאמר בתורה 'ויגנב יעקב את לב לבן הארמי (בראשית לא כ), והרגם יונתן בן עוזיאל 'וגנב יעקב ית דעתיה דלבן ארמאה'. וכך פירש אבן עזרא שהיתה כאן גניבת דעת, ומשמע שגם מבלי שחבירו נתן בו אימון, גם נחשב לגנוב דעתו. ויעוין ברמב"ן (ב"ב דף נט ע"א ד"ה הא דתנן) שמסביר למה לא מועיל חזקה בהיזק ראייה, חז"ל:... היזק ראייה נזקי אדם באדם הוא, אי משום עין רעה, אי משום לישנא בישא, אי משום צניעותא, עכ"ל. והוסיף עוד מי ידע כמה מטי ליה דלמחול, ועוד דאפילו מחל הניזק, כיון דודאי איסור הוא למיזק שהזיקו בראיה ולהסתכל בו לדעת, ואין אדם יכול להזהר בכך, ע"כ נאמר לזה סתום חלוך ואל תחטא תדיר, עכ"ל. מפשטות דבריו משמע שעצם ההסתכלות הוא חטא. ונראה שגם מה שאמר הרמב"ן דבהיזק ראייה יש משום לישנא בישא, אולי בכלל זה עצם ההסתכלות למרות שלא ידבר עליו רעות.

והנה לפי הטעם הראשון שכתב רבנו יונה (שערי תשובה סער ג רכה) חז"ל: וחייב אדם להסתיר הסוד אשר יגלה אליו חבירו דרך הסתר, אף שאין בגילוי הסוד ההוא ענין רכילות, כי יש בגילוי הסוד נזק לבעליו וסיבה להפר מחשבתו... עכ"ל. אין חילוק אם חבירו גילה לו וסמך עליו, ובין אם נודע לו הסוד מעצמו, בשניהם אסור לגלות. ויעוין בהלכות קטנות (ח"א סימן רעו) שכתב שיש איסור לבקש ולחפש מסתרו של חבירו, ומה לי לא תלך רכיל לאחרים או לעצמו. (חשוךי חמד - מסכת יומא ד, ב)

עיקר פרסומו של רבינו יונה קשור בתורת המוסר שלו. ספרו הנודע ביותר "שערי תשובה" הוא חלק מספר מורחב "שערי צדק", המכיל שערים נוספים: "שער היראה", "שער התורה", "שער הענוה", "שער האכזריות" ו"שער העבודה". רבנו יונה חיבר פירושים נוספים הקשורים למוסר, בפירושו לספר משלי ולמסכת אבות. רבינו יונה נתבקש לשייבה של מעלה בעיר טולדו בכ"ח בחשוון בשנת ה'כ"ד.

האם מותר לגלות סוד שנודע לו במקרה

שאלה. האם האיסור לגלות סוד, שייך דווקא כאשר אדם מגלה דבר שנמסר לו בסוד לאדם שלישי, והאיסור קשור דווקא בהפרת האמון שנתן בו בעל הסוד, או שמא בעצם גילוי מידע שבעליו הפיץ להצניעו יש איסור? תשובה. מבואר במסכת חולין (דף צד ע"א)

רבנו יונה (ב"ר אברהם) מגירונדי, המכונה גם רבנו יונה החסיד, היה מגדולי הראשונים בספרד. רבנו יונה חיבר ספרים חשובים בתחום התלמוד, ההלכה והמוסר.

לדורות נתפרסם כבעל המוסר הגדול, ובזמנו כיהן כראש ישיבה גדולה - בברצלונה ובטולדו - שבה העמיד תלמידים הרבה שהמשיכו את דרכו.

רבנו יונה נודע כבעל חריפות ועוצמה למדנית גדולה מאוד בעולם התלמודי, וכתב חידושים לכמה מסכתות. אך כיום נשאר רק חידושו למסכת בבא בתרא הנקרא בשם "עליות דרבנו יונה". בחיבור עצמו מעלה רבנו יונה דיונים מעמיקים על סדר המסכת, סוגיה אחר סוגיה. בסוף כל דיון מביא רבנו יונה את מה ש"עלה בידנו", הכוונה היא לפרטים אותם פוסק רבנו יונה להלכה, ומכאן גם שמו של החיבור.

כמה מתלמידיו כתבו חידושים על מסכתות שונות שרובו או כולו ממנו, וקרויים בשם חידושי תלמידי רבינו יונה ובקצרה תר"י. הרשב"א והרא"ש מרבים לצטט מחידושו גם למסכתות נוספות.

חיבר ספר מוסר כללי הנקרא "שערי צדק" אשר רובו אבד ונשאר ממנו הספר "שערי תשובה", חיבר פירוש על ספר משלי, וכן חיבר פירוש על מסכת אבות שהינו פירוש ארוך יחסית לפירושי רש"י ורמב"ם. בספר "חידושי גיטין המיוחסים לריטב"א" מצוטטים דברי תורה מרבנו יונה על מסכת גיטין.

הרה"ק רבי אברהם אביש קנר מטשחויב - חיפה

כ"ט חשוון תשמ"ד

שחשש שלא יפקדו את ציונו, רכש לעצמו חלקת קבר על יד אחיו, כדי שכשיעלו על ציונו, יפקדו גם את ציון אחיו. כן ציוה שמידי שנה כאשר יאמרו קדיש על ציונו, יאמרו קדיש גם על ציונו של אחיו.

חבר והוציא את ספרו אהל קדושים, בו מעט מדברי תורתו, וכן עובדות ואמרות קודש מאביו ומזקיניו הקדושים. (אהל קדושים, היכלות גליון מ"ג)

סדר יום מופלא

מעולם לא נטל בעצמו, ואף לא ביקש שיגישו לפניו דבר מה לאכול או לשתות, הוא ישב ועסק בתורה ובעבודה, ורק כאשר הגישו לפניו, אכל ושתה. הרבנית סיפרה כי משעמדה על הנהגה זו לאחר הנישואין, קבלה על עצמה שבכל עת בו היא לוקחת לעצמה מאכל או משקה, תגיש גם לרבינו, וכך נהגה כל ימיה. אף בצוואתה ציותה על בני משפחתה לדאוג לו ולבריאותו, היות ומעצמו הוא לא לוקח שום דבר מאכל או משקה. כן מעולם לא הוסיף מלח למאכליו.

כל ימיו עסק בתורה בהתמדה גדולה, והיה בקי נפלא בכל חדרי תורה. שולחן ערוך אורח חיים ידע בעל פה מילה במילה, עם הט"ז המגן אברהם והבאר היטב.

סדר יומו החל בשעה שתיים ושלושים לפנות בוקר בטבילה במקווה, לאחר מכן התפלל עבור הקוויטלאך שקיבל אמש באמירת תהלים, אחר עסק בתורה במשך כמה שעות רצופות עד תפילת שחרית. גם בשאר שעות היום היו לו סדרי לימוד, הן בנפ"ת עם ראשונים, הן בשולחן ערוך, ובעוד ספרים. בספר מנחת חינוך הייתה לו קביעות ללמוד מידי ליל ישישי.

הכלב שלא אכל את הנרות

בספר 'דעת תורה', להגאון מהרש"ם מבערזאן זצ"ל (י"ד סד א) כתב... 'מילעך נרות, וזה כמה שנים שמעתי בשם הגה"ק רבי יחזקאל זלה"ה אבד"ק שינאווא שאמר שנודע לו שאין בהם איסור'...

סיפר לי גיסי רבי משה קנר שליט"א בשם אביו האדמו"ר מטשחויב זצ"ל שרבינו ניסה הדבר בעצמו, ע"י שציוה להכניס כלב לחדר אחד וסגרו שם מעת לעת בלא שום אוכל ואח"כ פתח הדלת וזרק לפניו החדר חבילה של נרות וראו שהכלב לא אכל מהם כלום ומזה הוכח שהנרות אינם ראויים אפילו למאכל כלב.

(דברי יחזקאל שינאווא, עמ' שפט)

רבינו הסכימו להפריד מכל הנוסעים ולהניחו להכנס לתחומי ארץ הקודש, אך הוא סירב והעדיף להשאר עם כל היהודים, לצאת עמם לגלות.

בהגיעו לקפריסין בעיצומו של חג שמחת תורה, ביקש ספר תורה, ונכנס עם מקורביו הישר לחדר האוכל, לשמוח בשמחת התורה ולערוך הקפות, טרם יידע היכן ישתכן במחנה.

בקפריסין נזהר מהמאכלים שחשש לכשרותם, והסתפק רק ברימונים, עקב כך נחלה במחלה קשה והרופאים שחששו לחייו, שלחוהו לבית החולים בארץ ישראל, ואחר קבע את מקום מושבו בעיר חיפה.

בי"א סיוון תש"ה, עבר להתגורר בשכונת חליסה שבחיפה בבית ערבי נטוש שהועמד לרשותו, ועוד באותו היום הקים בדירתו את בית המדרש. בני המשפחה וקומץ עסקנים אספו פריטי ריהוט מבתים נטושים בסביבה, והעמידום בסלון הבית שהפך לבית כנסת, כך הוקמה מחדש חצר הקודש טשחויב.

בין מנחה למערב החל רבינו במסירת שיעור יומי קבוע בשולחן ערוך אורח חיים עם באר היטב, כפי שנהג בבית מדרשו ביאסי, אלא שאחר חורבן יהדות אירופה, הוסיף גם שיעור במשניות לעילוי נשמת הקדושים הי"ד.

נסתלק בפתאומיות לביל שבת קודש פרשת תולדות, כ"ט חשוון תשמ"ד, לאחר שערך את שולחנו כהרגלו.

נטמן במקום אותו רכש בחייו, בבית החיים העתיק שבטבריה, אחר שנטמן בו אחיו רבי ברוך שלא השאיר אחריו זרע של קיימא, רבינו

אורו של רבינו זרה ביום כ"ב שבט תרנ"ד, בבית אביו הרה"ק רבי יעקב שמשון קנר זיע"א, שכינה כאב"ד טשחויב, והיה חתנו של הרה"ק רבי משה הלברשטאם משינאווא זיע"א. בילדותו זכה להסתופף בצל זקיני הרה"ק הדברי יחזקאל זיע"א, וכן שהה רבות במחיצת זקיני הרה"ק רבי משה משינאווא, עד אחרית ימיו זכר במדויק את אשר שמע מפיהם, והשתדל ללכת בדרכיהם.

בהגיעו לפרקו, היה לחתן הרה"ק רבי מרדכי יוסף משה מושקוביץ מסוליצא – שאץ זיע"א בשנת תרפ"ט הוכתר לאדמו"ר על ידי חותנו, ועבר להתגורר בעיר יאסי, שם הקים את חצרו ובית מדרשו שהפך עד מהרה למרכז תורני חסידי, ולתל תלפיות. כעבור שנים אמר כי מלכתחילה חשב קצת להקים חצר חסידית בנוסה צאנו ושינאווא, במקום בו מצויים בעיקר חסידי בית רו"ן, אולם תוך תקופה קצרה הפך בית מדרשו למקום תורה ועבודה לכל יהודי.

חסידיו התרבו מיום ליום, עד שבמשך הזמן גם חסידי שטפנטש בוהוש ופאשאקאן, היו ממתפללי בית מדרשו, ואפילו השתתפו בסעודות ההילולא שערך ביומא דהילולא של זקניו הרה"ק מצאנו ושינאווא.

בפרוץ מלחמת העולם נשאר בביתו ביאסי, בחודש תמוז תש"א, ניצל בנס מהפוגרום הנורא שבו נהרגו רבים מיהודי יאסי הי"ד. בשומעו את קולות הפורעים המתקרבים אל הבית, עלו רבינו, הגבאי ובני הבית אל עלית הגג, ואת הסולם משכו אחריהם.

כך שכבו מספר שעות מתחת תקרת הגג הלוהטת, ושמעו את קולות הפורעים המחפשים אחריהם בשאגות מקפיאות דם, 'היכן הרבי'. הללו לא מצאו את הרבי, והסתפקו באי אילו חפצים לפנות ערב שוב עברו הרוצחים בין הבתים, וכשהגיעו לבית הרבי אמר אחד מהם, הבית ריק, כבר ראינו זאת בבוקר, והמשיכו לבתים הבאים.

לאחר הפוגרום, משנדעו ממדי האסון הכבד, כארבע עשרה אלף קדושים שהיו כשליש מיהודי העיר נהרגו, השתדרה ביאסי אווירת נכאים, אותה תקופה הרבה רבינו לעודד לסייע ולנחם את הלבבות השבורים, באותם הימים רבו הפונים אליו לעצה ולברכה, ורבינו הרעיף טללי נוחם על כל אנשי שלומו והסובבים אותו. אך לבו הרחום לא עמד בזה, ובחג השבועות של שנת תש"ג חלה במחלת לב, והרופאים ציוו עליו לשכב במנוחה מוחלטת חודשים רבים.

אחר שהתאושש קמעא, עזב את יאסי לעיר הבירה בוקרסט בדרכו לעלות לארץ ישראל, בשנת תש"ז עלה על אונית מעפילים, שנתפסה בידי הבריטים שהובילום לקפריסין, אמנם את

הגה"ק רבי יוסף שמואל מקראקא זצ"ל בעל מסורת הש"ס א' כסלו תס"ד

זצ"ל היה אומר ההלכה בחבורה היא ולמד עם בני החבורה היא את כל הש"ס.

כאשר עלתה נשמתו השמימה, לאחר קבורתו התקבצו בני החבורה ללמוד את השיעור ברבים כדרכם בקודש, ולפתע מצאו את הגה"ק הנפטר יושב על כסאו כמו בחייו... כמוכן שנבחרו מאוד... אמר להם הנפטר הדגול אל תפחדו כלל, כי כבר אני הולך, אני רק מוכרח לספר לכם מה שאידע עמי.

וכך סיפר: כאשר באתי למתיבתא דרקיעא, יצא כרוז פנו מקום לר' יוסף שמואל מקראקא, ומיד הראו לי את מקומי ליד בעל השל"ה הקדוש. אך השל"ה לא הסכים לכך שהוא יהיה שכני, ואמר, שהוא חיבר את הספר של"ה שהוא כולו מוסר לעם ישראל והוא חיבר את הספר עם הרבה דמעות, ואילו הרב יוסף שמואל, הן אמנם למד את כל הש"ס ברבים, אך לא לימד אפילו פעם אחת מוסר לבני ישראל.

דנו על כך בבית דין של מעלה, ופסקו שהמקום שנתנו לי מגיע לי בדין ואי אפשר ליטלו ממני, אבל אני מחוייב לתקן את ענין לימוד המוסר, לכן קיבלתי על עצמי לרדת לכאן ולעורר את בני החבורה שילמדו מכאן ולהבא בכל יום קודם הלימוד דברי מוסר.

הסכימו לכך בני החבורה היא, ומיד חזר הנפטר ושוב לא נראה...

(גל יין ישן)

התגלה לאחר פטירתו לעורך בני החבורה ללמוד מוסר

בדור הסמוך לשל"ה הקדוש, חי הגאון רבי יוסף שמואל מקראקא, שלימים הכפיל ושילש את גודל הספר הנודע 'מסורת הש"ס' [שחיבר מתחילה רבי יהושע בועז]. והרב החיד"א כותב עליו בחיבורו 'שם הגדולים' דברים מופלגים, ובין הדברים כותב עליו שהיו דבריו נשמעים בשמים כאחד מהראשונים.

ומובא (ראה ספר 'תולדות יצחק' בהקדמה, ועוד) שבימיו היו בעירו תלמידי חכמים גדולים שלמדו כל היום שיעור אחד - כל אחד ואחד בפני עצמו - בעיון גדול עד מקום שידו מגעת, ובערב למדו ענין זה ברבים. רבי יוסף שמואל

ר' יוסף שמואל ז"ל נקרא בפי העולם בשם 'ר' שמואל ר' חיים ישעיה', ושמו האמיתי הוא ר' ישראל יוסף שמואל, וכן כתוב על מצבתו, ונולד בקראקא לאביו רבי צבי, והיה רב בפרנקפורט דמיין, אבל העולם קראו אותו בשם 'ר' שמואל ר' חיים ישעיה', וזאת משום שחמיו היה גביר גדול, וקראו לו ר' חיים, ואותו ר' חיים היה בנו של ר' ישעיה, וקראוהו ר' חיים ישעיה, כלומר ר' חיים בנו של ר' ישעיה, ור' שמואל שנעשה לחתנו, וחמיו החזיקו מכספו, זכה שחתנו הגאון נקרא על שמו, ר' שמואל ר' חיים ישעיה, היינו ר' שמואל חתנו של ר' חיים ישעיה.

הרב חיד"א בשם הגדולים בערכו כותב עליו דברים נפלאים, ולחיבת הקודש נביא את לשונו הטהור "הוא הגאון אשר הפליא לעשות בהגהותיו לתלמוד ורש"י ותוספות והרא"ש, והרבה לזכות הרבים להציב ציונים ומורה מקום בש"ס והרמב"ם בכל התלמוד, עשר ידות ממה שהיה קודם בדפוס אמשטרדם שנה אר"ת לטובה, ושמעתי ששנה משנתו כל הש"ס מ"ב פעמים וחקר וחקק וזיקק הש"ס, וקיים ודברת ב"ם ויקדש ב"ם, וציוה לבנו חתן הרב כוס הישועות [מהרש"ך] להדפיס התלמוד עפ"י הגהותיו, והדפיס מקצתו באמשטרדם וכולו בפרנקפורט, ושמעתי נפלאות על הרב הנזכר שלמד כ"ה שנה תורה מעומד ולמד תורה לשמה, והיו דבריו נשמעים בשמים כאחד מהראשונים, זכותו יגן עלינו" ע"ל הרב חיד"א.

ללמוד להבין להשכיל.

הרמב"ם המבואר!

מנפחה ומונה ב"ג נפה
ביאור רהוט משולב על הדף
כותרות והקדמות נרחבות
ליקוט ביאורים מקיף
מאות אלפי הערות והוספות
חובה לכל בן ישיבה

הרמב"ם - מכתב	הרמב"ם - מכתב	הרמב"ם - מכתב	הרמב"ם - מכתב
הרמב"ם - מכתב	הרמב"ם - מכתב	הרמב"ם - מכתב	הרמב"ם - מכתב
הרמב"ם - מכתב	הרמב"ם - מכתב	הרמב"ם - מכתב	הרמב"ם - מכתב
הרמב"ם - מכתב	הרמב"ם - מכתב	הרמב"ם - מכתב	הרמב"ם - מכתב

יצא לאור כרך 65 הפלאה - מיוחדת

שרתא תורה שבעל פה כולה סדורה בפי הכל

להזמנות: (+718)4370054 להשיג בחנויות הספרים

מסר אור החיים הקדוש לפרשת השבוע

גמילות חסדים

מביתו, וכיון שראה את טרחת הפעוטים והתאמצותם בנשיאת הדליים, ניגש אליהם ושאלם על כתובת ביתם, לקח את הדליים בידו, והעלם את עשרים המדרגות המוליכות לביתם, והילדים השתרכו אחריו בשמחה. מובן שהאיש לא מצא מילים איך ובמה להצטדק, אלא שפשוט מתוך התרגשות החלו עיניו זולגות דמעות, כיון שראה הרב שכך, תמה ואמר: "תמהני שבו בשעה שגדולים אינם מניחים בידי לקיים מצות 'עזוב תעזוב המזדמנת לי לעתים נדירות ביותר, הרי ילדי ישראל הפעוטים זיכוני במצוה זו בשמחה' (מרא דארעא ישראל ח"א עמוד צו).

***

על הפסוקים (בראשית כד יח): 'ותאמר שנתה אדני ותמהר ותרד פדה על ידה ותשקה', פירש רבינו האור החיים הקדוש זיע"א, שרבקה טרחה בגמילות חסדים, שלא יצטרך לשאת את הכד. ואלו דבריו: ולא שישתה הוא בידו, אלא היא תטרח במצוה להשקות צמא למים, 'ותמהר ותרד כדה על ידה' כדי שלא יטרח הוא בשאת הכד לשתות. (מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

זקני ירושלים מספרים: מה מוכה תמהון היה אותו תושב עיר העתיקה שדר במרחק ניכר מבית הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א, כאשר באחד הימים השכים קום, והתייצב בחלונו להציץ במראה עלות השחר, ראה את רבנו טעון על כתפיו שני דליי מים, כשואב מים מקצועי, נחפו לבית האלמנה הגלמודה, הדרה בחצירו. ועובדא מעין זו ממש, שגורה הייתה גם בפי ירושלמי אחר שדר בשכונה הסמוכה לדירתו של רבה של ירושלים, כאשר פתח פעם את דלת ביתו לקול הדופק, הופתע לראות את הרב נושא בידו את דליי המים השייכים לו, כשהם מלאים על גדותם, ועומד להכניסם בפנים הבית. על אתר הוכה האיש בהלם ולא יכול היה להוציא הגה מפיו.

אך כיון שהתאושש קמעה ויצא אחר הרב לחוץ, נתברר לו כי אשתו הלכה לדלות מים מן הבור הסמוך לביתו של הרב, ומכיון שהילדים נשתרכו עמה, מלאה את הדליים, ולקחה אחד מהם עמה ואת האחרים השאירה שם כדי לבוא לקחתם אחר כך, אלא שבינתיים התחילו הילדים סוחבים את הדליים בעצמם, ובדיוק באותה שעה יצא הרב

אור החיים המבואר במתיקות ועדיבות טוב התורה

אור החיים המבואר

10 נוספים של מתוקות נוחות בעיניו מרובים עין. תבאיר המקנה על כל ספר ה'אור החיים' חקן 'טאוויו אור' - מאור עיני הלומד 'טאוויו החיים' - מקורות מהל' טאוויו רש"י

אור החיים המשולב

תמצית נשירה נכדו רביאד 'טאוויו אור' וילקט מאמו החיים' מאור משולב שורה באומנת בעת המילים 'צד הורח' | 'תורת חיים' | הערות, צינים ומקורות בעמוד מרובים עין

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

חיים של הורה

הדש בממלכת התורה

הדש

רמב"ם המבואר זרעים

תרומות ב (ז-טו)

מהדורת 'קרבן טללי ברכה'

מכון 'אור לישרים' – נהריה,

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

רמב"ם ונושאי כליו ערוכים בדקדוק רב, עפ"י כתבי יד ודפוסים ראשונים, מקוטע ומנוקד, בעיצוב נאה ומשובח. נוסף עליו ביאור משולב, הערוך בשפה ברורה ושווה לכל נפש. הביאור מלוקט מכלל מפרשי הרמב"ם, ובתוספת הקדמות, מבוא בתחילת כל ענין, מקורות וציטוטים, ועם פסקי שולחן ערוך.

הדש

סידורים לחול ולשבת אשכנז

כריכת דמוי עור, במגוון צבעים

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

ט 2 סידורים לימות החול

ולשבת עם ביאורי מילים

בנוסף אשכנז, בכריכת דמוי

עור מהודרת, ניתן לבחור ב-3

גוונים – כחול, מוקה וחום

כהיר. עיצוב מרהיב עין.

תתקבל צלותהון ובעותהון!

הדש

חמישה חומשי תורה בית כנסת

– אביד יעקב קטן

מהדורת 'קרבן טללי ברכה'

מכון 'אור לישרים' – נהריה,

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

חמישה חומשי תורה בכרך אחד, עם ההפטרות והמגילות, בעיצוב מהודר, התורה טעמיה ומפרשיה מוגהים היטב, כתב נאה ומאיר עינים, בתוספת הפטרות לכל פרשה, רש"י ערוך ומפוסק בניקוד מלא, בכריכה נאה ומעוצבת, ונוח לנשיאה.

הדש

יושר דברי אמת המבואר

מהדורת 'ברכות טוב'

מכון 'אור לישרים' – נהריה,

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

הספר 'יושר דברי אמת' שחיברו רבי משולם

פייבוש מזכריא זצ"ל,

במהדורה מבוארת, עם ביאור

נרחב לדבריו הק, בתוספת

הערות וציטוטים. החיבור כולו

הוגה בדקדוק רב ע"י דפוסים

ישנים, ונערך מחדש עם

ניקוד מקצועי, עם כותרות

לפני כל קטע, מפתח העניינים

והמקורות.

הדש

שו"ע המבואר 'מתיבתא'

או"ח הלכות פסח ד

סימנים תנג - תסז

מהדורת לאנדא

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

ספר הטור עם הערות וציטוטים, עם ספר שולחן ערוך ונושאי כליו, בתוספת מדורי ביאור נרחבים והערות נחוצות, ועוד שלל רב של הוספות לתועלת הלומד. הביאור 'מתיבתא' ערוך בשפה ברורה ונוחה, כשאליו נוספים: 'ילקוט ביאורים', ועוד מדורי ליקוט שונים ומגוונים, כשהכל ערוך ומוגה על פי דפוסים ישנים, במהדורה מהודרת ומאירת עיניים, לתועלת הלומדים.

מלון יקרוך ויהושע נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הָרֵא חֹדֶת־הָא

חֹדֶת־הָא דְאֹרִיִּיתָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

מידת הדין היא רק דמיון ולעתיד יתגלה שלא היה הסתר כלל

וגמילות חסדים. ואף על פי כן הייתה שנת יוקר וחלאים רבים רח"ל, וביותר סבלו עם ישראל המדוכאים ה' ירחם. והיה בעיניו של הרב הקדוש לפלא, מה פשעם של ישראל שהקב"ה שולח עליהם יסורים כהנה. ותוך כדי הרהוריו ראה הרב שתלמידו שהיה גברא רבה חולה מאוד והוא כבר הולך לעולמו, לקח ממנו תקיעת כף שיבוא מעולם האמת להגיד לו את טעם הדבר מפני מה נגזר עליהם דין קשה כזה.

וימתין הרב הקדוש עד שלושים ולא בא, הלך הרב על קברו של התלמיד ואמר לו, למה לא תקיים תקיעת כפך, ותוך כדי דיבור נפל על הרב הקדוש תנומה והנה רואה הוא את התלמיד בחלומו, ואמר לו, דע שמדברים נסתרים שבעולם העליון אסור לגלות, רק פסוק אחד אפשר לך, דוד אמר (תהלים מח י) 'דימינו אלקים חסדך בקרב היכלך', וצריך להבין, 'אלקים' הוא דין והאיך יאמר אחר כך 'חסדך'. והפירוש הוא כך, 'דימינו אלקים', כשהאדם כאן בעולם הדמיון, יראה לו שהוא דין. אבל 'חסדך בקרב היכלך', כלומר, בבואו לעולם האמת ששם היכל האמת אז יבין שהכל חסד.

זוהי הירושה שהורשה לנו אמנו שרה ע"ה, שגם כאשר נראה עולם הפוך באמת הוא רק דמיון, אבל בהיכלך בעולמות העליונים רואים שהכל הוא רק טוב. וכאשר היה הרה"ק מרופשיץ זי"ע אומר שלעתיד יתגלה שכל הצרות והרע שעברו על ישראל בכל הגלויות היו חסד גמור. ומובא בספרים שרבי שלום מקאמינקא זי"ע אמר משמו של הרה"ק מרופשיץ, שלעתיד יתגלה שלא זו בלבד שבתוך הרע והדין טמון הטוב, אלא יתגלה שאפילו לא היה בכך הסתרת פנים. ועל כך הצדיקים שבכל הדורות היו אומרים תמיד בכל העובר על עם ישראל הן בכלל והן בפרט, גם זו לטובה וכל דעביד רחמנא לטב עביד.

הטוב שיש בכל דבר וגם בדברים הנראים חלילה כהיפך הטוב.

בעניין זה מובא פירוש נפלא בשם האוהב ישראל מאפסא זי"ע, שבימיו היה דור הגון שקיימו כל שלשה עמודים, תורה ועבודה

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבוע שנים שני חיי שרה (כג, א). וברשי" כולן שווים לטובה.

ומכח זה שנתנה לנו שרה אמנו ע"ה כן גם בני ישראל בכל הדורות רואים את

מִילְתָּא דְפְלִיאָה

הספדה של שרה - חינוך בנה למסירות נפש

וַיָּבֵא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכַתָּהּ (כג, ב).

מצינו אצל שרה אמנו ע"ה שאצלה הייתה מידת הצניעות בשלימות, כשאלת המלאכים לאברהם 'איה שרה אשתך' (בראשית יח ט), 'ויאמר הנה באוהל', ופירש רש"י 'צנועה היא'. ובמידה זו זכתה לבוא למעלותיה של האשה בשלימות, שהשלימה עצמה במצוותיה של האשה, כמו שכתב רש"י בפסוק (שם כד סז) 'ויביאה יצחק האהלה שרה אמו': וביאה האהלה ונעשית דוגמת שרה אמו, כלומר והרי היא שרה אמו, שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת, וברכה מצויה בעיסה, וענן קשור על האהל, ומשמתה פסקו, וכשבאת רבקה חזרו. ואיתא בשלשה אלו, הם המצוות המוטלות לקיימם על האשה בדווקא, 'ענן קשור על האוהל' כנגד טהרת הבית, 'עיסה מבורכת' כנגד מצות חלה שהיא טהרת השולחן, ו'נר דלוק' כנגד מצות נר של שבת שמצוותו בנשים.

ובזכות שלימותה בצניעות זכתה להעמיד בן שמסר נפשו לעולה בעבור ציווי ה' יתברך, ועל נקודה זו בחר אברהם להספידה, שבזכות מעשיה צניעותה וחינוכה, זכתה לבן המוסר נפשו לה'. ואף שהיו לה מעלות רבות מאוד שהייתה נביאה, וכמו שהיה אברהם מגייר גרים כך שרה הייתה מגיירת את הנשים, ועברה הרבה בימי חייה, ובכל עשרה הניסיונות שנתנסה אברהם הייתה עמו. אך עם הכל בחר להספידה בנקודה זו שחינכה את בנה למסירות נפש, כאשר הארכנו בזה במקום אחר, דכתיב (בראשית כג ב) 'ויבוא אברהם', והקשו במדרש (ב"ר נח ה) 'מהיכן בא', ומאי נפקא לן מהיכן בא, רק זוהי שאלתם, מהיכן התחיל להספידה, מאיזה נקודה בחר אברהם לספוד לזוגתו אשר הייתה מלאה וגדושה בכל מידה נכונה. ותירצו, 'מהר המוריה בא', שהספידה מהמעשה של הר המוריה שהסכים בנה ליקרב כרצון הבורא ולמסור את נפשו לעולה. ובוודאי היה זה מכוח החינוך שקיבל וראה בהנהגת אמו.

וכן רואים בהמשך הדורות, כמו אצל שמואל הנביא שכל לידתו היה מתפילותיה ומעשיה של אמו חנה. וכן איתא ברבי יהושע בן חנניה שאמרו עליו (אבות פ"ב מ"ח) 'אשרי יולדתו', כי הכל בכח האם.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

הרמז הנפלא במילים 'וְכָל טוֹב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ'

וחיים ושלום וכל טוב (בחולם) ומכל טוב (בשורוק) לעולם אל יחסרנו, ולכאורה אחר שפירט וביקש כל מיני טובות מדוע חוזר ומבקש עוד 'ומכל טוב לעולם אל יחסרנו?' ועל פי האמור יובן שכיון שמבקש חיים וחסד ורחמים וכל טוב הנראה ונגלה בעוה"ז מפחד שמא ינוכו זכויותיו לעתיד לבא וע"כ מבקש הוא שיזכה לקבל מאת המקום מאוצר מתנת חנם וממילא מכל טוב הצפון לעוה"ב אל יחסרנו.

על דרך זו יבואר מדוע המברך ברכת 'הגומל' מברך 'הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב' והקהל עונה אחריו 'הא-ל שגמלך וכו' הוא יגמלך כל טוב (בשורוק) סלה'. שכיון שחושש המברך שניכו לו מזכויותיו ע"י הנס שארע עימו ע"כ אומרים לו הקהל 'הוא יגמלך כל טוב סלה' היינו שישארו לו זכויות עבור הטוב הצפון ומוכן לעוה"ב, וכעין הכתוב אצל רות (ב יב) 'שלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה' ותרגומו 'גמול ה' לך גמול טב בעלמא הדין על עובדך טב ויהי אגרך שלמא לעלמא דאתי'.

הנביא ירמיה (יז יד) ביקש מאת השי"ת 'רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה כי תהלתי אתה', וברש"י: 'כי תהלתי אתה, כך אני מתהלל ומתפאר לומר שאתה מושיעני'. כי הצדיק אינו מרגיש בעצמו שיש לו זכויות כדי שירפא וע"כ מצפה לישועה מאת המקום מאוצר מתנת חנם, וכל זה הוא מבקש לא בכח זכויותיו רק כדי שאחר הישועה יתן תהלה לה' על הרפואה ובזכות זה יושיעו השי"ת. וזהו שאנו אומרים ומתפללים בתפילת העמידה 'רפאנו ה' ונרפא הושיענו ונושעה' - לא בזכויות שיש לנו, רק - 'כי תהילתנו אתה' דהיינו שנהלל אותך בעבור הישועה ויתקדש שמך על ידינו. ובדרך זו יש מי שפירש את הכתוב 'לה' הישועה על עמך ברכתך סלה' (תהלים ד ט) ישועת ה' באה לאדם אף אם אין בידו זכות באם רצונו הוא רק בעבור שעם ה' יברכו ויהללו את בוראם על ישועתם.

בו שמינית שבשמינית' היינו שלאחר שנושע אכן יש לו לתלמיד חכם להחזיק עצמו כבעל זכויות וכעת שנושע נותר ריקן מזכויותיו וממילא עליו לאזור חיל לרכוש מחדש זכויות רבות בקיום רצון השי"ת ומצוותיו. ובזה יבוארו שני הפירושים במדרש על נכון, שאכן קודם שנושע יעקב אמר על עצמו 'איני כדאי', אך לאחר שנושע אמר 'כדאי אני אבל קטנת' היינו שיש לי לחשוש שאכן בעל זכויות אני וכעת קטנתי בכך שנתמעטו זכויותי ונותרתי בחוסר כל, ודפח"ח].

בשל"ה הקדוש (פ' ואתחנן אות ז) כתב שמצינו שהמילה 'טוב' מנוקדת בשני אופנים, פעמים 'טוב' (בחולם) ופעמים 'טוב' (בשורוק), ופנימיות הענין הוא שיש שני סוגי טוב יש טוב נראה ונגלה ויש טוב שהוא נסתר החבוי מעין כל רואה, וכתמצא תדקדק שבכל מקום שמנוקד 'טוב' (בחולם) ענינו הוא טוב הנראה ונגלה ובמקום המנוקד טוב (בשורוק) ענינו מורה על תוכיות והסתר, ובדרך זו יבואר הכתוב 'מה רב טובך אשר צפנת ליראיך' המדבר על הטוב הגנוז וצפון לצדיקים יראי ה' לעתיד לבא.

עפ"י יסוד חשוב זה נראה לדרוש את הכתוב אצל אליעזר עבד אברהם בלכתו לחפש אשה ליצחק ו'ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדוניו וילך וכל טוב אדוניו בידו' (בראשית כד י), וכפי המבואר בשל"ה ש'טוב' המנוקד בשורוק ענינו הוא טוב גנוז ומוסתר לעתיד לבא, ואף כאן בא הכתוב לומר שלמרות שלקח אליעזר מגמלי אדוניו ונהנה מקנייני העוה"ז וא"כ לכאורה ינוכה מזכויותיו לעוה"ב, מכל מקום מעיד הכתוב 'וכל טוב אדוניו בידו' עדיין כל הטוב הגנוז וצפון לעוה"ב נשאר בידו ולא נחסר כלום מזכויותיו על ידי הנאתו מקנייני העולם הזה היות וכל טובתו והנאתו היתה רק מאוצר מתנת חנם כדרכם של צדיקים וכל הטוב הראוי לו לעוה"ב נשאר בידו.

ובברהמ"ז (בנוסח אשכנז) נאמר 'הוא יגמלנו לעד לחן ולחסד ולרחמים וכו'

ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדוניו וילך וכל טוב אדוניו בידו (בראשית כד י). מפליאים מאד דברי חז"ל (ספרי ואתחנן הובא ברש"י דברים ג כג) שאמרו: 'אע"פ שיש להם לצדיקים תולדות במעשיהם הטובים אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם'. הדבר צריך ביאור - מי הוא היכול לבקש מהשי"ת שיעשה עימו טוב בעוה"ז אם לא הצדיקים שכל ימיהם עמלים הם בקיום רצון השי"ת ומצוותיו, ובידם הזכות לבקש מאת הקב"ה שייטיב עימם בעוה"ז במילוי כל משאלותם לטובה?! וביאור הדבר הוא שדוקא הצדיקים הם אלו שמעריכים ויודעים מה ממתין להם לעוה"ב ברוב טוב הצפון לצדיקים עליהם נאמר 'עין לא ראתה אלוקים זולתך יעשה למחכים לו', ומבינים כמה חבל יהיה לבזבז את זכויותיהם על טובות והנאות השייכות לעולם חולף ועובר, ועל כן בשעה שמבקשים הם טובה תולים את בקשתם מאת המקום באוצר מתנת חנם כדי שלא ינוכה מזכותם לעתיד לבא.

כך מצינו אצל יעקב אבינו ע"ה בברחו מפני לבן שהתפלל 'קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך' (בראשית לב יא) ובמדרש פרשו כוונתו שאמר 'איני כדאי' או שאמר 'כדאי אני אבל קטנתי', היינו שלמרות שידע יעקב שהיו בידו זכויות מכל מקום לא רצה ליהנות בזרוע רק מאוצר מתנת חנם, ועל כן אמר 'קטנתי' - קטן אני ואיני ראוי לינצל מיד עשיו רק ברוב חסדיו של השי"ת החונן ומרחם.

[דבר נפלא הביא **בערוגת הבושם** (וישלה) בשם **הגאון ר"א מוילנא** זלה"ה, שבודאי כשמתפלל אדם להשי"ת אין לו לתלות בזכויותיו וכל התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים, אבל לאחר שהושיעו השי"ת ונתן לו מבוקשו יש לו לדאוג שמא נושע בכח זכויותיו וכעת שנושע נוכח ממנו ונותר בעירום ובחוסר כל וכפי שאמר יעקב 'קטנתי מכל החסדים וגו'', ובדך זו פירש מאמר חז"ל 'תלמיד חכם צריך שיהיה

שיחת עבדי אבות

זכות הבנים לעבדי אבות, וקפצה לו הדרך להגביה למעלה את הארץ מן השמים.

רמז לשם של קפיצת הארץ

על הפסוק 'ואבוא היום אל העין', פירש רש"י היום יצאתי והיום באתי מכאן שקפצה לו הדרך. ואמר הרה"ק מרן הבעל שם טוב ע"ה כי בפסוק זה רמזו השם של קפיצת הארץ. ופירוש דבריו כי שם של קפיצת הדרך הוא אהו"ה, וראשי תיבות של הכתוב 'ואבוא היום אל העין' הוא גם כן אהו"ה, וזהו הרמז בדברי רש"י 'מכאן שקפצה לו הדרך'. [וזהו שנאמר למעלה 'ואשביעך בה' אלקי השמים ואלקי הארץ', היינו שהשביעו בשם אהו"ה היוצא מראשי תיבות 'אלקי השמים ואלקי הארץ', כדי לעורר את הכוח לקפיצת הארץ היוצא משם אהו"ה].

ועל פי זה יש להוסיף עוד, כי שם אהו"ה עולה בגימטריא 'טוב', וזהו שנאמר באליעזר בצאתו לדרך 'וכל טוב אדוניו בידו', 'טוב' רמז לשם אהו"ה, שזכה לשם אהו"ה שעל ידיו קפצה לו הארץ.

את עיקר השראת השכינה בתחתונים, ותחילה נזכרו השמים הנמוכים ולמעלה מהם שמי השמים הגבוהים, והמעלה העליונה ביותר היא מעלת הארץ השולטת על העליונים.

והנה בריאת שמים וארץ היתה בשם אהו"ה, והוא ראשי תיבות 'א'ת 'ה'שמים ו'את 'ה'ארץ', אבל אליעזר עבד אברהם אמר 'ואבוא היום אל העין', והקדים בדבריו אותיות ו"ה לאותיות א"ה, לרמז שהקדים 'את הארץ' ל'את השמים', כי זכה להקדים התחתונים לעליונים, ומכאן שקפצה לו הארץ, שקפצה הארץ למעלה ממדרגת השמים.

קפיצת הארץ מכוחם של בני ישראל

וכל ענין קפיצת הארץ לאליעזר היתה מכוח הדורות הבאים של בני ישראל, על ידי שעתידיהם הם לקבל התורה התעורר כוחם לאליעזר להגביה את התחתונים, וזהו שאמרו חז"ל ('ב"ר ס ח) יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים, שיחתן של עבדי אבות שקפצה להם הארץ, כל זה היה מכוח תורתן של בנים, ועמדה

בשליחותו של אליעזר מצינו שקפצה לו הארץ בדרכו, כמו שפירש רש"י 'ואבא היום אל העין', היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ. ובביאור ענין קפיצת הארץ יש לומר שהתעלתה הארץ למעלה ממדרגתה, כי בשעה שהתחתונים מיטיבים דרכיהם זוכים להשרות השכינה בתחתונים ולהעלות את הארץ למעלה מן השמים, ועתה כשעסק אליעזר להעמיד את זרע ישראל מיצחק ורבקה, התעורר תיקון הארץ מכוח בני ישראל וקפצה לו הארץ במדרגתה למעלה מן השמים.

מדרגת הארץ למעלה מהשמים

ושמי השמים

וכמו שמצינו באלשיך הקדוש (דברים י יד) על הכתוב 'הן לה' אלקיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה', ולכאורה קשה סדר הפסוק כי מן השמים הנמוכים עלה לשמי השמים הגבוהים יותר, ושוב ירד למטה והזכיר את הארץ הנמוכה מהם, אלא בשעה שישראל עושים רצונו של מקום הם מגביהים את הארץ למעלה מן השמים העליונים, ובמעשיהם הטובים הם קובעים

עובד ה' מעלה במעשיו גם הדברים הגשמיים

לרוחניות, כבר דרש האהבת ישראל זי"ע (חיי שרה אות קו) שתיקון הגוף שתיקנה בימי חייה נרמזו בתיבות הפסוק 'מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים'. דכתיב 'ויהיו חיי שרה' שרה רומז לגוף ואברהם רומז אל הנשמה (זוהר מדרש הנעלם וירא קב.), ומרמז לנו הכתוב אשר האדם צריך לידע שתענוג גשמי והחומרי הוא הבל וריק כי כצל ימינו עלי ארץ, ועיקר החיות ותענוג אמיתי הוא לימוד התורה וקיום מצוותיה ברצון ובשמחה, ולהשתמש בדברים הכרחיים מעניני הגוף בתור אמצעי לתכלית האמת ואז מתהפך החומר לצורה שגם עניינים הגשמיים נעשים רוחניים.

ובזה יתבאר 'ויהיו חיי שרה', כלומר, אימתי הם חיי שרה הרומז לגוף, כשהם מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים' וכמו שכתב רש"י בת קו"ף כתב כ"ף, ש'קו"ף כ"ף זי"ן' עולים בגימטריא שמחה, שעל ידי השמחה בתורה ובמצוות יש חיות גם לגוף הנרמז ב'שרה'. וביאר עוד 'ויהיו חיי שרה' הרומז לעניני הגוף, הוא רק כאשר הוא 'מאה ועשרים ושבע' שבגימטריא 'מוח חכמה', דהיינו כאשר הגוף הוא הכנה לתורה הקדושה ללמדה בשמחה

ה'. וזה מה שנאמר באברהם ובדוד בא בימים' שבא עם כל ימיו ללא שיגרעו מהם הזמנים שבהם עסקו בגשמיות, כי גם אותם עשו לשם שמים ונחשבים לעבודת ה'.

ויתכן לרמוז זאת בפסוק עצמו, שכאשר ימיהם 'ימי תמימים' נעשה המשך הכתוב 'ונחלתם לעולם תהיה', שנחלת הצדיקים ועבודת ה' שלהם הוא 'לעולם תהיה' ללא הפסקה. כי גם גשמיותם נעשית נחלת הצדיקים שמקדשים הכל והופכים הכל לעבודת ה'. ומטעם זה נאמר בשרה 'כולם שוים לטובה' הן ימי נערותה והן ימי זקנותה אף שבוודאי ישנם הבדלים בין ימי הזקנה לימי הנערות, אך כאשר מילאה שנותיה בעבודת ה' ובמעשים טובים, נעשו כל ימיה מקשה אחת של עבודת ה' ונשתוו כולם באותה בחינה לטובה.

תיקון הגוף - ע"י השמחה בתורה ומצוות

וכיצד יהפך הצדיק את עניני הגשמיות

ימי תמימים - גם בגשמיות

איתא במדרש (ב"ר נח א) 'יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה' (תהלים לו יח) כשם שהם תמימים כך שנותם תמימים. שלימות הימים פירושה ללא ספק כאשר האדם ממלאם בקיום מצוות ומעשים טובים ובלימוד התורה, ואם כך צריך להבין מה שאומר המדרש שהקב"ה ממלא שנותיהם, הלא צדיק תמים אף הוא ממלא את יומו בתורה ומעשים טובים אם כן מלאים הם. אך אדם שכל מעשיו לשם שמים זוכה שימי שנותיו המלאים כוללים גם את הזמנים בהם לא למד ולא עשה בהם מצוות, כמו זמן השינה, האכילה וכדומה, שגם הם נחשבים כעבודת ה' יתברך, כמו ששינונו בפרקי אבות (פ"ב מ"ב) 'וכל מעשיך יהיו לשם שמים', וכפי שביאר זאת בשולחן ערוך (או"ח סי' רלא) שכל מה שיהנה אדם בעולם הזה לא יכוין להנאתו אלא לעבודת ה' יתברך.

נמצא שכאשר ממלא שנותיו בתורה ומעשים טובים זוכה לקדש גם את עניני הגשמיות שהיו גם הם לשם שמים, וממילא כל שנותיו שלמים, שכל ימיו ומעשיו אף הגשמיים נעשים מקשה אחת של עבודת

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להפיץ ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישרים נציגו ועימוד: שוקי קנר

איצרות ומעורבות ממעורבות

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

כח הדיבור שניתן לאברהם אבינו

במאמר זה מבאר רבינו את עניינו של כח הדיבור שנמסר לאברהם, שהוא אחד מהשלבים בירידת התורה ממקורה הרם על כל רמים ושבה נברא העולם, אל המצב של התגלות אותיות התורה בעולם.

והתגלות זאת היו לה שני חלקים, החלק הראשון בבחינת 'תורת חסד', שהיא התגלות ראשונה שנתגלתה בעולם מכוח מידתו של אברהם אבינו, שהיה דבוק בשורש השרשים - בחסד הגדול שממנו נברא העולם, והוא כיוון ורצה להמשיך את החסד הזה אל הגילוי באופן המתגלה בבירור עד שבא לידי גילוי בכח הדיבור בשירות ותשבחות, והיינו כח הדיבור כפי שהוא נמשך מבחינת האהבה, הנקרא חמשה חסדים.

והבחינה השנייה, שנמשכה רק על ידי הבורא אין סוף בעצמו, כי לא היתה יכולה להמשיך על ידי אברהם אבינו בעצמו, היא השלב השני בכוח הדיבור, שהיא בחינת התגבורת שבדיבור, שהוא צמצום האור על מנת שיוכל להאיר לברואים בזה העולם ולהתגלות בגילוי גמור ובאור שהוא לפי מידתו של כל אחד ואחד, ולא רק למי שדבוק בעולמות העליונים, וזהו הכוח השני שבדיבור הנקרא חמשה גבורות.

וכח זה ניתן לאברהם בזכות עקידת יצחק, שבה חיבר אברהם אבינו את מידות החסד והגבורה יחדיו, כאשר ברוב אהבתו להקב"ה קיבל על עצמו עול מלכותו יתברך כנגד מידתו לעשות מעשה שיש בו משום דין והתגבורת, - לשחוט את בנו היחיד, שלשם כך נצרך לצמצם את מידת האהבה שבו ולא לפעול לפי נטיית המידה הזאת - שכל מהותה רק להשפיע ולתת, אלא לסלק וליטול את חיותו של יצחק בנו ממנו, על ידי עקידתו ושחיטתו, שעל ידי זה תחזור ותתעלה לשרשה כפי שנצטווה.

ושני כוחות אלו שמתכללים יחדיו בכח הדיבור - נמסרו לנו בקבלת התורה, והיא מתנה שאין גדולה ממנה, שהיא כח יצירת וקיום הבריאה והעלאת הנבראים כולם לשורשם, וכדברי רבינו, שכח הדיבור הוא כח העיקרי בעבודת השם יתברך וקיום העולם.

ומכוח זה על ידי הדביקות באותיות התורה, בדבור הפה בדווקא, נגמר כח המחשבה שיורד מן הדעת אל כל החושים בדיבור, באופן שיש לדיבור כח מיוחד של גילוי החכמה שעל ידו תיקון העולם, באופן שעל ידי הדיבור מתקבלים כל הארות הגדולות והעצומות בלי סוף מראשית המשכה שהיא בחכמה העליונה, עד הדרגה התחתונה ביותר שהיא עולם העשייה.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד זיע"א לפרשת השבוע

בַּמִּדְרָשׁ (בראשית רבה נט א) **'וְאֲבָרְהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים'** (בראשית כד א), **הָדָא הוּא דְכָתִיב** (משלי טז לא) **'עֵטְרַת תְּפָאֲרֹת וְגו' בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמְצָא' [כו], לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בְּאֲבָרְהָם** (בראשית יח יט), **'לִמְעַן אֲשֶׁר יִצְנֶה וְגוֹמֵר וְשָׁמְרוּ דְרָךְ ה' לְעֵשׂוֹת צְדָקָה' וְגו'. לְכֹף נֶאֱמַר 'וְאֲבָרְהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים'. וְלֹא עוֹד, אֲלָא שֶׁהִקְבֵּה בְּרָכּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר** (בראשית כז א) **'וְה' בֵּרַךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכָל' וְאֶפְשָׁר לומר על פי מה שֶׁאֱמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנוֹם לְבָרְכָה** (זוהר לך לך פו:) **'בְּהִבְרָאִם'** (בראשית ב, ד), **אֵל תִּקְרִי בְּהִבְרָאִם אֲלָא בְּאֲבָרְהָם. וַיֵּשׁ לְדַקְדֵּק אִם נֶאֱמַר שֶׁבְּזִכּוֹת אֲבָרְהָם נִבְרָא הָעוֹלָם, אִם כֵּן הָאִיךָ הִיָּה קִיּוֹם לְעוֹלָם קִדְּם לְדַת אֲבָרְהָם, וְהִלּוּא הוּא הִיָּה עֲשָׂרִים דְּוֵרוֹת אַחַר בְּרִיאַת הָעוֹלָם.**

וַיִּבְנֶן עַל פִּי מַה שֶׁאֱמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנוֹם לְבָרְכָה (בראשית רבה יב א) **עַל פְּסוּק** (בראשית יד כ) **'וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכָל', וְאֱמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנוֹם לְבָרְכָה שֶׁהַמַּעֲשֵׂר נִתַּן אֲבָרְהָם לְשֵׁם כְּמוֹבָא בְּרַש"י שֵׁם (על פי דברי המדרש), אֲבָל לְפִי פְּשׁוּטוֹ שֶׁל הַפְּתוּב מִשְׁמַע שֵׁשֶׁם נִתַּן לְאֲבָרְהָם הַמַּעֲשֵׂר, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (שם פסוק יח) 'וּמְלֹכֵי צִדְקַת מְלֶךְ שֶׁלֵּם הוֹצִיא לְחֵם וַיִּזְן וּבַהֲמִשְׁךְ הַפְּסוּקִים כְּתוּב (בפסוק כ) וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכָל', וּמִשְׁמַע שְׁאוֹתוֹ שֶׁהוֹצִיא לְחֵם וַיִּזְן (מלכי צדק) הוּא אֲשֶׁר נִתַּן מַעֲשֵׂר, וְהָרִי אֱמָרוּ (שבת סג) אֵינן מִקְרָא יוֹצֵא מִיַּד פְּשׁוּטוֹ.**

אֲבָל צָרִיךְ לְהִבְיִן לְפִי פִירוּשׁ זֶה מַהוּ עֲנִין הַמַּעֲשֵׂר שֶׁנִּתַּן שֵׁם לְאֲבָרְהָם. כִּי בְּשִׁלְמָא לְפִי דְרִשְׁתָּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנוֹם לְבָרְכָה אֲתִי שְׁפִיר פִירוּשׁ תִּיבּוֹת וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכָל, שֶׁנִּתַּן לוֹ אֲבָרְהָם מַעֲשֵׂר מְכָל הַשָּׁבִי מִכִּיּוֹן שֶׁשֵׁם הִיָּה כֵהן, אֲבָל אִם הוּא כְּפְּשׁוּטוֹ, מִמַּה נִּתַּן שֵׁם הַמַּעֲשֵׂר, וּמַהוּ מְכָל, שְׁתִּיבַת 'מְכָל' אֵינן לוֹ פֶּשֶׁר לְפִי פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא.

וְאֶפְשָׁר לומר, שֶׁזֶהוּ פְּרוּשׁ וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכָל, רוֹצֵה לומר שֶׁנִּתַּן לוֹ שְׁמִלְכֵי צִדְקַת מִשְׁךְ לוֹ בְּקִדּוּשְׁתוֹ הוֹסֵפֶת אוֹת ה', שֶׁהוּא הַמַּעֲשֵׂר מִן 'כָּל', כִּי 'כָּל' גִּימְטְרִיא חֲמִשִּׁים, וְה' הִיא מַעֲשֵׂר מִן חֲמִשִּׁים, חֲשׁבוֹן הָאוֹת ה' הִיא חֲמִשָּׁה שֶׁהִיא עֵשִׂירִית מִחֲמִישִׁים, וְהַשְּׁפִיעַ לוֹ מִמֶּדֶת כָּל אֵל הַדְּבִיר, כִּי עַל יְדֵי אוֹת ה' הַנִּמְשַׁכֶּת מִמִּידַת הַיִּסּוּד אֵל הַדְּבִיר נִשְׁלַמָּה הָאֵרֶת כֹּחַ הַדְּבִיר לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבַרֵךְ וְנִתֵּן לוֹ חֲמִשָּׁה מוֹצְאוֹת הֶפֶה, כְּלוֹמֵר שֶׁנִּמְסַר לוֹ הַכֹּחַ לְחַבֵּר אֶת חֲמִשָּׁה שׁוּרְשֵׁי הַדְּבִיר שֶׁבְּמַחֲשָׁבָה שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה כּוֹחוֹת שֶׁמִּבְּיָאִים אֶת הַמַּחֲשָׁבָה לִידֵי גִילּוֹ, שִׁתְּגַלּוּ בְּדִיבּוּר הֶפֶה, וְעַל יְדֵי זֶה תִּשְׁרָה שְׁלִימוֹת הָאֵרֶת הַמַּחֲשָׁבָה בְּדִיבּוּר שְׁלִימוֹת כִּפִּי שֶׁהִיא בְּשִׁרְשָׁה.

וְזֶהוּ עֵקֶר קִיּוֹם הָעוֹלָם וְעֵקֶר עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבַרֵךְ, שֶׁהוּא עֲבוֹדַת בִּירוּר הַנִּיּוּצִין שֶׁזֶה כֹּל עֲבוֹדַתֵינוּ בְּשִׁיתָא אֶלְפֵי שִׁנִּין, לְהַעֲלוֹת הַדְּבִירִים וְהָאוֹתִיּוֹת אֶל הַקְּדוּשָׁה, וְזֶהוּ תִיקוּן הַשְּׁכִינָה, לְהַעֲלוֹת אֶת הָעֲנַפִּים שֶׁהֵם כּוֹחוֹת דִּיבּוּרֵי הֶפֶה, שֶׁנִּתְפַּשְׁטוּ בְּעוֹלָם גַּם לְדַבְרִים בְּטִלִּים, אֵל הַשְּׁרִשִּׁים בְּמַחֲשָׁבָה עֲלִיוֹנָה שֶׁהִיא יְדִיעַת אֲלֻקוֹת הַמַּתְפַּשְׁטוֹת בְּכָל הַפְּרָטִים שֶׁבְּעוֹלָם.

וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים קיא ו) 'כֹּחַ מַעֲשֵׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ', כְּלוֹמֵר כֹּחַ מַעֲשֵׂיו, כֹּחַ הָעֵשִׂיָה, דִּהְיִינוּ לְעֵשׂוֹת יֵשׁ מֵאֵין וּמֵאֵין יֵשׁ, שֶׁהוּא הַדְּבִיר שֶׁנֶּעֱשָׂה בּוֹ הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תהלים לג ו) 'בְּדַבַּר ה' שְׁמַיִם נִעֲשׂוּ, וְחִזְיָנוּ שֶׁכַּח הַבְּרִיאָה שֶׁל ה'שְׁמַיִם' וְשֶׁל שָׂאֵר הַנְּבִרָאִים בְּעוֹלָם הָעֵשִׂיָה הוּא בְּכּוֹחַ הַדְּבִיר, וְכִמּוֹ שֶׁאֱמָרוּ (הַקְּדָמָה זוֹהַר ה. בְּרַאשִׁית רַבָּה א) בְּאוֹרִיתָא בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלָמָא, בְּכ"ב אֲתָנוּ בְּכ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְגַם הָעֲלָתָם הוּא עַל יְדֵי הַדְּבִיר הַמְּדוּבָק לְמַחֲשָׁבָה, אוֹתוֹ הַכֹּחַ הַגִּיד לְעַמּוֹ, פְּרוּשׁ הַמְּשִׁיךְ לְעַמּוֹ הַגְּדָה מִלְשׁוֹן הַמַּשְׁכָּה, רוֹצֵה לומר אוֹת ה' שֶׁמִּנֵּינּוּ חֲמִשָּׁה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל ה' מוֹצְאוֹת הֶפֶה, - שֶׁהֵם שׁוּרֵשׁ כָּל כ"ב הָאוֹתִיּוֹת, וְהִינּוּ, שְׁיִהְיֶה בָּהֶם גַּם כֹּחַ לְהַעֲלוֹת הַדְּבִירִים כְּנִזְכָּר.

ובזה מתורצים דברי המדרש שהביא רבינו לעיל (בראשית רבה יב א) שביאר שאברהם נתן לשם את ה'מעשר מכל', היפך הפשט הפשוט ששם נתן לאברהם, ולפי זה יוצדק ששניהם אמת, כי על ידי שקיבל אברהם אבינו את בחינת כוח הדיבור שהוא חמשה מוצאות הפה, העלה הוא להשכינה הנקראת 'שם' את האותיות שהעלה לקדושה, ושניהם כאחת יעלו בפירושו של מקרא.

וְנִחַזֵּר לְעֵינָיו בְּהִבְרָאָם, שהקשה איך אפשר לומר שהעולם נברא על ידי אברהם (אותיות הבראם) כיון שנברא רק עשרים דורות אחר בריאת העולם, וְיִדוּעַ כִּי מִדַּת הַחֶסֶד וְהָאֱהָבָה מִתִּיחֶסֶת לְאַבְרָהָם שְׁבַח נִתְדַבֵּק בְּבוֹרְאוֹ לְהִיּוֹת דּוֹמָה לוֹ בְּמִידוּתָיו, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב 'חֶסֶד לְאַבְרָהָם' (מִיכָה ז ט), 'זָרַע אַבְרָהָם אֱהָבִי' (ישעיה מא ח). וְהִנֵּה נֶאֱמַר אַבְרָהָם אַבְרָהָם, כְּפַל שְׁמוֹ, כִּי בְּאֵמַת יֵשׁ שְׁנֵי גּוֹנֵי שְׁנֵי בְּחִינּוֹת אַבְרָהָם. הָאֶחָת הוּא אַבְרָהָם הַתַּחְתּוֹן אֲשֶׁר הָיָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּלָלוֹת גּוֹפּוֹ רֹחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֲשֶׁר בְּגוֹפּוֹ, וְהַשְּׁנִית הוּא אַבְרָהָם הָאֵמֶתִי בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אֹר אֶלְקוֹת שְׁכָלוֹ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ יִתְבַּרְךְ אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ אַבְרָהָם הַתַּחְתּוֹן, וּמִמִּילָא הִיָּה הוֹוֶה וְיֵהִי. כִּי יֵשׁ מִדָּה אַחַת לְמַעְלָה הַנִּקְרָא אַבְרָהָם, רוֹצֵה לֹמַר צְרוּף אוֹתוֹתִית אַבְרָהָם הַמָּה שֶׁרֵשׁ לְמִדַּת הַחֶסֶד וְהָאֱהָבָה, שֶׁהֵם כְּלִי לְאוֹר אֶלְקוֹתוֹ יִתְבַרְךְ שֶׁנִּצְטַמְצַם בְּאוֹתוֹתֵי אֵל, הִיא מִידַת הַחֶסֶד שְׁבַח נִבְרָא הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה, וְהָאֱהָבָה שֶׁנִּמְשַׁכֶּת מִמֶּנּוּ, וְכֵל זֶה שׁוֹכֵן בְּאוֹתוֹתֵי אֵל.

וּמִפְנֵי שֶׁאַבְרָהָם הַתַּחְתּוֹן הָיָה מִתְנַהֵּג בְּחִסְדוֹת באהבה בכל מחשבותיו ופעולותיו כִּל יָמָיו, וְהִיָּתָה מִדַּתוֹ חֶסֶד וְאֱהָבָה, הַמְּשִׁיף עַל עַצְמוֹ אֶת קְדוּשָׁתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם הַנִּקְרָא אַבְרָהָם הָעֲלִיּוֹן. וְאֶפְשָׁר שֶׁזֶהוּ שֶׁרְמָזוֹ רְבוּתוֹתָיו זְכוּרָם לְבִרְכָה (תַּחֲנוּמָא שְׁמוֹת יח) מִי שֶׁנִּכְפַּל שְׁמוֹ בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, רְמָזוֹ אֶל הַנִּזְכָּר שֶׁהִיא שֵׁם הָעֲלִיּוֹן וְהַתַּחְתּוֹן, שְׁאוֹתוֹתֵי שְׁמוֹ קִיַּמִּים לְמַעְלָה בְּבִחִינַת אוֹתָהּ מִידָה שֶׁאֲחַז בָּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְזָכָה לְגַלוּת אֶת שׁוֹרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁכָּבַר הִיָּתָה קִיַּיִמַת קוֹדֵם לִכֵּן בְּעוֹלָם הַבָּא. וְאֶפְשָׁר בְּדוֹרוֹת הַלָּלוּ, אִם אָדָם מִדַּתוֹ חֶסֶד וְאֱהָבָה וּמִתְנַהֵּב תָּמִיד לְהִתְדַבֵּק בְּהַמְּדָה הַזֹּאת, נִקְרָא נִתְכַנֵּה שְׁמוֹ אַבְרָהָם עַל שֵׁם אַבְרָהָם הָעֲלִיּוֹן, וְכֵן פִּיּוּצָא בְּזָהּ בְּשֶׁאֵר שֶׁשֶׁת הַרוּעִים שֶׁמִּכּוֹנֵינִים (יחידוֹ עַם אַבְרָהָם) כִּנְגַד שְׁבַעַת הַמִּידוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת.

נִמְצָא לְפִי זֶה לֹא קִשָּׁה מִיָּדִי מֶה שֶׁאֲמַרוֹ עַל בְּרִיאת הָעוֹלָם - אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ 'בְּהִבְרָאִים' - 'בְּאַבְרָהָם', רוֹצֵה לֹמַר בְּאַבְרָהָם הָעֲלִיּוֹן, בְּאוֹתוֹתֵי אֵלֹהִים שֶׁהֵם שׁוֹרֵשׁ מִידַת הַחֶסֶד, שֶׁבְּזוֹ הַמְּדָה נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פט א) 'עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה', שֶׁהִי הַבְּרִיאה נִתְעוֹרְרָה מִכַּח שְׁדַרְךְ הַטוֹב לְהַטִּיב וְלִהְשִׁיפֵעַ (עַץ חַיִּים שֶׁעַר א' פֶּרֶק א'), וְלִכְךָ נֶאֱמַר בְּהִבְרָאִים אוֹתוֹתֵי אַבְרָהָם, כִּי מִדּוֹת הָעֲלִיּוֹנִים אֵינָם זְמַנִּים, כִּי מִידוּתוֹ יִתְבַרְךְ הֵם אֶלְקוֹת - הִיָּה הוֹוֶה וְיֵהִי, וְבְּאוֹתוֹ מִדָּה, אַבְרָהָם מִידַת הַחֶסֶד שֶׁהִיא הַרְצוֹן לְהַשְׁפִּיעַ לְכָל - בְּרָא הַשָּׁם יִתְבַרְךְ שְׁמִים וְאַרְץ.

וְאֶפְשָׁר לֹמַר שֶׁזֶהוּ פְּרוּשׁ הַפְּסוּק (בראשית כד א) 'וְאַבְרָהָם זָקֵן, כְּלוֹמַר אוֹתוֹ מִדָּה הַנִּקְרָא אַבְרָהָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא זָקֵן, שֶׁנִּקְרָאת כֵּךְ מִפְּנֵי שֶׁהַמְּדָה הִיא מֵאֵז קְדָמָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת,

וְאֵינָה זְמַנִּית איננה תלויה במעשי בני אדם שמעוררים אותה במעשיהם הטובים, וממילא השפעה הנמשך על ידי המידה הזאת שהיא למעלה מהזמן אינו מוגבל.

עוֹד טַעַם שְׁמִידָה זֹאת נִקְרָאת זָקֵן, מִשׁוּם שֶׁמִּדַּת הַחֶסֶד שְׁרִשׁוֹ הוּא בְּעֵתִיק שְׁכּוּלוֹ רַחֲמִים גְּמוּרִים וְהוּא שׁוֹרֵשׁ הַחֶסֶדִים, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (דְּנִיאל ז ט) 'וְעֵתִיק יוֹמִין וְגוֹ' יֵתִיב, לְבוֹשִׂיָה [הַנְּהַגְתָּו] כְּתַלְגַּ חוּר כְּשֶׁלַּג לִבָּן, וְשַׁעַר רֵאשִׁיָה כְּעֵמֶר נִקָּא, וְשַׁעַר רֵאשׁוֹ כְּלוֹמַר בְּחִינַת ה'שַׁעַר' שֶׁהִיא מוֹרָה עַל צִינּוֹרוֹת דְּקִים שֶׁמֵהֵם יוֹרֵד הַשְּׁפַע הָעֲלִיּוֹן, לְמַעְלָה הוּא כְּעֵמֶר נִקָּא' כְּצַמֵּר צַח לִבָּן לֹמַר שְׁכּוּלוֹ רַחֲמִים גְּמוּרִים, לְכַךְ נִקְרָא זָקֵן כְּכִינוּיוֹ שֶׁל עֵתִיק יוֹמִין "סְבָא דְסַבִּין" עַל שֵׁם שֶׁהָעוֹלָמוֹת שֶׁלּוֹ מִכּוֹנוֹת "שַׁעֲרוֹת" הֵם בְּבִחִינַת "לְבַנּוֹת" - חֶסֶד גְּמוּר.

ועתה חוזר לבאר הפסוק **אוֹתוֹ הַחֶסֶד הַנִּקְרָא אַבְרָהָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא זָקֵן, בָּא בְּיָמָיו, פְּרוּשׁ בָּא וְנִמְשָׁךְ לְהַתְּפַשֵּׁט בְּעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים, וְהִתְלַבֵּשׁ בְּאַבְרָהָם הַתַּחְתּוֹן** לבוש הוא ההופעה של המידה, והוא הביא את הנהגה זאת שהיתה עד עכשיו נעלמת בעולמות העליונים, שתתגלה בפועל בעולם הזה, **שֶׁהוּא נִקְרָא 'יָמִים' עַל שֵׁם שֶׁהוּא זְמַנִּי**, שבתחילה שרתה עליו רק אורה של מידת החסד הזמנית, **וּמַחְמַת גְּדֵל הַחֶסֶדִים שֶׁעֲשָׂה אַבְרָהָם הַתַּחְתּוֹן** שהיו למעלה מגדרי וסדרי העולם, שמסר נפשו לעשות חסד בבחינת מידת 'ורב חסד' שמחזר אחר החסד עוד לפני שבא לפניו העני והנצרך לקבלו, **זָכָה לְהַמְּשִׁיף הַמְּדָה הָעֲלִיּוֹנָה אֵלָיו** כיון שהתנהג בפועל באופן הנהגתה של מידה זאת, **וְהִתְלַבֵּשׁ בְּתוֹכּוֹ** שנעשו פעולותיו ומעשיו נצחיים וכוחם קיים לעד ולנצח נצחים.

וְזֶהוּ שֶׁאֲמַרוֹ במדרש הנ"ל, **הַדָּא הוּא דְכָתִיב (משלי טו לא) 'עֲטַרְתַּ תְּפָאֲרַת שִׁיבָה בְּדַרְךְ צְדָקָה תִּמְצָא'. כִּי יָדוּעַ שֶׁעַקֵּר הַחֶסֶד הוּא הַצְּדָקָה** לרומם את כבוד השכינה הנקראת צדקה, **וְזֶהוּ חֶסֶד הָאֵמֶתִי** להשפיע לשכינה ולכלל העולמות, **רוֹצֵה לֹמַר חָ"ס ד' שַׁחַס עַל הַדְּלָ"ת** כלומר על השכינה (תיקו"ת ת' כא נח), **וְזֶהוּ 'בְּדַרְךְ צְדָקָה תִּמְצָא', כִּי מִזָּה שְׁרִיחַם עַל הַשְּׁכִינָה לְגַלוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבַרְךְ בְּעוֹלָם, זָכָה לְהַמְּצִיא וְלְהַמְּשִׁיף הַמְּדָה הָעֲלִיּוֹנָה אַבְרָהָם הַזָּקֵן שֶׁיּוֹבֵא בְּיָמָיו** שיבוא לתוך אברהם התחתון שהוא בתוך הזמן, **וְיֵהִי עֲטָרָה אֵלָיו כְּנִזְכָּר**. וכלשון הפסוק "עֲטַרְתַּ תְּפָאֲרַת שִׁיבָה" היינו שזכה למדרגת שיבה שיהיה "עטרה" ו"תפארת" אליו. כי ההתפארות היא כינוי אל הדרגה התחתונה שהיא מתקשטת בשורש המשפיע אליה והשורש מעטר אותה ומאיר עליה, בבחינת תכשיט.

וְיֵהִי שֶׁאֲמַרוֹ וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁבְּרַכּוֹ ה', שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כד א) 'וְהוּא בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל, יוֹבֵן עַל פִּי מֶה שֶׁאֲמַרוֹ רְבוּתוֹתָיו

זְכוּרָם לְבִרְכָה (בבא בתרא טז:) 'וְהוּא בְּרַךְ וְגוֹ' כִּפְלַל, שֶׁהָיָה לוֹ בֵּת וּבְכָל שְׁמָהּ. וְהִנֵּה יֵשׁ לְדַקְדָּק מֶה מוֹדִיעֵנּוּ הַפְּסוּק בְּזָהּ שֶׁשְׁמָהּ בְּכָל, וְיֵהִי עֵינָיו הַבְּרִכָּה שֶׁבְּרַכּוֹ בְּזָהּ.

וְאֶפְשָׁר לֹמַר כִּי הִנֵּה בְּאֵרְנוּ לְעֵיל וְיֵתָן לוֹ מַעְשֵׁר מְכָל, שֶׁהוּא הוּא הַנְּתוּסָף בְּשְׁמוֹ, שֶׁהוּא כַּח הַדְּבִיבֵר אשר הוא **מַעְשֵׁר מְכָל**, שהאות ה' היא מעשר ממנין כ"ל, וכמו שנתבאר לעיל. **וְהִנֵּה יָדוּעַ כִּי בְּמִדַּת כ"ל** בשם יו"ד ה"י וא"ו ה"ה שהוא השם המקשר כל העולמות בבחינת יסוד, והוא המשפיע להשכינה, **יֵשׁ שְׁנֵי הַהִי"ן** הינו באות ה' אחרונה שבשם זה המרמז על הדרגה התחתונה שבה שמשפיעה לשכינה, **שֶׁהֵם כְּלָלוֹת חֶסֶד וְגִבּוּרָה** שהם שורש כל ההשפעות היורדות לעולם על ידי שבעת המידות, והנקראים "חסדים" ו"גבורות".

וְאֶפְשָׁר לֹמַר שֶׁהוּא הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁנֵּתָן לוֹ שֵׁם שעליה נאמר "מעשר מכל" **הִיָּה חֲמִשָּׁה חֶסֶדִים שֶׁנֵּתָן לוֹ כְּמִדַּתוֹ** של אברהם **שֶׁהָיָה אִישׁ חֶסֶד, וְיֵהִי גַם שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ** אברהם אבינו **הַמְּשִׁיף הַמְּדָה הַזֹּאת הִיא** שנמשכת **כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב 'וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בְּיָמָיו'** כלומר שהמשיך את בחינת אברהם שלמעלה שהיא שורש מידת החסד כמו שנתבאר לעיל.

וְכֵן בְּפְסוּק 'וְהוּא בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל, בְּרַכּוֹ הַשָּׁם יִתְבַרְךְ בְּעַצְמוֹ שהוא מושלל מכל הגבלה, שאע"פ שאברהם אבינו היה איש חסד, **וְהוֹסִיף לוֹ ה' שְׁנֵיָהּ** שהיא **הַחֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת** שבכוחם נשלם כח הדיבור לגמרי ונתגלה לחוץ, **כְּנֹדַע כִּי בְּעֵקֶדֶת יִצְחָק** על ידי שכבש את רחמיו ונתעטף במידת הגבורה לשחוט את יצחק מתוך אהבתו להקב"ה **נִתְיַחֲדוּ הַחֶסֶדִים עִם הַגְּבוּרוֹת**, וזהו "עֵקֶדֶת יִצְחָק", שהגבורות הנקראים יצחק נתקשרו (כמו "עקודים") עם אברהם שהוא בחינת החסד.

וְזֶהוּ מְרָמָז בְּשֵׁם 'בְּכ"ל' כמו ב' כל - 'שני כל', כלומר שני בחינות ממידת 'כל' המוזכרת לעיל שהם ה' חסדים וה' גבורות, **רוֹצֵה לֹמַר שְׁנֵי הַהִי"ן שֶׁהֵם שְׁנֵי מַעְשָׁרוֹת מִן כָּל, [וְאֵף עַל פִּי שֶׁהֵם שְׁנֵי מַעְשָׁרוֹת נִחְשָׁב לָהּ]** שתי הבחינות ה' מכוונות ה' אחת שהיא ה' שנוספה ב'אברהם', וזאת מכיון שהם בחינת חומש, **שֶׁהִיָּה שְׁנֵי מַעְשָׁרוֹת הֵן חֲמִשָּׁה מִן כָּל** דהיינו חמישישם], **וְחֲמִשָּׁה הוּא ה"א**, והטעם שנקראו שני ההי"ן אלו בתיבה אחת 'בכל' והם בבחינת ה' אחת כאילו הם מציאות אחת ממש, **הוּא לְרַמֵּז שֶׁנִּכְלָלוּ וְנִתְעַרְבוּ יַחַד הַחֲמִשָּׁה חֶסֶדִים וְהַחֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת וְנִמְתַּקְּוּ** ולכן מכוונים שניהם אות ה' אחת, **וְזֶהוּ הַבְּרִכָּה**, ההמתקה. **וְזֶהוּ שֶׁאֲמַרוֹ בֵּת הִיָּה לוֹ, שֶׁהוּא הַחֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת כְּנִזְכָּר** שגבורות הם בחינת נוקבא, **וּבְכָל שְׁמָ"ה, רוֹצֵה לֹמַר 'שֵׁם ה' שֵׁם'** היא כינוי אל השכינה שהיא בחינת אות ה' אחרונה שבשם ובניינה על ידי הגבורות, והיא הַנִּקְרָא **בֵּת (זוהר כי תצא רעז). כִּידוּעַ.**

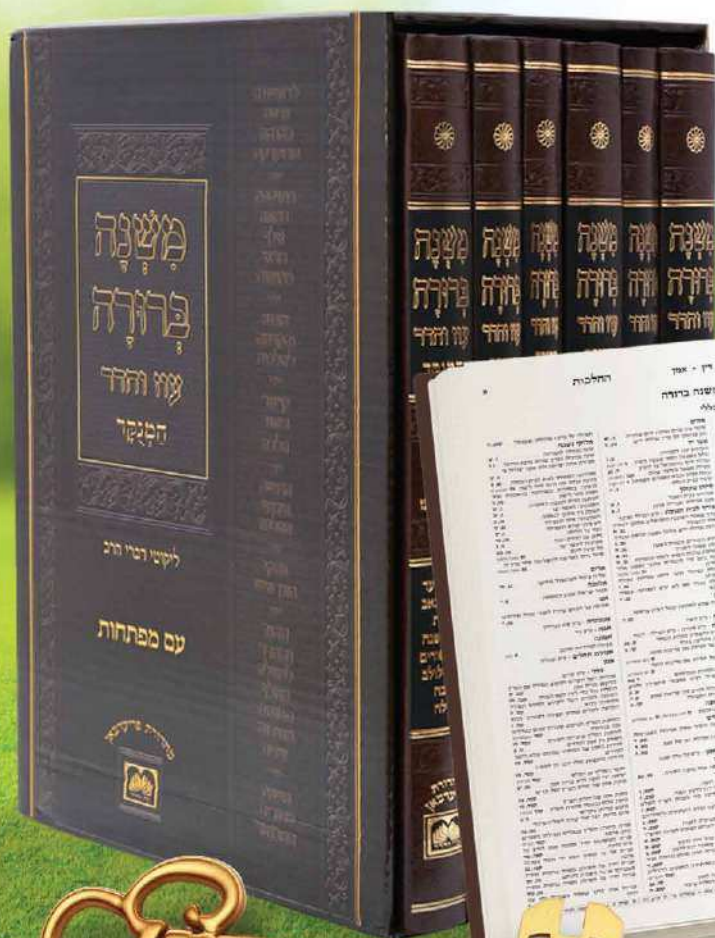

השערים נפתחים:

משנה ברורה

עם המפתח המפואר

מהדורה חדשה של המשנה ברורה המפואר 'עוז והדר' בתוספת מפתחות מפוארים ומפורטים על כל ההלכות המובאות במשנ"ב, ביאור"ה ושעה"צ בנוסף לשלל מעלות המהדורה המנופה ומזוקקת, עם מראה מקומות והוספות רבות

מניחא

חיים של תורה

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

הושלם הקטן!

תורת משה המבואר עם ביאור משולב לרבינו משה אלשיך:

ברקני:
 בית מדרשו
 וצוותו של
 האלשיך רבני
 בניבת צ"ד

האלשיך הקדוש
 משה בן הי"ם אלשיך ז"ל
 זאכר בתקופת האו"ה הקדוש
 זמן הבית יוסף
 חסדך ע"י - זמן
 דעוץ ופוסק לזרע
 נחל בראינותיו שנה רס"א
 וטעם י"א יוסף ש"ה

וכבר הכתיר הרב החיד"א את האלשיך הקדוש:

המפרש הגדול של אהררונים

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66